

**PROGRAMELE DE CERCETARE
ALE INSTITUTULUI DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE
„C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR”
2020-2023**

1. FUNCȚIA SIMBOLICĂ ȘI RITUALICĂ A FOCULUI ÎN COMUNITĂȚILE PREISTORICE.

2. SURSE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU PRIVITOARE LA ISTORIA ȘI ANTROPOLOGIA ROMÂNIEI ȘI A SUD-ESTULUI EUROPEI, CU REFERIRE LA OLTENIA.

3. COMUNITĂȚI UMANE ȘI STRUCTURI DE PUTERE. DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN OLTENIA.

4. MODERNIZARE ȘI URBANIZARE ÎN SUD-VESTUL ROMÂNIEI.

5. IDEI, IDEOLOGII, PRACTICI POLITICE, PROCESE ELECTORALE.

6. CULTURA MEMORIEI ÎN OLTENIA.

7. ANTROPOLOGIA TRADIȚIILOR ÎN LUMEA ROMÂNEASCĂ ȘI BALCANICĂ

1. PROGRAMUL DE CERCETARE: FUNCȚIA SIMBOLICĂ ȘI RITUALICĂ A FOCULUI ÎN COMUNITĂȚILE PREISTORICE (perioada de desfășurare a temei: 1 ianuarie 2019-31 decembrie 2020). **Coordonator:** cercetător științific III dr. Simona Lazăr.

2. PROGRAMUL DE CERCETARE: SURSE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU PRIVITOARE LA ISTORIA ȘI ANTROPOLOGIA ROMÂNIEI ȘI A SUD-ESTULUI EUROPEI, CU REFERIRE LA OLTENIA (Coordonator program: CS III dr. Oana Andreia Sâmbrian)

- *Dicționarul toponimic al României. Oltenia. Indice antroponimic* (CS II dr. Iustina Burci)
- *Comercianți și firme din Craiova (1918-1948). Dicționar* (CS III dr. Narcisa-Maria Mitu)
- *Izvoare istorice ale literaturii de secol XVI-XVII despre spațiul balcanic* (CS III dr. Oana Sâmbrian).

3. PROGRAMUL DE CERCETARE: COMUNITĂȚI UMANE ȘI STRUCTURI DE PUTERE. DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN OLTENIA (Coordonator program: CS II dr. Simona Lazăr).

Echipă: dr. Sabin Popovici (colaborator, neolitic); dr. Mircea Negru (colaborator extern, epocă romană); dr. Dan Bălțeanu (colaborator extern: epocă romană, numismatică).

4. PROGRAMUL DE CERCETARE: MODERNIZARE ȘI URBANIZARE ÎN SUD-VESTUL ROMÂNIEI (Coordonator program: CS III dr. Georgeta Ghionea, CS III dr. Diana Păunoiu).

- *Modernizare și urbanizare în Oltenia: cazul orașului Craiova în perioada regulamentară (1831-1858)* (CS III dr. Gabriel Croitoru)
- *Memoria Craiovei-patrimoniu material și identitate culturală* (CS III dr. Gabriela Boangiu).
- *Elite boierești și arhitectură specifică în Oltenia (secolele XVIII-XIX)* (CS III dr. Ileana Cioarec).

- Reformarea societății românești: de la „campaniile culturale regale” la instituția Serviciului Social. Studiu de caz : Oltenia* (CS III dr. Diana-Mihaela Păunoiu).
- Cooperarea din Oltenia rurală în perioada interbelică*(CS III dr. Georgeta Ghionea).

5. PROGRAMUL DE CERCETARE: IDEI, IDEOLOGII, PRACTICI POLITICE ȘI PROCESE ELECTORALE (Coordonator program: CS I dr. Ion Militaru).

- Istoria conștiinței de sine la Socrate la Heidegger* (CS I dr. Ion Militaru).
- Marile curente ale filosofiei politice* (CS I dr. Gheorghe Dănișor).
- Contribuția Olteniei la unificarea legislativă a României în perioada interbelică, problemă fundamentală a organizării statului român* (CS I dr. Sevastian Cercel).
- *Mitologii, realități și strategii de aprovizionare în Republica Socialistă România (1965-1989)*(CS III drd. Silviu-Gabriel Lohon).
- *Ideologii și proiecte politice în Oltenia (1920-1989)*(CS III dr. Florin Nacu).
- Alegerile electorale în Craiova (1990-2019)*(CS III dr. Mihaela Bărbieru).

6. PROGRAMUL DE CERCETARE: CULTURA MEMORIEI ÎN OLTENIA

- A scrie istoria Primului Război Mondial: de la practicile scrierii la procesul comemorativ* (coordonator program: CS III dr. Nicolae Mihai, CS III dr. Gabriel Croitoru)
- Memoria marilor confruntări militare în Oltenia secolelor XX-XXI: de la sursa scrisă la sursa orală* (CS III dr. Laura Sava).
- *Experiența războiului și spațiul urban în Oltenia (1916-1945)* (CS III dr. Șerban Pătrașcu).

7. PROGRAMUL DE CERCETARE: ANTROPOLOGIA TRADIȚIILOR ÎN LUMEA ROMÂNEASCĂ ȘI BALCANICĂ (Coordonator program: cercetător științific III dr. Anca Ceașescu).

- Viața economică rurală din Oltenia, componentă a patrimoniului cultural* (CS III dr. Anca Ceașescu; membrii, CS II dr. Simona Lazăr, dr. Roxana Deca (colaborator extern, Craiova).
- Descântece, corporalități, metafore arhaice și mentalități* (CS III dr. Gabriela Boangiu).
- Etnoiatria în Oltenia* (CS III dr. Loredana Ilin-Grozoiu).
- Tânăra pereche în Oltenia: mentalitate și imaginar simbolic* (CS III dr. Gabriela Boangiu)
- Divorțul în Oltenia secolului al XIX-lea: de la sursa de arhivă la interpretarea culturală* (CS III dr. Nicolae Mihai).
- Tradiții, obiceiuri și așezăminte culturale în Timoc* (CS III dr. Laurențiu Radu).

PROGRAME 2020-2023

1. PROGRAMUL DE CERCETARE: SURSE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU PRIVITOARE LA ISTORIA ȘI ANTROPOLOGIA ROMÂNIEI ȘI A SUD-ESTULUI EUROPEI, CU REFERIRE LA OLTENIA

Perioada de desfășurare a temei: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

Coordonator: cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian

Colectivul programului:

- **cercetători institut:** cercetător științific II dr. Iustina Burci, cercetător științific III dr. Narcisa Maria Mitu, cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian;
- **colaboratori externi:** cercetător științific III dr. Ovidiu Olar (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), prof. dr. Fernando José Pancorbo Murillo (Universitatea din Basel), prof. dr. Şizen Yiacoup (Universitatea din Liverpool), prof. dr. Marta Zuzankiewicz (Universitatea din Varşovia).

Stadiul actual al cunoștințelor: Programul de față este conceput pe trei paliere cronologice și metodologice diferite, convergând către apariția unor materiale de lucru ce se anunță a fi inovatoare, fiecare în felul său. Două dintre ele se axează pe spațiul Olteniei, propunând un dicționar al comercianților și firmelor înregistrate la Craiova pe durata a 30 de ani (1918-1948), precum și un dicționar toponimic al Olteniei. Ambele teme vor contribui la aprofundarea cunoștințelor despre Oltenia dintr-o perspectivă neabordată până în prezent. În cazul Dicționarului *Comercianți și firme din Craiova (1918-1948)*, el vine să completeze un domeniu insuficient aprofundat, punând în lumină cele mai importante activități desfășurate de marii și micii comercianți din Craiova. Cu excepția lucrării lui Dinică Ciobotea, Marusia Cârstea, Ion Zarzără, *Documente economice privind circumscripția Camerei de Comerț și Industrie Dolj (1865-1949)* Craiova, Editura Universitaria, publicată în 2015, restul bibliografiei este veche de cel puțin 20 de ani (Paul Emanoil Barbu, Dinică Ciobotea, Ion Zarzără, *Istoria Camerei de Comerț și Industrie „Oltenia”*, Craiova, 2000), ceea ce justifică reluarea subiectului din perspectiva noilor abordări metodologice aplicate. Cea de-a doua temă, *Dicționarul toponimic al României. Oltenia. Indice antroponimic*, are ca punct de plecare *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (coordonator Gh. Bolocan), apărut la Craiova, Editura Universitaria, în șapte volume, cu o varietate de surse ce urmează a fi valorificate într-un indice antroponimic aparte, dând astfel o mai mare coeziune tipului de lexic ales. Cea de-a treia temă a programului, *Izvoare istorice ale literaturii de secol XVI-XVII despre spațiul balcanic*, abordează informația din perspectiva binomului știre-zvon, axându-se asupra Țărilor Române și a spațiului balcanic în dorința de a înțelege mai bine și mai integrat modul în care erau redată informațiile istorice în secolele XVI-XVII și cum acestea erau, ulterior, culese în mediul literar. Din punct de vedere istoriografic, pe lângă colecțiile *Călători străini despre Țările Române și Mărturii românești peste hotare* (coord. Virgil Cîndea și, ulterior, Ioana Feodorov) sau de lucrarea lui Ovidiu Cristea, *Puterea cuvintelor. Știri și război în secolele XV-XVI* (2014), istoriografia românească nu a făcut prea mulți pași în analiza tipurilor de surse. Prin urmare, acest proiect ce urmează să traducă surse inedite, și nu numai, va fi un deschizător de drumuri în ceea ce privește clasificarea tipurilor de surse și stabilirea categoriilor de informație ce se desprind din fiecare dintre ele.

Scopul programului este acela de a îmbogăți cu precădere stadiul actual al istoriografiei naționale în plan istoric și antropologic și de a alcătui surse de lucru credibile și de valoare, folositoare comunității științifice, atât prin felul sintetic în care va fi grupată informația, cât și prin ineditul surselor prezentate. Fiecare componentă a programului are scopul său bine definit. Proiectul *Comercianți și firme din Craiova (1918-1948). Dicționar* își propune să identifice mecanismele modernizării economice din Craiova, precum și să analizeze rolul structurilor sociale implicate în acest proces, axându-se totodată pe redefinirea

locului în comunitate și ideea de prestigiu. **Dicționarul toponimic al României. Oltenia. Indice antroponimic** prezintă obiective care vor deschide multiple căi de cercetare privind tipologia numelor, originea lor, migrația cuvintelor dintr-o clasă lexicală în alta (de exemplu, foarte multe dintre ele sunt provenite din porecle), urmând să pună în evidență modele antroponimice funcționale la un moment dat, evoluția formulei de denotație, frecvența anumitor antroponime sau construcții cu antroponime, precizarea raportului existent între termenii structurilor antroponimice complexe. Pe de altă parte, **Izvoare istorice ale literaturii de secol XVI-XVII despre spațiul balcanic** își propune obiective care transcend spațiul strict național, axându-se, bineînțeles, pe îmbogățirea istoriografiei naționale, dar și a celei internaționale, punând accentul pe Balcani. Proiectul își propune cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării și grupării informațiilor despre spațiul balcanic în funcție de tipurile de surse, analiza în paralel a informațiilor despre Balcani prezente în cronică, corespondență, *avvisi*, mărturii de călătorie, rapoarte diplomatice de secol XVI-XVII, traducerea principalelor informații inedite despre Țările Române în secolele XVI-XVII, stabilirea circuitului informației despre spațiul balcanic în Renaștere și Baroc, identificarea rețelelor de informație în Balcani în secolele XVI-XVII și compararea redării evenimentului istoric în sursele istorice și literare de secol XVI-XVII, obiective ce vor aduce un plus de inovație în domeniul ales.

Proiect nr. 1

Denumire: Izvoare istorice ale literaturii de secol XVI-XVII despre spațiul balcanic

Coordonator: cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian

Colectiv: cercetător științific III dr. Ovidiu Olar (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București) – colaborator extern, prof. dr. Fernando José Pancorbo Murillo (Universitatea din Basel) – colaborator extern, cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian (Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”), prof. dr. Șizen Yiacoup (Universitatea din Liverpool) – colaborator extern, prof. dr. Marta Zuzankiewicz (Universitatea din Varșovia) – colaborator extern.

Desfășurarea pe etape:

I. 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2020:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);

- deplasare la Madrid (Biblioteca Națională a Spaniei, Biblioteca Academiei Regale de Istorie) în vederea transcrierii informației despre Țările Române în perioada 1590-1601 prezentă în ziarele publicate la Sevilla la tipografia lui Rodrigo de Cabrera (Oana Sâmbrian);

- analiza informațiilor identificate (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);

- organizarea colocviului din noiembrie 2020 (date posibile: 13-14 sau 20-21 noiembrie);

- primirea materialelor pentru alcătuirea volumului *Spania și Europa centro-orientală în Secolul de Aur* și inițierii procedurii de *peer review* (Oana Sâmbrian și Marta Zuzankiewicz);

- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);

- constituirea grupului internațional de cercetare FONTES.

II. 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2021:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- analiza și sinteza informațiilor identificate (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea volumului *Spania și Europa centro-orientală în Secolul de Aur* și inițierii procedurii de *peer review* (Oana Sâmbrian și Marta Zuzankiewicz);
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea de studii și articole.

III. 1 ianuarie 2022-31 decembrie 2022:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- analiza și sinteza informațiilor identificate (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea volumului de documente traduse și comentate despre Țările Române;
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz).

IV. 1 ianuarie 2023-31 decembrie 2023:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- organizarea unui congres internațional despre sursele istorice și impactul lor literar;
- inițierea procedurii de publicare a volumului rezultat în urma congresului (*peer review*, machetare etc.)
- publicarea de studii și articole.

Proiect nr. 2

Denumire: *Comercianți și firme din Craiova (1918-1948). Dicționar.*

Coordonator: cercet. șt. III dr. Narcisa Maria Mitu.

Colectivul proiectului: cercet. șt. III dr. Narcisa Maria Mitu.

Desfășurarea pe etape:

- ianuarie 2020-decembrie 2020: alcătuirea unei bibliografii românești și străine, identificarea celor mai importante contribuții metodologice și schițarea cadrului metodologic; în paralel, începerea documentării în cadrul S.J.A.N. Dolj, Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Universității din Craiova, Biblioteca Academiei Române, București.
- ianuarie 2021-decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.
- ianuarie 2022-decembrie 2022: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.
- ianuarie 2023-decembrie 2023: sistematizarea și interpretarea finală a materialului documentar și formularea finală a concluziilor cercetării.

Proiect nr. 3

Denumire: *Dicționarul toponimic al României. Oltenia. Indice antroponimic*

Coordonator: cercet. șt. II dr. Iustina Burci

Colectiv: cercet. șt. II dr. Iustina Burci

Desfășurarea pe etape:

I ianuarie 2020-decembrie 2020: depistarea, extragerea, fișarea informației din dicționarul citat; alcătuirea unei baze de date computerizate; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO;

II. ianuarie 2021-decembrie 2021: depistarea, extragerea, fișarea informației din dicționarul citat; alcătuirea unei baze de date computerizate; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO; publicare parțială a rezultatelor cercetării (articole);

III. ianuarie 2022-decembrie 2022: clasificarea informației; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO; publicare parțială a rezultatelor cercetării (articole);

IV. ianuarie 2023-decembrie 2023: valorificarea materialului prin studii, articole, comunicări; finalizarea temei.

Proiect nr. 1

Denumire: *Izvoare istorice ale literaturii de secol XVI-XVII despre spațiul balcanic*

Coordonator: cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian

Colectiv: cercetător științific III dr. Ovidiu Olar (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București) – colaborator extern, prof. dr. Fernando José Pancorbo Murillo (Universitatea din Basel) – colaborator extern, cercetător științific III dr. Oana-Andreia Sâmbrian (Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”), prof. dr. Şizen Yiaccoup (Universitatea din Liverpool) – colaborator extern, prof. dr. Marta Zuzankiewicz (Universitatea din Varșovia) – colaborator extern.

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: Sursele constituie cel mai important și relevant mijloc de obținere a informației de către istoric. Modalitățile lor de abordare sunt extrem de diverse: de la simpla identificare și culegere a informației, până la analiza și sinteza acesteia, continuând cu critica surselor, identificarea drumului pe care știrea istorică îl parcurge până la transformarea sa în memorie culturală, sau a ecoului pe care evenimentele istorice l-au resimțit în sfera literară. Secolele XVI-XVII abundă în transmiterea informației printr-o multitudine de surse: istorii universale, cronică, corespondență, *avvisi* (cunoscute și ca proto-ziare), jurnale/mărturii de călătorie, rapoarte diplomatice etc. Aceste izvoare au dus la răspândirea informației, atât într-un mod oficial, creând știrea principală și curentele de opinie ca efect al reacției la știre, cât și neoficial, principalul rezultat al acestui tip de sursă fiind zvonul. Știrea și zvonul constituie un binom complex și complet al panoramei informaționale, ambele având efecte puternice în plan social și chiar politic: de la manipularea opiniei publice la crearea curentelor de opinie, apariția anumitor sensibilități colective, orientarea politicii externe, luări de poziție în principalele confruntări militare și religioase ale Renașterii și Barocului (Reforma, războiul de treizeci de ani) ș.a.m.d. Despre importanța zvonului la noi s-a ocupat Ovidiu Cristea în *Puterea cuvintelor. Știri și război în secolele XV-XVI* (2014). Recent, în 2019, s-a publicat volumul *Información es poder: la circulación de las noticias en el Renacimiento y el Barroco / Informația e putere: circulația știrilor în Renaștere și Baroc* (Craiova, Editura Universitaria, 2019), coordonat de Oana Sâmbrian și Fernando Pancorbo, în care se aprofundează importanța corespondenței și a proto-ziarelor ca sursă de transmitere a informației. Pe plan internațional, inițiativele privitoare la felul în care este utilizată

informația sunt mult mai numeroase și mai de impact. Pe de o parte, fondarea în urmă cu 20 de ani a Societății Internaționale pentru Studiul Proto-ziarelor (SIERS) s-a axat exclusiv pe analiza informației redată de primele ziare ce încep să se publice în decursul secolului al XVI-lea. Principalele direcții de cercetare ale acestui tip de sursă sunt legate de proveniența informatorului și identificarea scopului pe care acesta l-ar fi putut avea în redarea informației dintr-o anumită perspectivă. În 2011, în cadrul Universității din Navarra s-a creat programul de cercetare *Autoritate și putere în secolele XVI-XVII*, ceea ce a dus la apariția unui mare consorțiu internațional format din Universitatea din Sorbona Paris III, Universitatea din Muenster, Universitatea din Oxford, Universitatea Roma Tre, Universitatea din Trento, Universitatea Nouă din Lisabona, Universitatea din Porto, Universitatea din Coimbra, Universitatea din Amsterdam, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”, care de aproape zece ani studiază impactul informației istorice în sfera literară, analizând aspecte concrete (imaginea puterii, imaginea literară a războiului etc.) în peste 50 de manifestări științifice organizate peste tot în lume. Pe lângă aceste două proiecte relevante pentru tema noastră, există în plan internațional și numeroase baze de date ce digitalizează o bună parte din sursele istorice ale secolelor XVI-XVII, de exemplu BIDISO (Universitatea A Coruña).

În acest context, zona balcanică este un spațiu de real interes, întrucât informațiile sunt, multe dintre ele, încă inedite, lipsind totodată o grupare pertinentă a informației în funcție de tipurile de surse. Actualmente, numai despre situația din Țările Române între 1590-1601 și lunga campanie antiotomană din această perioadă au fost identificate 30 de ziare apărute în 1591-1603 (până în 2018 se cunoșteau doar 18, între timp s-au mai descoperit încă 12). Toate acestea trebuie adunate din arhivele și bibliotecile unde se află, traduse în limba română, analizate și interpretate, întrucât constituie o bază de informație ce nu este prezentă în niciuna dintre colecțiile de mărturii străine despre români, precum *Călătorii străini* sau *Mărturii românești peste hotare* (coord. Virgil Cîndea și, ulterior, Ioana Feodorov). Corespondența iezuiților constituie în continuare o sursă inedită de informație privitoare la spațiul balcanic. Chiar dacă principalele texte au fost publicate, ceea ce ne interesează în cazul de față este să identificăm circuitul parcurs de informația respectivă. Iar prin faptul că nu ne vom limita doar la analiza Țărilor Române, ci la întreg spațiul balcanic, acest lucru ne va înlesni o perspectivă mult mai amplă, astfel încât să înțelegem mai bine informația. Cât despre receptarea știrilor istorice în literatura secolelor XVI-XVII, ea se axează în principal pe literatura politică și textele dramatice sau narrative, deci pe produsele culturale ale unor epoci în care majoritatea războaielor se purtau și în scris.

Scopul proiectului:

1. cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării și grupării informațiilor despre spațiul balcanic în funcție de tipurile de surse;
2. analiza în paralel a informațiilor despre Balcani prezente în cronică, corespondență, *avvisi*, mărturii de călătorie, rapoarte diplomatice de secol XVI-XVII;
3. traducerea principalelor informații inedite despre Țările Române în secolele XVI-XVII;
4. stabilirea circuitului informației despre spațiul balcanic în Renaștere și Baroc;
5. identificarea rețelelor de informație în Balcani în secolele XVI-XVII;
6. compararea redării evenimentului istoric în sursele istorice și literare de secol XVI-XVII.

Modul de valorificare:

1. publicarea unui volum de documente comentate despre Țările Române, cu informații inedite de secol XVI-XVII;

2. crearea în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” a unui grup internațional de cercetare cu numele FONTES, axat pe studiul surselor istorice și a impactului lor literar în secolele XVI-XVII. Coordonator: Oana Andreia Sâmbrian;
3. organizarea unui colocviu în noiembrie 2020 pentru a analiza stadiul cercetării întreprinse până la momentul respectiv. Publicarea lucrărilor colocviului;
4. publicarea unui volum monografic în cadrul revistei *Hipogrifo* (revistă indexată în Thompson Reuters, Emerging Sources, Clarivate Analytics, ErihPlus, Scopus etc.) cu titlul *Spania și Europa centro-orientală în Secolul de Aur*. Coordonatori: Oana Andreia Sâmbrian și Marta Zuzankiewicz;
5. publicare de studii și articole;
6. organizarea unui congres internațional în 2023 dedicat surselor istorice și impactului lor literar;
7. prezentarea de lucrări la conferințe și congrese naționale și internaționale.

Desfășurarea pe etape:

1 ianuarie 2020-31 decembrie 2020:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- deplasare la Madrid (Biblioteca Națională a Spaniei, Biblioteca Academiei Regale de Istorie) în vederea transcrierii informației despre Țările Române în perioada 1590-1601 prezentă în ziarele publicate la Sevilla la tipografia lui Rodrigo de Cabrera (Oana Sâmbrian);
- analiza informațiilor identificate (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- organizarea colocviului din noiembrie 2020 (date posibile: 13-14 sau 20-21 noiembrie);
- primirea materialelor pentru alcătuirea volumului *Spania și Europa centro-orientală în Secolul de Aur* și inițierii procedurii de *peer review* (Oana Sâmbrian și Marta Zuzankiewicz);
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- constituirea grupului internațional de cercetare FONTES.

1 ianuarie 2021-31 decembrie 2021:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- analiza și sinteza informațiilor identificate (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea volumului *Spania și Europa centro-orientală în Secolul de Aur* și inițierii procedurii de *peer review* (Oana Sâmbrian și Marta Zuzankiewicz);
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea de studii și articole.

1 ianuarie 2022-31 decembrie 2022:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);

- analiza și sinteza informațiilor identificate (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- publicarea volumului de documente traduse și comentate despre Țările Române;
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz).

1 ianuarie 2023-31 decembrie 2023:

- cercetarea arhivelor și bibliotecilor naționale și străine în vederea identificării informației relevante pentru proiect (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- participarea cu lucrări la manifestări științifice naționale și internaționale (Ovidiu Olar, Fernando Pancorbo, Oana Sâmbrian, Șizen Yiacoup, Marta Zuzankiewicz);
- organizarea unui congres internațional despre sursele istorice și impactul lor literar
- inițierea procedurii de publicare a volumului rezultat în urma congresului (*peer review*, machetare etc.)
- publicarea de studii și articole.

Buget: Academia Română

Proiect nr. 2

Denumire: *Comercianți și firme din Craiova (1918-1948). Dicționar.*

Coordonator: cercetător științific III dr. Narcisa Maria Mitu.

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Narcisa Maria Mitu.

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: Viața economică a țării după prima conflagrație mondială a fost aproape paralizată din cauza distrugerilor provocate de război, dar și a inflației și a măsurilor ineficiente luate de guvernanți pentru refacerea economică. Totodată, înfăptuirea statului național unitar și întregit a influențat evoluția economică care a dispus de resurse și posibilități mult mai însemnate. În cele două decenii interbelice, economia românească a cunoscut mai multe faze conjuncturale: a. perioada de refacere postbelică ce cuprinde sfârșitul războiului și anii 1923-1924; b. perioada de avânt economic dintre 1924 și prima jumătate a anului 1929; c. perioada marii crize economice, atât mondială, cât și românească, dintre 1929 și 1933 și d. perioada de redresare și nou avânt economic (1934-1938). Procesul de urbanizare și modernizare al orașului Craiova a luat amploare în primele decenii ale secolului al XIX-lea, odată cu preluarea conducerii administrației de către Nicolae Romanescu. Alimentarea cu apă, canalizarea, amenajarea spațiilor verzi, organizarea parcului, pavarea și alinierea străzilor, asanarea bălților, ca și lucrările de dotare a orașului sunt doar câteva dintre cele mai importante proiecte care au dus la dezvoltarea orașului. De asemenea, creșterea demografică și dezvoltarea economică și industrială au făcut din Craiova unul dintre cele mai importante centre urbane din zona de sud-vest a Olteniei. Alături de populația autohtonă, în Craiova, întâlnim și minorități ca: romi, bulgari, greci, evrei, italieni, cehi, armeni, macedoneni, albanezi, maghiari, sârbi, germani, toate păstrându-și tradițiile culturale, lingvistice și religioase specifice. Cu toții, români și minorități au jucat un rol important în dezvoltarea economică a orașului, mulți dintre ei dezvoltând variate afaceri.

Contribuții precum cele semnate de Victor Axenciuc, *Evoluția economică a României*, vol. I-II, București, Editura Academiei, 1992-1997; M. A. Lupu, ed. *Istoria economiei naționale a României*, București, 1974; Virgil N. Madgearu, *Evoluția economiei românești după războiul mondial*, București, 1995; N. Iorga, *Istoria comerțului românesc. Epoca mai nouă*, București, 1937; Gheorghe M. Dobrovici, *Evoluția economică și financiară a României în perioada 1933-1943*, București, 1944; Ioan V. Totu, *Progresu economic în România. 1877-1947*, București, 1977; Saizu Ioan, Alexandru Tacu, *Europa economică interbelică*, Iași, 1997; Rosen Avram, *Participarea evreilor la dezvoltarea industrială a Bucureștilor din a*

doua jumătate a secolului al XIX-lea până în anul 1938, București, 1995; Ioan Saizu, *Politica economică a României între 1922 și 1928*, București, 1928; Ion Popescu Cilieni, *Meșteșugari și neguțatori în trecutul Craiovei 1666-1865*, Craiova, 1957; Dinică Ciobotea, Marusia Cârstea, Ion Zarzără, *Documente economice privind circumscripția Camerei de Comerț și Industrie Dolj (1865-1949)* Craiova, Editura Universitaria, 2015; Paul Emanoil Barbu, Dinică Ciobotea, Ion Zarzără, *Istoria Camerei de Comerț și Industrie „Oltenia”*, Craiova, 2000, ca să cităm doar câteva, au demonstrat potențialul subiectului.

Proiectul de cercetare **Comercianți și firme din Craiova (1918-1948). Dicționar**, vine să completeze un domeniu insuficient aprofundat și să pună în lumină cele mai importante activități desfășurate de marii și micii comercianți din Craiova. Mi-am propus, prin urmare, realizarea unui dicționar al tuturor comercianților și firmelor înregistrate în Registrul Comerțului al Camerei de Comerț și Industrie Dolj, până la naționalizarea din 1948, trecând în revistă activitățile economice în care acestea și-au făcut simțită prezența: textilă, tăbăcărie, încălțăminte, tipografie, sticlărie, ceramică, sector bancar etc. Pentru obținerea rezultatelor preconizate va fi necesară parcurgerea fondurilor arhivistice, care cuprind cele mai multe informații referitoare la tema noastră.

Scopul proiectului: identificarea mecanismelor modernizării economice din Craiova, rolul structurilor sociale în acest proces (grad de implicare, redefinire a locului în comunitate, prestigiu).

Material și metode de lucru: documente, dări de seamă, procese verbale, corespondență din fondurile arhivelor județene Dolj, a Bibliotecii Academiei Române și a bibliotecilor locale. Materialele documentare identificate vor fi culese sub forma fișelor, fotografiilor sau xerocopiilor, urmând apoi selectarea, interpretarea surselor documentare și formularea concluziilor cercetării. Principalele metode care vor fi utilizate pentru formularea concluziilor cercetării sunt: studiul de caz, metoda comparativă etc.

Rezultate scontate: completarea și îmbogățirea cercetărilor dedicate istoriei comercianților și firmelor din Craiova, pentru perioada interbelică și până la naționalizare, cu detalii referitoare la activitățile economice în care și-au făcut simțită prezența aceștia, vizând atât eficientizarea producției economice în diferite domenii cât și creșterea calității vieții în mediul urban; elucidarea unor probleme nerezolvate încă în istoriografia noastră.

Modul de valorificare: publicarea continuă a diferitelor părți ale cercetării în reviste de specialitate, susținerea de comunicări în cadrul diferitelor manifestări științifice organizate de institut sau de alte centre de cercetare academică sau universitară; volum tematic.

Colaborări în țară: Serviciul Județean ale Arhivelor Naționale Dolj, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Academiei Române, București.

Buget: 1 salariu cercet. șt. III

Desfășurarea pe etape:

- ianuarie 2020-decembrie 2020: alcătuirea unei bibliografii românești și străine, identificarea celor mai importante contribuții metodologice și schițarea cadrului metodologic; în paralel, începerea documentării în cadrul S.J.A.N. Dolj, Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Universității din Craiova, Biblioteca Academiei Române, București.

- ianuarie 2021-decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.

- ianuarie 2022-decembrie 2022: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.

- ianuarie 2023-decembrie 2023: sistematizarea și interpretarea finală a materialului documentar și formularea finală a concluziilor cercetării.

Proiect nr. 3

Denumire: *Dicționarul toponimic al României. Oltenia. Indice antroponimic*

Coordonator: cercet. șt. II dr. Iustina Burci

Colectiv: cercet. șt. II dr. Iustina Burci

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: Literatura de specialitate nu beneficiază până în prezent de un indice al tuturor antroponimelor din regiunea Olteniei. Există indici parțiali – care uneori comprimă, în același spațiu, atât nume de persoane, cât și nume de locuri – , întâlniți în diverse lucrări, unii în volume colective de documente care includ și zona pe care o avem în vedere (CDȚR, DIR, DRH), alții în cărți de autor, în special pe teme de profil (onomastică), dar și în monografiile ale unor localități, mănăstiri etc.

Dicționarul toponimic al României. Oltenia (DTRO) (coordonator Gh. Bolocan), apărut la Craiova, Editura Universitaria, în șapte volume, ne oferă – prin „bogăția extraordinară a materialului cules din tot felul de izvoare (istorice, geografice, administrative – n.n.), printre ele și rezultatele anchetei pe teren” (Iorgu Iordan, *Introducere* la DTRO) – posibilitatea de a alcătui acest indice antroponimic al Olteniei, care se anunță a fi el însuși extrem de bogat, ca urmare a faptului că foarte multe denumiri (microtoponimele în special) au la bază nume de persoane.

Scopul proiectului: Grație publicării dicționarului toponimic, nu avem doar posibilitatea de a realiza indicele antroponimic al Olteniei, se impune chiar necesitatea editării unui astfel de instrument de lucru, care va deschide multiple căi de cercetare privind tipologia numelor, originea lor, migrația cuvintelor dintr-o clasă lexicală în alta (de exemplu, foarte multe dintre ele sunt provenite din porecle), va pune în evidență modele antroponimice funcționale la un moment dat, evoluția formulei de denominație, frecvența anumitor antroponime sau construcții cu antroponime, precizarea raportului existent între termenii structurilor antroponimice complexe – și aceasta dacă privim lucrurile la nivel local (Oltenia); perspectivele de cercetare se pot lărgi cu mult mai mult decât atât și pot oferi direcții de abordare la o altă treaptă, dacă privim și analizăm realizarea acestui indice ca fiind parte a unui index antroponimic național, în care fiecare provincie își va avea propriul inventar (alcătuit pe baza dicționarelor toponimice ale regiunilor respective), ceea ce va permite comparații și concluzii la nivel macrostructural.

Material și metoda de lucru: Materialul necesar va fi excerptat din *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (coordonator Gh. Bolocan), vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 și urm. Vor fi analizate, de asemenea, studii, articole, recenzii, lucrări de autor publicate pe baza DTRO sau care au folosit parțial acest material, și anume, cele care au abordat sau au atins în vreun fel problema etimologiei (antroponimice), pentru o cât mai corectă evaluare și încadrare a numelor personale în indicele pe care ne propunem să îl realizăm.

În ceea ce privește metoda de lucru, dacă ne referim strict la realizarea indicelui, aceasta va consta, inițial, în fișarea informației antroponimice, iar mai apoi în sistematizarea ei și întocmirea unei baze computerizate de date care să ne permită o manevrare și o ordonare cât mai eficientă a acesteia. Dacă ne referim la studiile asupra materialului rezultat, ele vor avea la bază metoda analizei și sintezei, comparativă și comparativ-istorică, structural-derivațională, statistică.

Rezultate scontate: Realizarea unei lucrări-archivă ce va cuprinde toate antroponimele din DTRO, un instrument de lucru care va oferi, în sincronie, imaginea complexă și completă a numelor de persoane din Oltenia (imagine constituită, însă, pe o lungă evoluție diacronică), oferindu-le celor interesați posibilitatea de a face, pe marginea acestuia, analize, clasificări și comparații la nivel regional, național și, de asemenea, și internațional, în măsura în care raportăm informația, de exemplu, la interferențele antroponimice cu sârbii și bulgarii. Putem

considera că publicarea acestui index al numelor de persoane va încheie, practic, apariția seriei *Dicționarul toponimic al României*. Oltenia printr-un volum singular, cel puțin deocamdată, în peisajul onomasticii noastre: acesta ne va furniza în manieră detaliată imaginea procesului de formare și consolidare a formulei antroponimice oficiale sub toate aspectele sale, satisfăcând totodată interesul științific și cultural al celor interesați să descopere povestea de viață a unor antroponime din punct de vedere geografic, istoric, sociologic și lingvistic.

Modul de valorificare: Se va face prin publicarea în reviste de specialitate a unor studii și articole pe măsura sistematizării materialului, prin susținerea de comunicări la manifestări științifice. Proiectul se va încheia în anul 2023 și se are în vedere publicarea lui prin atragerea de fonduri extrabugetare.

Desfășurarea pe etape:

- ianuarie 2020-decembrie 2020: depistarea, extragerea, fișarea informației din dicționarul citat; alcătuirea unei baze de date computerizate; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO;

- ianuarie 2021-decembrie 2021: depistarea, extragerea, fișarea informației din dicționarul citat; alcătuirea unei baze de date computerizate; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO; publicare parțială a rezultatelor cercetării (articole);

- ianuarie 2022-decembrie 2022: clasificarea informației; depistarea și analiza acelor lucrări (studii, articole, recenzii, cărți de autor) care au abordat problema etimologiei toponimice în DTRO; publicare parțială a rezultatelor cercetării (articole);

- ianuarie 2023-decembrie 2023: valorificarea materialului prin studii, articole, comunicări; finalizarea temei.

Colaborări în țară: Biblioteci, Arhive.

Buget: Academia Română.

Alte subvenții de cercetare: se are în vedere alcătuirea unei lucrări pentru a cărei publicare se va încerca atragerea de fonduri extrabugetare.

2. PROGRAMUL DE CERCETARE: COMUNITĂȚI UMANE ȘI STRUCTURI DE PUTERE. DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN OLTENIA

Coordonator program: CS II dr. Simona Lazăr;

Echipă: dr. Sabin Popovici (colaborator, neolitic); dr. Mircea Negru (colaborator extern, epocă romană); dr. Dan Bălțeanu (colaborator extern: epocă romană, numismatică).

Perioada de desfășurare a temei: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

Coordonator: cercetător științific III dr. Simona Lazăr

Colectivul programului: cercetător științific III dr. Simona Lazăr, conf. univ. dr. Mircea Negru, dr. Dan Bălțeanu, dr. Sabin Popovici

Stadiul actual al cercetării: Singura abordare sintetică a descoperirilor arheologice de pe întregul areal al Olteniei a fost făcută în anul 1939 de Dumitru Berciu în lucrarea *Arheologia preistorică a Olteniei*.

Pentru perioada neo-eneolitică primele cercetări arheologice pe teritoriul Olteniei au fost întreprinse de Cezar Bolliac la Vădastra, pe "Măgura Cetate", între 1871-1874 iar cel care a adus cele mai multe contribuții la cunoașterea sitului eponim al culturii Vădastra a fost C. Mateescu în perioada 1946-1970.

În a doua jumătate a secolului al XX-lea săpăturile arheologice s-au înmulțit considerabil (Vădastra, Buridava, Romula, Sucidava) fapt care a dus la îmbogățirea

patrimoniului muzeal dar și la un plus de informație pentru toate perioadele (neolitic, epoca metalelor, epoca romană și postromană). În anii 60 foarte importantă este activitatea colectivului șantierului arheologic Verbicioara, coordonat de D. Berciu (săpăturile de la Verbița, Cleanov-Fiera și Rast). Săpături intense s-au desfășurat în regiunea Dunării înainte de începerea lucrărilor de construcție a hidrocentralei Porțile de Fier. Colectivul arheologic alcătuit cu acest prilej, cuprindea unii dintre cei mai cunoscuți arheologi și a scos la lumină numeroase situri arheologice, care au fost, în cea mai mare parte, publicate în cunoscutele reviste de arheologie SCIV, Dacia, Materiale și Cercetări de Arheologice. De altfel Valea Dunării oltene este extrem de bogată în descoperiri arheologice din epoca preistorică (Vl. Dumitrescu, *Necropola de incinerare de la Cârna*, 1961; D. Berciu, E. Comșa, *Săpăturile de la Balta Verde și Gogoșu*, 1956; Vl. Dumitrescu, *La necropole tumulaire du premier âge du fer de Basarabi*, 1968, A. Vulpe, *Zur mittleren Hallstattzeit in Rumänien (Die Basarabi Kultur)*, 1965) dar și din perioadă romană și bizantină (Dumitru Tudor, *Sucidava*, București, 1967; Octavian Toropu, *Romanitatea târzie și străromânii în Dacia Traiană sud-carpatică*, Craiova, 1976) Descoperirile din epoca romană au fost sintetizate de Dumitru Tudor în mai multe cărți, dintre care cea mai cunoscută este *Oltenia romană*, ediția a IV-a a acesteia fiind publicată în anul 1978.

Anii `70-`80 ai secolului XX au adus la lumină descoperiri, care au putut defini o nouă cultură neolitică – cultura Cârcea (M. Nica, *Cârcea, cea mai veche așezare neolitică de la sud de Carpați*, în „S.C.I.V.A., 1976). Săpăturile lui M. Nica la Cârcea, jud. Dolj, la Grădinile, Fărcașele-Hotărani, jud Olt, în mai multe puncte aparținând complexului cultural Dudești-Vădastra, dar și în așezări de tip tell, cum ar fi cea de la Drăgănești-Olt, au contribuit la completarea tabloului neoliticului din Oltenia

În zona nordică a Olteniei A. Vulpe a identificat și definit cultura Ferigile caracteristică sfârșitului primei epoci a fierului (A. Vulpe *Necropola Hallstattiană de la Ferigile. Monografie arheologică*, 1967; Idem, *Zur Chronologie der Ferigile-Gruppe*, Dacia NS. 21, 1977; A. Vulpe, E. Popescu, *Contributions à la connaissance des débuts de la culture géto-dacique dans la zone subcarpatique Vâlcea-Argeș (La nécropole tumulaire de Tigveni)*, Dacia, NS. 16, 1972).

În anul 1976, la Craiova a apărut lucrarea *Ceramica romană din Oltenia*, având ca autor pe Dr. Gheorghe Popilian, fiind prima sinteză la nivelul Imperiului Roman privind ceramica dintr-o provincie romană.

Prima catalogare sistematică a descoperirilor monetare din secolele II-VI p. Chr. de pe teritoriul Olteniei a fost realizată de către Dumitru Tudor *Oltenia romană*, ed. a IV-a, 1978. În acest repertoriu au fost incluse toate informațiile care îi erau accesibile la acel moment. Un catalog însoțit de tabele centralizatoare pentru perioada romană târzie și bizantină a întocmit Octavian Toropu, *Romanitatea târzie și străromânii în Dacia traiană sud – carpatică*, în 1976. Descoperirile monetare din Oltenia au fost înregistrate în cadrul sintezelor dedicate provinciei Dacia: Viorica Suciuc, *Tezaururi monetare din Dacia romană și postromană*, Cluj-Napoca, Bibliotheca Musei Apulensis, XIV, 2000; Găzdac, Cristian., *Circulația monetară în Dacia și provinciile învecinate de la Traian la Constantin I. Vol. 1-2*, Editura Nereamia Napocae, Cluj-Napoca, 2002; Georges Depeyrot, Delia Moisil, *Les trésors de deniers de Trajan à Balbin en Roumanie*, Collection Moneta 73, Wetteren, 2008; Georges Depeyrot, Delia Moisil, *Les trésors de deniers et d'antoniniens de Gordien III à Aurélien en Roumanie*, Collection Moneta 78, Wetteren, 2008.

Până în prezent nu există o lucrare de sinteză dedicată special circulației monetare din zona Olteniei în epocile romană și romană târzie.

Am punctat doar câteva din cele mai cunoscute contribuții la arheologia românească deși există multe săpături arheologice și cercetări de teren care ar putea fi menționate aici, unele din ele publicate doar parțial. Cu toate aceste rezultate notabile, o sinteză capabilă să

reunească totalitatea descoperirilor din preistorie până în epocă postromană nu a fost întocmită încă.

Scopul programului: Realizarea unei lucrări de sinteză cu privire la cercetările arheologice din Oltenia din preistorie până în perioada postromană. Se va realiza cu această ocazie o sinteză cu privire la descoperirile monetare din epocile romană, romană târzie și bizantină timpurie din Oltenia. Acest proiect de catalog numismatic actualizat se înscrie și în seria bazelor de date de acest gen realizate la nivelul Uniunii Europene pentru Marea Britanie, Franța, Germania sau Slovacia.

Obiective: Spațiul cuprins în aria noastră de studiu cuprinde arealul situat între valea Dunării și Subcarpații Olteniei, zona Clisurii dunărene și râul Olt. Cu toate acestea, în mod necesar, în materialele care vor fi elaborate vor fi incluse și discuții legate de regiunile sud-dunărene (Bulgaria, Serbia) sau intracarpatică. Valea Dunării, atât prin resurse, cât și prin funcția de cale de acces care leagă centrul continentului de regiunile estice, inclusiv de Marea Neagră, a avut o importanță deosebită pentru populațiile ce au viețuit în preajmă, încă din preistorie.

O analiză sumară a culturii materiale din preistorie ne arată că alături de perpetuarea tradițiilor culturale locale, sesizăm și influențe culturale dinspre vest, impulsuri exercitate de culturile din Balcani și influențe provenind din părțile răsăritene ale Dunării de Jos.

Perioada neo-eneolitică, în Oltenia, a cunoscut o evoluție culturală neîntreruptă de la primele comunități de tip Cârcea-Grădinile la cele ale neoliticului dezvoltat reprezentat de cultura Dudești. Eneoliticul timpuriu este ilustrat de culturile Boian și Vădastra iar cel dezvoltat de Gumelnița și Sălcuța.

Oltul și Jiul s-au constituit în principalele culoare de neolitizare a zonei noastre, care prin poziția sa geografică a fost receptivă la influențele venite din sud sau sud-vest, rezultatul fiind o sinteză formată din întrepătrunderea diverselor culturi, care au dus la formarea unor aspecte regionale foarte interesante. Permanentă legătură a Câmpiei Olteniei cu zonele sudice a determinat o menținere mai îndelungată a orizontului cultural specific neoliticului timpuriu dar și o difuzare a acestuia spre Muntenia, Transilvania și Moldova.

Așezările neolitice din spațiul Olteniei au evoluat de la cele de mici dimensiuni, cu foarte puține locuințe, specifice neoliticului timpuriu, cum a fost cea de la Grădinile, județul Olt, la cele fortificate sau cele de tell, specifice culturilor Gumelnița și Sălcuța, și aici ne referim la siturile de la Drăgănești-Olt, Brebeni etc.

Epoca bronzului este caracterizată de prezența în zona Olteniei a mai multor culturi arheologice: Glina, Verbicioara, Bistreț Ișalnița. Începând cu secolul al XII-lea a. Chr., odată cu apariția metalurgiei fierului, se generalizează ceramica neagră, canelată specifică culturii Vârtop. În zona vestică a Olteniei își va face apariția cultura Insula Banului. În Hallstattul mijlociu în zona Olteniei se raspândește destul de uniform cultura Basarabi urmată în zona subcarpatică de cultura Ferigile.

Pe parcursul epocii fierului se observă ca o caracteristică a habitatului, existența unor așezări de mică întindere prezentând un singur nivel de locuire. Cele mai multe situri menționate ca așezări, se prezintă de fapt sub forma unor grupuri de gospodării familiale, situate la distanțe apreciabile unele de altele. Până în prezent se cunosc puține exemple de așezări în Oltenia, din Bronzul târziu sau Hallstattul timpuriu cu mai multe nivele de locuire, iar acestea se află de obicei în zone privilegiate din punctul de vedere al accesului la resursele naturale, cum ar fi lunca Dunării. Tot în această perioadă întâlnim însă și așezări fortificate sau cetăți întărite cu val de apărare. În trecut s-a accentuat mult rolul de apărare jucat de ele și s-a neglijat o altă funcție – aceea de reprezentare a prestigiului social, pe care vom încerca să o subliniem cu această ocazie.

În epoca romană, teritoriul actual al Olteniei a făcut parte din provincia Dacia Inferior (Malvensis). Încă de la finele primului război dintre daci și romani, această regiune a intrat

sub stăpânire romană, dovadă fiind Papirusul Hunt, care indica existența unor unități militare romane la Buridava. Pe de altă parte, Drobeta este binecunoscută de pe scenele de pe Columna lui Traian, ca fiind principalul cap de pod la nordul Dunării folosit în timpul celui de al doilea război daco-roman din 105-106. În acest punct a fost construit Podul lui Apolodor din Damasc, cel mai lung din Europa acelei perioade. La începutul secolului al II-lea d.Hr., un castru roman de mari dimensiuni a fost construit la Reșca, unde apoi a fost fondat cel mai important centru economic, comercial și cultural al provinciei Dacia Inferior (Malvensis). Orașul a atins cel mai înalt rang al unui centru urban roman, cel de *colonia*, fiind vizitat de însuși împăratul filip Arabul, care în anul 248 d.Hr. a coordonat de aici un atac împotriva triburilor barbare din Câmpia Munteniei.

Provincia Dacia Inferior (Malvensis) era apărată de două limesuri în partea sa de est (limes alutanus și limes transalutanus), se învecina cu provincia Moesia inferior pe linia Dunării, iar la vest cu provincia Dacia Superior (Apulensis). Ea era străbătută de două importante drumuri romane. Primul pornea de la Sucidava pe Valea Oltului către Dacia Superior (Apulensis), iar al doilea de la Drobeta către aceeași provincie dacică nord-dunăreană. Aceste drumuri servea atât nevoilor interne dar și externe de comerț, dar unităților militare staționate de-a lungul Oltului, ori în zona Clisurii Dunării.

La mijlocul secolului al III-lea d.Hr., atacurile triburilor barbare au produs mari distrugerii orașelor și așezărilor rurale ale Daciei Malvensis, ceea ce a determinat o parte a populației să se retragă în sudul Dunării. Printre aceștia s-a aflat, se pare, și Romula, mama viitorului împărat roman Galerius.

După abandonarea provinciei Dacia, în vremea împăraților Galienus sau Aurelianus, Imperiul Roman și apoi bizantin a menținut la nordul Dunării câteva capete de pod precum Sucidava, Drobeta și Dierna, care au continuat să iradieze aspectele majore ale civilizației romano-bizantine, ele având un rol major și în răspândirea religiei creștine la nordul Dunării de Jos.

Sinteza cu privire la descoperirile monetare va avea două componente: mai întâi va fi realizat un catalog general al descoperirilor monetare din perioadele în discuție, iar ulterior, pe baza acestuia, vor fi definite caracteristicile unor modele de circulație monetară, prin utilizarea metodelor statistice specifice științei numismatice. Se va urmări valorificarea patrimoniului numismatic de epocă romană descoperit pe teritoriul Olteniei, devenind astfel o sursă documentară atât pentru viitoare studii privind economia monetară din țara noastră în diferite epoci istorice, contribuind în același timp și la cunoașterea și valorificarea patrimoniului cultural național. Pe de altă parte, realizarea unui repertoriu al descoperirilor monetare de epocă romană din Oltenia pe suport electronic, sub forma unei baze de date integrată într-o atât de necesară baza națională de date reprezintă o formă de valorificare a unui fond unic de informații de interes național, resursă documentară de primă importanță în evaluarea patrimoniului numismatic și elaborarea listelor de tezaur național. Proiectul se înscrie și în seria bazelor de date de acest gen realizate la nivelul Uniunii Europene pentru Marea Britanie, Franța, Germania sau Slovacia.

Analiza bazată pe acest catalog general va fi realizată diferențiat, în funcție de caracterul descoperirilor, urmând categoriile clasice folosite de numismatică. Interpretarea descoperirilor monetare depinde în foarte mare măsură de ipotezele care pot fi formulate în ceea ce privește circumstanțele pierderii acestora. Cele mai multe indicii sunt oferite desigur de contextele în care monedele sunt descoperite. Vom analiza descoperiri întâmplătoare, descoperiri din săpături arheologice și tezaur monetare. Studiarea acestei categorii de descoperiri este vitală pentru numismatică, având în vedere că marea majoritate a monedelor din metal prețios cunoscute în prezent provin din tezaur. Structura tezaurilor monetare va fi supusă unor analize statistice. În urma acestora se pot stabili anumite modele, corespunzând

etapelor cronologice diferite în care acumulările s-au format și orizonturilor cromologice la care acestea au fost ascunse.

Materiale și metode de lucru:

- descrierea și prelucrarea materialelor inedite
- fișarea și verificarea informației bibliografice
- analiza critică a literaturii de specialitate
- selecția informațiilor relevante pentru tema de cercetare propusă
- redactarea de studii de specialitate
- redactarea de cataloage numismatice
- digitalizarea ilustrației (desene, fotografii, ridicari topo, planuri de săpături etc)

Valorificarea rezultatelor: Se dorește valorificarea parțială a cercetării prin publicarea în reviste de specialitate sau în volume colective, sub forma unor articole și studii, și susținerea de comunicări la manifestări științifice. Redactare finală se concretizează în elaborarea unei lucrări de sinteză.

Colaboratori : Muzeul Olteniei din Craiova, Institutul de Arheologie « V. Pârvan » din București, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul de Istorie Caracal, Muzeul Porților de Fier – Drobeta Turnu Severin, Direcția Județeană pentru Cultură Dolj.

Proiectul nr. 1

Denumire: Neo-Eneoliticul în Oltenia. Origine și evoluție.

Coordonatori: cercetător științific III, dr. Simona Lazăr, dr. Sabin Popovici

Etapile anuale de realizare:

- ianuarie - decembrie 2020: documentare și valorificarea materialul științific prin publicare în reviste de specialitate, participarea la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2021: Ceramica complexului cultural Dudești-Vădastra din Oltenia. Documentare și valorificare prin publicare în reviste de specialitate, participarea la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2022: Plastica neolitică din Oltenia. Documentare și redactare; valorificare prin publicare în reviste de specialitate, participarea la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2023: redactare finală. *Neo-Eneoliticul în Oltenia. Origine și evoluție.*

Proiectul nr. 2

Denumire: Comunitățile umane în prima epocă a fierului în Oltenia.

Coordonator: cerc. șt. III, dr. Simona Lazăr

Etapile anuale de realizare:

- ianuarie - decembrie 2020: Metalurgia în prima epocă a fierului (documentare, redactare). Catalogul descoperirilor de tip Gârla Mare, Bistreț Ișalnița, Verbicioara și Vârtop. Valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate și susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2021: Așezări din bronzului târziu și hallstattului timpuriu. Așezări deschise și așezări fortificate. Documentare și valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate și susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2022 : Rituri și ritualuri funerare în prima epocă a fierului. (documentare, redactare) Valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate și susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2023: redactare finală - *Comunitățile umane în prima epocă a fierului în Oltenia*

Proiectul nr. 3

Denumire: Aspecte ale civilizației romane în Oltenia.

Coordonator: conf. univ. dr. Mircea Negru

Etapile anuale de realizare:

- ianuarie - decembrie 2020: documentare privind tema de cercetare.
- ianuarie - decembrie 2021: Fortificații, orașe și așezări în provincia Dacia Inferior (Malvensis) (documentare, redactare). Valorificare prin participarea la manifestări științifice și publicarea de articole și studii în reviste de specialitate.
- ianuarie - decembrie 2022: Viața spirituală în Dacia Inferior (Malvensis). (documentare, redactare). Valorificare prin participarea la manifestări științifice și publicarea de articole și studii în reviste de specialitate.
- ianuarie - decembrie 2023: redactare finală - *Aspecte ale civilizației romane în Oltenia.*

Proiectul nr. 4

Denumire: Circulația monetară în Oltenia în secolele II-VI p. Chr.

Coordonator: dr. Dan Balteanu

Etapile anuale de realizare:

- ianuarie - decembrie 2020: catalogul tezaurilor monetare (sec. II-III p. Chr.) Valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate, susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2021: catalogul descoperirilor izolate din mediul urban, fortificații militare, zona rurală (sec. II-III p. Chr.). Valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate, susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2022: catalogul tezaurilor monetare și al descoperirilor izolate - mediul urban, fortificațiile militare, zona rurală (sec. IV-VI p. Chr.). Valorificare parțială prin publicarea în reviste de specialitate, susținerea de comunicări la manifestări științifice.
- ianuarie - decembrie 2023: redactare finală *Circulația monetară în Oltenia (secolele II-VI p. Chr.)*

3. PROGRAMUL DE CERCETARE: Modernizare și urbanizare în sud-vestul României (Coordonator program: cercetător științific III dr. Georgeta Ghionea, cercetător științific III dr. Diana-Mihaela Păunoiu)

Colectivul programului: cercetător științific III dr. Gabriel Croitoru; cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu; cercetător științific III dr. Ileana Cioarec; cercetător științific III dr. Diana-Mihaela Păunoiu; cercetător științific III dr. Georgeta Ghionea

Descriere: Programul este conceput pe cinci proiecte. Acestea anunță apariția unor materiale de lucru inovatoare, care vor contribui la aprofundarea cunoștințelor despre Oltenia dintr-o perspectivă neabordată până în prezent. Astfel, proiectul *Modernizare și urbanizare în Oltenia: cazul orașului Craiova în perioada regulamentară* pleacă de la faptul că se cunosc foarte puține lucruri despre procesul de modernizare, și implicit de urbanizare traversat de urbea craioveană în perioada regulamentară. Proiectul *Memoria Craiovei – Patrimoniu material și identitate culturală* răspunde nevoii derulării unor cercetări contemporane referitoare la reprezentarea figurativă a caselor monument istoric și nu numai, în perioada comunistă, respectiv post-comunistă, urmărindu-se articulările la nivel local, regional, național, chiar internațional, identificarea funcționalităților contemporane ale caselor, importanța culturală a unor artere ale orașului. În cadrul proiectului *Culele-construcții ale elitelor nobiliare din sudul României (secolele XVIII-XIX)* se va încerca analiza complexă a epocii istorice în care culele au apărut și evoluat ca repere fortificate în zona sudică a României. Proiectul *Reformarea societății românești: de la „campaniile culturale regale” la instituția Serviciului Social. Studiu de caz: Oltenia* abordează o tematică insuficient studiată, modernizarea Olteniei interbelice, și propune o analiză a acțiunilor de culturalizare a satelor, conceptualizate de Școala gustiană și implementate sub egida Fundațiilor Culturale Regale „Principele Carol”, al cărui director, din 1933, a fost Dimitrie Gusti, preluate și continuate de instituția Serviciului Cultural, în condițiile instituirii regimului autoritar al regelui Carol al II-lea. Completarea și îmbogățirea cercetărilor dedicate istoriei sistemului bancar și de credit din Oltenia, pentru perioada interbelică, se vor realiza prin intermediul proiectului *Cooperația din Oltenia rurală în perioada interbelică*, care încearcă să illustreze impactul economic și social, funcțiile îndeplinite de băncile populare, de cooperativele de consum, economice și industriale în viața cotidiană a sătenilor.

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Proiectul de cercetare nr. 1

Denumire: Modernizare și urbanizare în Oltenia: cazul orașului Craiova în perioada regulamentară

Coordonator: cercetător științific III dr. Gabriel Croitoru

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Gabriel Croitoru

Durata: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

Stadiul cunoștințelor: Abordarea unui astfel de proiect pleacă de la faptul că se cunosc foarte puține lucruri despre procesul de modernizare, și implicit de urbanizare traversat de urbea craioveană în perioada regulamentară, abordările monografice, atât cele realizate înainte de 1989: August Pessiacov, *Schițe din istoria Craiovei*, Craiova, 1914; Anastase Georgescu, *Craiova – Cercetări istorice – Târgul Craiovei*, Craiova 1936, cât și cele realizate după: *Istoria Craiovei*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1977; *Istoria ilustrată a Craiovei*, Craiova, Editura Dova, 1996, ca să enumerăm pe cele mai importante încercări monografice, ori tratează superficial perioada regulamentară, ori nu amintesc nimic de transformările care cuprind orașul, ca de altfel toate orașele din Țara Românească, urmare

a stipulațiilor regulamentare. Așadar, istoriografia edită relativă la evoluția Craiovei în perioada anilor 1831-1858 lasă în suspensie teme de un real interes, ca procesul de implementare a dispozițiilor regulamentare, dar și diferențele ce decurg din legislația regulamentară și practică, adică subiecte legate de: evoluția demografică a orașului care, în perioada studiată cunoaște un substanțial spor de populație, urmare a diversificării meșteșugurilor și dezvoltării pieței de cereale; de dezvoltare a serviciilor de salubritate publică care nu numai că își intensifică activitatea, dar apar și altele noi; de zestrea arhitecturală a orașului care, după cutremurul de pământ din anul 1838 intră într-o etapă de reabilitare coordonată de stat prin instituția magistratului; de rolul cultural jucat de urbea craioveană, mai ales de rolul jucat de Școala Centrală din Craiova, a doua ca importanță din Țara Românească, după cea de la Sf. Sava din București, care după 1831 se transformă într-o adevărată pepinieră în procesul de implementare a învățământului cel puțin la nivelul județului Dolj; de rolul jucat de elitele locale în procesul de modernizare a orașului, care prin contribuția unor familii ca Otetelișenii, Poenarii, Bengeștii, Bibeștii, Cornetti, ș.a., ajunge să fie considerat cel mai important din Valahia Mică și al doilea din Țara Românească după București; de structura socială a orașului, proporția fiecărei categorii sociale și rolul jucat de acestea în procesul de adaptare la noile cerințe datorate contactului tot mai frecvent cu realitățile europene;

Scopul: realizarea unor studii și a unei lucrări care să deceleze coerent întregul procesul de modernizare atins de Craiova în această perioadă de intensă efervescentă politică, socială, economică și culturală prin explorarea unor surse mai puțin uzitate sau deloc folosite până acum;

Materiale și metode de lucru: pentru realizarea proiectului nostru voi consulta în primul rând documentele care se află în fondul Prefecturii Județului Dolj, Serviciile Administrativ, Economic și Tehnic, cele din Fondul Primăria orașului Craiova, Serviciile Administrativ, Tehnic și Economic, precum și documentele care se află în generoasa Colecție de documente, toate aflându-se în custodia Serviciului Județean Dolj al Arhivelor Naționale. Deasemenea, voi analiza principalele izvoare statistice emise în perioada regulamentară, cum sunt: Cataografiile din 1831, 1838 și 1845 care augmentează considerabil cunoștința relativă la evoluția orașului Craiova în perioada studiată. De un deosebit folos în scrutarea temei noastre, credem că sunt și documentele cartografice care ne pot oferi o imagine cât mai veridică a dezvoltării urbei pe orizontală în perioada 1831-1858;

Rezultate scontate: oferirea unei imagini cât mai complete a orașului Craiova, bazate pe surse inedite, neexploatate care să completească masiv stadiul de cunoaștere existent relativ la procesele de modernizare și urbanizare atinse în perioada regulamentară;

Modul de valorificare al rezultatelor: rezultatele cercetării noastre vor constitui obiectul unor articole și studii care vor fi publicate în reviste, volume de specialitate, ale unor comunicări pe care le voi susține la diferite sesiuni științifice naționale și internaționale și ale unei lucrări de sine stătătoare;

Buget: salariul cercetător științific III și cheltuielile de deplasare necesare documentării în vederea realizării proiectului;

Desfășurare pe etape:

- în perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2020 voi întocmi bibliografia de specialitate aferentă temei în vederea alcătuirii metodologiei de cercetare în cadrul Bibliotecii Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolaescu-Plopșor” din Craiova, a Bibliotecii Județene Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, a Bibliotecii Universității din Craiova, a Bibliotecii Serviciului Județean Dolj al Arhivelor Naționale și a Bibliotecii Naționale;

- în perioada 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2021 voi continua cu parcurgerea bibliografiei relativă la tema mea dar voi demara și analiza documentelor din fondurile de arhivă care fac referire procesul de modernizare și urbanizare traversat de Craiova în anii

1831-1858. Deasemenea voi publica două studii și voi participa la două conferințe în care voi prezenta materiale referitoare la temă;

- în perioada 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2022 voi continua scrutarea materialului arhivistic și voi publica câte două studii, voi participa la două simpozioane cu diferite subiecte din tema mea;

- în perioada 1 ianuarie 2022-31 decembrie 2023 voi continua analiza și voi finaliza proiectul cu o lucrare de circa 250-300 de pagini.

Proiectul de cercetare nr. 2:

Denumire: Memoria Craiovei – Patrimoniu material și identitate culturală

Coordonator: cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu

Termen: 2020-2023.

Finanțare: Academia Română

Stadiul cunoștințelor: Contextul cultural în care se va desfășura proiectul se caracterizează printr-o structură activă de instituții publice, asociații, ONG-uri, fundații și reprezentări mass-media ce desfășoară și susțin activități culturale orientate către conservarea și valorizarea identității culturale locale, a patrimoniului cultural local, încurajând participarea activă și creativă a comunității. Aria culturală în care se va derula proiectul este județul Dolj, respectiv municipiul Craiova, ce cuprinde numeroase case – monumente istorice, astăzi adevărate modele de arhitectura urbana.

În cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, al Academiei Române, există departamentul de istorie și cel de etnografie, cu un bogat istoric în domeniul cercetării științifice, fiind înființat în anul 1966, aflat în perioada sa de început sub conducerea prof. univ. dr. docent C. S. Nicolaescu-Plopșor, membru corespondent al Academiei. Cercetătorii din Departamentele de Istorie și de Etnografie ale Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” au desfășurat ample cercetări de teren atât în regiunea Olteniei, cât și în alte spații culturale, făcând parte din echipe interdisciplinare și participând la numeroase cercetări de tip etnologic desfășurate la nivel național. Institutul publică două reviste: „Arhivele Olteniei” (indexat BDI) și Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” (indexat BDI, inclusiv în Copernicus și ERIH PLUS). Există numeroase lucrări de specialitate realizate de către cercetătorii Institutului referitoare la memoria colectivă a Craiovei. Cercetătorii Institutului colaborează cu Universitatea din Craiova, care asigură o ofertă academică variată, ce include cursuri de istorie asigurând o specializare a tinerei generații în domeniul patrimoniului material, dar și imaterial. Sub egida Universității din Craiova (UCV) există o amplă serie de publicații de specialitate, ce includ componenta istorică: Analele Universității din Craiova, secția Istorie, dar și pe cea etnologică-antropologică: Balcanica – Revista Institutului de Studii Balcanice „Victor Papacostea”, UCV, Analele Universității din Craiova - Seria de Literatură Română și Comparată, Anuarul de Istorie al UCV. De asemenea, studiile cadrelor universitare din Craiova, specializate în domeniile etnologiei și antropologiei au fost publicate și în reviste de anvergură națională și internațională precum „CERC – Cercetări Etnologice Românești Contemporane” - Revista de etnologie, Universitatea din București, „Revista de Etnografie și Folclor” – publicată de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, București al Academiei Române, Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, București și alte reviste de specialitate din țară și străinătate. Există numeroase asociații, ONG-uri active în zona investigată, cu profil pe conservare, patrimonializare, identitate etno-culturală, asociații

care promovează cultura românească și sunt angajate în conservarea patrimoniului cultural local și susțin cultura urbană a municipiului Craiova.

Filiala Craiova a UAP – este un actor local important în ceea ce privește creația plastică, expozițiile de arta plastică în cadrul Galeriilor ARTA, ce antrenează un public diversificat din punct de vedere socio-cultural. O componentă creativă și participativ-integrativă a culturii este de reperat în creația unor artiști plastici craioveni și aceasta poate constitui un domeniu extins de cercetare a valorificării simbolice a monumentelor istorice, ale străzilor vechi din Craiova, ce întrețin încă un bogat fond narativ, patrimoniu imaterial, alături de valoarea lor în sine, ca patrimoniu material. Creația unor artiști plastici din Craiova este o modalitate de re-valorizare a patrimoniului cultural craiovean, și implică o creștere a gradului de participare a mai multor generații la activități culturale.

În acest sens, caracterul interdisciplinar al echipei de proiect răspunde cerințelor unui proiect cultural viabil, derulat într-o arie culturală precisă, caracterizată însă prin valorificări identitar-culturale în sfera profundă a patrimonializării. Un aspect inovativ al proiectului constă și în faptul că acțiunile culturale ce urmează a fi derulate vor avea ca fundament o cercetare de tip istoric-etnologic, facilitându-se dialogul cultural între diferite instituții de cultura și un public specializat, diversificat, radiofonic, televizual, virtual (site-ul proiectului), cititorii specializați ai materialelor publicate în cărți și reviste de specialitate etc.

Abordarea temei în lucrări de specialitate s-a realizat metodic, existând un fond important de studii privind istoria veche a Craiovei, totodată proiectul umple un gol științific referitor la cunoașterea sistematică a caselor de patrimoniu din municipiul Craiova și județul Dolj, organizarea principalelor artere specifice Craiovei vechi, ale relațiilor socio-culturale de odinioară, a unor practici sociale și reprezentări simbolice de demult.

Sunt necesare noi valorizări estetice ale caselor – monumente istorice, realizarea unui studiu comparativ al mijloacelor de expresie artistică în diferite perioade istorice, în diferite contexte social-politice (perioada regalității – documentare și reprezentare vizuală, perioada comunistă – vidul reprezentării sau reprezentarea profană, perioada postcomunistă și revalorizările estetice). În acest context diacronic se va realiza o analiză a discursului estetic actual.

Proiectul actual va avea drept componentă esențială și arhivarea unor documente de istorie orală care să evidențieze narativitatea unor spații urbane și rurale.

În contextul cercetărilor de istorie și etnologie/antropologie care au vizat aspectele culturale identitare ale caselor monument istoric se constată necesitatea redactării unor studii privind istoria locală și interacțiunea cu spații culturale mai largi (arhitectura, perioade istorice mai ample), studii care să ofere un cadru de analiză a contextului cultural și istoric al acestui context social, precum și al schimbărilor în mentalul colectiv.

Proiectul răspunde nevoii derulării unor cercetări contemporane referitoare la reprezentarea figurativă a caselor monument istoric și nu numai, în perioada comunistă, respectiv post-comunistă, urmărindu-se articularele la nivel local, regional, național, chiar interantonal, identificarea funcționalităților contemporane ale caselor, importanța culturală a unor artere ale orașului, aspectelor identitare pe care le incumbă în perioada actuală.

Vor fi investigate aspectele inedite ale caselor monument istoric și nu numai, ca monument reprezentând un nucleu identitar, un nou tip de resolidarizare. Se va analiza capacitatea acestor elemente de patrimoniu material de a revela comportamente socio-culturale și mental colectiv, precum și aspectele antropologice ale locuirii în aceste spații urbane restructurate. Analiza acestora va conduce la decipatarea unor elemente subtile ale construcției identitare.

Gradul de noutate al proiectului se mai reflectă și în faptul că tematica sa răspunde provocărilor contemporane ale păstrării identității culturale a locuitorilor județului Dolj, a patrimoniului material specific acestei comunități, precum și consolidarea dialogului cultural, a creării unor rețele culturale de colaborare între comunități ce împărtășesc valori identitare asemenea. Echipa de proiect este pluridisciplinara (istorie, antropologie, etnologie, sociologie, estetică), coagulând specialiști din diferite medii de cercetare și promovare a fenomenelor culturale. De asemenea, articulează activități de cercetare, promovare și (re)valorizare a caselor – monumente istorice și nu numai, considerate vehicule al unui patrimoniului material cu profunde semnificații și valențe identitare, dar și cu un potențial retoric ce antrenează mutații funcționale în contemporaneitate.

Se va urmări investigarea potențialului identitar și de reprezentare simbolică, dar și creativ-estetică a caselor – monumente istoric în contemporaneitate. Vor fi reperate modele inedite de abordare a patrimoniului material, atât prin cercetarea de tip istoric și antropologic, cât și prin valorizări ce implică mijloace de expresie artistică, menite să deschidă un nou spațiu de dialog prin reintegrarea în circuitul cultural contemporan a unor elemente ale culturii (expoziții de fotografie-document, expoziții de artă plastică). Scopul declarat al acestor abordări inovatoare este, pe de o parte, respectarea principiului non-intervenționist al cercetării științifice, etica cercetării etnologice, și, pe de altă parte, creșterea vizibilității și recontextualizarea valorizării patrimoniului imaterial, pe care îl incubă etnofactele investigate. Astfel pot fi activate noi pârgii culturale de antrenare a tinerei generații în redescoperirea valențelor creatoare ale culturii românești, a patrimoniului material, al monumentelor istorice.

Public țintă: Cercetările de teren se vor desfășura în județul Dolj. Comunitățile investigate reprezintă și beneficiarii studiilor de istorie și etnologie derulate în aceste spații culturale, urmărindu-se creșterea gradului de conștientizare a patrimoniului material și imaterial local, a participării acestora la evenimentele culturale cu tema proiectului, organizate la nivel local. Un alt beneficiar al cercetării noastre este comunitatea științifică locală, națională și internațională (participări la conferințe naționale și internaționale)–prin cercetare de excelență, proiect de investigare a caselor-monument istoric, prin metode-model de cercetare, configurarea instrumente de lucru: volum de documente tehnice și administrative, arhitecturale și istorice, ce pot fi utilizate și de către alte institutute ale Academiei, fie consultate pentru proiecte viitoare, fie ca cercetare model. Fotografiiile de arhivă pot fi utilizate pentru întocmirea dosarelor de restructurare acaselor – monument istoric, vor fi produse tablouri și desene, schițe – documente de artă, printr-un proces de revalorizare artistică ce se adresează unui public avizat, există artiști plastici care au pictat Craiova și casele vechi din județul Dolj.

Proiectul se adresează și administrației locale, regionale, naționale – primărie, Prefectură, Ministerul Culturii, Institutului Național al Patrimoniului– se vor cerceta documente ce vor facilita elaborarea documentației tehnic-materială necesară pentru restaurarea caselor – monument istoric, unul din obiectivele Institutului Național Patrimoniului.

Se poate vorbi totodată și despre anumite elemente socio-culturale specifice identității europene – arhitectura caselor, reflectă perioada de modernizare a României, se constată influența Europei Occidentale și ridicarea Craiovei la nivel european la început de secol al XX-lea, dar și acum prin cercetare, conservare, patrimonializare și valorizarea estetică și prin cercetare de excelență pe care o propune proiectul de față, se poate realiza o conectare la temele europene de cercetare privind locul patrimoniul românesc în cadrul celui european.

Public real: participanții la evenimentele culturale cu tema proiectului organizate la nivel local, regional, național, internațional (conferință, dezbateri locale, expoziții tematice de artă plastică și fotografie-document).

Public radio și TV: audiența diversificată a emisiunilor radio și TV ce promovează etapele cercetării, precum și rezultatele acesteia.

Public virtual: accesarea site-ului proiectului și înregistrarea numărului de vizitatori naționali și internaționali (site-ul va fi bilingv, română și engleză), comentarii (feed-back-ul vizitatorilor site-ului).

Public specializat: cititori ai monografiei ce va cuprinde rezultatele cercetării, participarea acestora la conferința locală și la emisiunile de radio și televiziune. Structura socio-profesională a publicului consumator al evenimentelor organizate pe perioada derulării proiectului va fi analizată printr-un studiu de tip sociologic.

Scopul: Proiectul își propune studierea documentelor de arhivă și nu numai, referitoare la casele de patrimoniu, casele –monument istoric și nu numai, ci și cele care mai păstrează o arhitectură de început de secol Al XX-lea, în vederea formulării unor concluzii pertinente referitoare la trecutul Craiovei și al județului Dolj, memoriei colective, identității locale, a reprezentărilor și practicilor sociale de odinioară; se inițiază totodată activități de revalorizare a patrimoniului cultural în vederea extinderii comunității de receptare a proiectului, prin configurarea unor documente de biografie socială, fotografii-document, desene și schițe ale caselor vechi din județul Dolj.

Obiective generale:

Obiectiv 1. Identificarea și cercetarea izvoarelor istorice editate și inedite privind istoria caselor vechi – monumente istorice din județul Dolj, utilizarea unor metode-model de cercetare (documentare, fișare, interviuri semi-direcțive, metoda istoriei orale sau a biografiei sociale (narativități – locuitori, foști proprietari, moștenitori, muncitori tradiționali, arhitecți, ingineri constructori specialiști etc.), metoda focus-grup cu specialiști locali și/sau regionali, naționali, personalități marcante ale municipiului Craiova ce își amintesc vechea structură a orașului, vârstnici ce își amintesc Craiova și clădirile din județul Dolj – monumente istorice, precum și tineri care au o viziune nouă asupra orașului și un mod creativ de integrare a vechiului în structura urbană contemporană etc.), și punere în valoare a caselor vechi – monumente istorice din județul Dolj;

Obiectiv 2. Valorizarea semnificațiilor culturale și estetice ale caselor – monument istoric și nu numai, ci și a caselor vechi ce mai păstrează elemente de arhitectură specifică începutului de secol XX, din județul Dolj prin activități de cercetare istorică, etnologică și artă plastică; creșterea gradului de vizibilitate a caselor vechi – monument istoric, ce au cunoscut sau păstrează elemente de arhitectură specifică secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; configurarea unor noi documente de înregistrare a arhitecturii speciale și specifice perioadei de apariție a caselor monument istoric – documente fotografice și desene, schițe, picturi în ulei, acuarele ce au ca subiect aspecte ale orașului Craiova sau case vechi, cule sau conace din Județul Dolj;

Obiectiv 3: dezvoltarea interesului pentru conservarea, patrimonializarea și revalorizarea caselor monumente istorice în zonele investigate, conștientizarea patrimoniului material și imaterial (narativități) local de către actorii culturali activi și a perspectivei formării de noi parteneriate la nivelul dialogului cultural;

Obiectiv 4. Diversificarea publicului consumator de evenimente culturale axate pe valorizarea reprezentărilor figurativ-simbolice ale caselor monument istoric, precum și a elementelor cultural-identitare pe care acestea le incumbă în zona municipiului Craiova (dezbateri, work-shop-uri, emisiuni dezbateri publice la radio și TVR, site-ul proiectului etc.);

Se vor investiga fondurile de documente/colecții existente în cadrul unor instituții de cercetare, precum Muzeu și Arhivele Statului, Arhivele Primăriei Craiova și ale Prefecturii Dolj. Se va desfășura o documentare în cadrul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, Biblioteca Academiei Române, Bibliotecii Centrale Universitare din București, Arhiva Statului București.

Metodele de lucru utilizate pe parcursul cercetării vor fi: fișare, metoda biografiei sociale/povestirea vieții, chestionar, anchetă, interviu semidirectiv/semistandardizat, observație participativă, fișe descriptive, studiu de caz, înregistrări audio-video.

Rezultate scontate: articole în reviste BDI și unul în ISI; carte, album; conferințe naționale și internaționale, stagii de cercetare, workshopuri, vizite de lucru (cercetare de teren); expoziții de pictură și artă fotografică; Site-ul proiectului, cu forum și feed-back de la cei care îl accesează.

Valorificări: publicare articole, studii în reviste de specialitate, a unui volum care să redea demersul științific și rezultatele cercetării, realizarea unei baze de date cu rezultatele cercetării.

Desfășurarea pe etape :

- ianuarie 2020-decembrie 2020: perioadă de documentare în cadrul Muzeului Regiunii Porților de Fier din Turnu Severin, secția de Etnografie și Artă Populară, documente existente în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Mehedinți, Centrului Cultural Mehedinți, fișare, elaborarea ghidului de interviu semi-structurat, elaborarea proiectului de eșantion, stabilirea unităților eșantionului, investigații de teren, înregistrări audio-video și desfășurarea unor anchete-pilot în județul Dolj; participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate.

- ianuarie 2021-decembrie 2021: documentare în cadrul în cadrul Muzeului Olteniei din Craiova, secția etnografie și în cadrul Centrului Județean pentru Promovarea și Valorizarea Culturii Tradiționale Dolj, Muzeului de Arheologie și Etnografie Corabia, Centrului Județean al Creatiei Populare Olt ; ajustarea eșantionului; investigații de teren –desfășurare anchete de teren, aplicare interviuri semi-structurate, înregistrări audio-video elaborarea, redactarea lucrării (abordare metodologică), participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate

-ianuarie 2022-decembrie 2022: documentare BCU (Biblioteca Centrală Universitară), Biblioteca Academiei Romane, Arhivele Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brailoiu”, aplicare interviuri semi-structurate, inregistrari audio-video; participări la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate, redactare parțială.

-ianuarie 2023-decembrie 2023: formularea concluziilor cercetării, redactarea lucrării B (rezultatele cercetării); publicarea rezultatelor cercetării.

Proiectul de cercetare nr. 3

Denumire: *Culele-construcții ale elitelor nobiliare din sudul României (secolele XVIII-XIX)*

Coordonator: cercetător științific III dr. Ileana Cioarec

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Cioarec Ileana, prof. univ. dr. Dinică Ciobotea, arhitect Pavel Popescu

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Problematika istoriografică a culelor din Oltenia a fost abordată până în prezent doar în lucrările lui Radu Crețeanu, Sarmiza Crețeanu, *Culele din România*, București, 1965; Iancu Atanasescu, Valeriu Grama, *Culele din Oltenia*, Craiova, 1974, Luiza Zamora, *Case boierești fortificate din România: cule*, București, Editura Igloo, 2006, Iancu Atanasescu, Paul Popescu, *Culele din Oltenia: cu evoluția lor până în 2010*, Craiova, 2012, în dimensiunea operei arhitecturale. O altă lucrare recentă a lui Brăcăcescu Cristian, *Cule: casele fortificate între fală și ruină: Fortified Houses between glory and ruin*, București, Editura Igloo, 2014, relevă calitatea deosebită a culelor de monumente istorice (arhitecturale) într-o viitoare valorizare turistică. Tuturor acestor lucrări le lipsesc temeinicia

documentării istorice, analiza complexă a epocii istorice în care culele au apărut și evoluat ca reperi fortificate în zona sudică a României, unde nu au existat cetăți de apărare, în secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Scopul proiectului: Tema abordată a fost și a rămas un deziderat al istoriografiei românești. Ne propunem să conexăm istoria culelor din România la cea a construcțiilor de același gen din zona sud-dunăreană (Bulgaria, Serbia, Albania), să dezvoltăm sfera documentării prin istoria particulară a familiilor boierești care le-au construit și să evidențiem specificul lor arhitectural și unicitatea lor atât în plan geografic cât și în plan cronologic.

Materiale și metode de lucru: investigarea fondurilor documentare inedite din cadrul Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale din București și ale Serviciilor Județene Dolj, Olt, Gorj, Vâlcea, Mehedinți, Argeș și Teleorman, Bibliotecii Academiei Române, muzeelor județene din Craiova, Drobeta Turnu Severin, Târgu Jiu, Slatina, Pitești, Muzeului Arhitecturii Populare din Gorj – Curtișoara, Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești și Muzeului Satului Vâlcean de Bujoreni – Vâlcea, Direcțiilor Județene de cultură și Institutului Național al Patrimoniului. Se va întocmi o bază de date care va cuprinde nominalizarea familiilor boierești și a culelor, atât cele existente cât și dispărute. Ea se va realiza prin deplasări la culele din arealul Olteniei, Argeșului și Teleormanului și la instituțiile deținătoare de patrimoniu arhivistic. Se vor folosi ca metode de lucru: xeroxarea, fotografierea (cu aparat foto și dronă), scanarea, desenul.

Rezultate scontate: Integrarea culelor ca realizări arhitecturale unice în arealul sud-est european, specifice unei anumite epoci istorice spre a fi promovate ca reperi într-o geografie a turismului național și internațional.

Modul de valorificare al rezultatelor: Concretizarea cercetării se va face prin prezentarea de comunicări științifice la simpozioane naționale și internaționale, publicarea de studii și articole în revistele de specialitate, realizarea unei expoziții itinerante și pregătirea unei monografii cu titlul proiectului.

Colaborări în țară: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Direcțiile Arhivelor Naționale Județene, Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu” – Târgu Jiu, Muzeul Județean „Porțile de Fier” – Drobeta Turnu Severin, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” – Râmnicu Vâlcea, Muzeul Județean Olt, Muzeul Olteniei, Muzeul Arhitecturii Populare din Gorj – Curtișoara, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești și Muzeul Satului Vâlcean de Bujoreni, Direcția Județeană de Cultură Dolj, Uniunea Arhitecților din România – SV Oltenia, Institutul Național al Patrimoniului.

Etapele anuale de desfășurare:

- ianuarie 2020-decembrie 2020: documentare în cadrul Arhivelor Naționale, a Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Județene Dolj „Alexandru și Aristia Aman”; comunicare/articol/studiu;

- ianuarie 2021-decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat; comunicare/articol/studiu;

- ianuarie 2022-decembrie 2022: continuarea documentării; selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat; comunicare/articol/studiu; redactare parțială;

- ianuarie 2023-decembrie 2023: publicarea de studii și articole în reviste de specialitate; susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale; redactare finală.

Proiect de cercetare nr. 4

Denumire: Reformarea societății românești: de la „campaniile culturale regale” la instituția Serviciului Social. Studiu de caz: Oltenia

Coordonator: cercetător științific III dr. Diana-Mihaela Păunoiu

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Diana-Mihaela Păunoiu

Durata: 1 ianuarie 2020 – 31 decembrie 2023.

Stadiul cunoștințelor: Modernizarea României, din punct de vedere economic, socio-cultural și politic, a reprezentat o constantă a preocupărilor elitelor intelectuale și politice interbelice. După Marea Unire, s-au afirmat diverse modele economice, socio-culturale și politice de dezvoltare a societății românești, unele câștigând teren și regăsindu-se în politicile/programele de guvernare din anumite etape ale interbelicului românesc (neoliberalismul, țărănismul, naționalismul etc.), altele rămânând la stadiul abordării teoretice de către specialiștii interbelici. Pe linia preocupărilor pentru reformarea societății românești și refacerea vieții socio-culturale, afectată de Primul Război Mondial, se înscrie și înființarea, în martie 1918, în jurul unor intelectuali precum Dimitrie Gusti, Vasile Pârvan, Virgil Madgearu etc., a Asociației pentru Studiul și Reforma Socială, devenită, în anul 1921, Institutul Social Român, iar din anul 1938, Institutul de Cercetări Sociale ale României, precum și înființarea în anul 1921 a Casei Culturii Poporului, devenită, în anul 1922, Fundația Culturală Regală „Principele Carol”. Școala gustiană (Școala Sociologică de la București sau Școala monografică) se remarcă ca fiind una dintre cele mai prolifiche și complexe acțiuni colective din mediul universitar și academic interbelic românesc. Pentru promotorii Școlii gustiene, modernizarea societății românești („ridicarea țării”/„ridicarea satelor”), reprezenta, în esență, găsirea acelor modele economice, sociale și legislative care erau adecvate specificului și potențialului local (modelul *glocal* – „modelul adecvat de modernizare nu era validat prin măsura în care era de succes în lumea occidentală sau dezvoltată, ci era validat în măsura în care corespundea acelor nevoi, aspirații, resurse, mentalități locale și putea oferi șansa unei integrări organice în modernitate”, Cf. Ionuț Butoi, *Monografismul gustian și chestiunea modernizării României* (I), în „Tribuna”, nr. 364, 1/15 noiembrie 2017). Dacă în al doilea deceniu al secolului al XX-lea, campaniile monografice au avut mai mult rolul de a culege date/informații teoretice privind situația din mediul rural, începând din toamna anului 1933, activitatea echipelor gustiene se deplasează spre sfera intervenției sociale, echipele având, în primul rând, menirea să organizeze, sub cele mai diverse aspecte, munca culturală a satului. Începând cu anul 1938, proiectele gustiene se vor desfășura în cadrul Serviciului Social, instituție înființată în condițiile instaurării monarhiei autoritare a regelui Carol al II-lea, în timpul căreia a fost atins apogeul politicilor privind restructurarea statului și a societății românești, majoritatea acestora reprezentând, în fapt, corolarul politicilor sociale conceptualizate, afirmate și dezvoltate în perioada democrației tradiționale. În literatura de specialitate, există numeroase studii și lucrări care sintetizează sau analizează principalele modele care au definit aranjamentul social și economic al României interbelice, precum și studii și lucrări privind activitatea Școlii gustiene, dintre care menționăm: *Istoria Românilor*, VIII; București, Editura Enciclopedică, 2003; Bogdan Murgescu, *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*; Keith Hitchins, *România 1866-1947*, Editura Humanitas, 1996, Hans-Christian Maner, *Parlamentarismul în România (1930-1940)*, București, Editura Enciclopedică, 2004; Ștefan Zeletin, *Neoliberalismul: studii asupra istoriei și politicii burgheziei române*, București, Editura Scripta, 1992; Constantin Mihai, *Biserica și elitele intelectuale interbelice*, Iași, Institutul European, 2014; Daniel Dieaconu, *Realitatea unui mit, Corneliu Zelea Codreanu. O cronică a naționalismului românesc interbelic*, Iași, Editura Timpul, Piatra-Neamț, Editura Cetatea Doamnei, 2009; *Enciclopedia României*, vol. I, Statul, comitetul de direcție: Dimitrie Gusti, Constantin Orghidan, Mircea Vulcănescu,

Virgiliu Leonte, Ediția I, București, Imprimeria Națională, 1938; Lucian Boia, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 și 1950*, București, Editura Humanitas, 2011; Lazăr Vlăsceanu, Marian-Gabriel Hâncean, *Modernitate românească*, Pitești, Editura Paralela 45, 2014; Stelu Șerban, *Elite, practici și spectru politic în România interbelică*, București, Editura Paideia; Diana-Mihaela Păunoiu, *Sărbătoare și propagandă în timpul regelui Carol al II-lea (1938-1940)*, București, Editura Academiei Române, 2013; Dragoș Sdrobiș, *Limitele meritocrației într-o societate agrară: șomaj intelectual și radicalizare politică a tineretului în România interbelică*, Iași, Editura Polirom, 2015; Maria Bucur, *Eugenie și modernizare în România interbelică*, Iași, Editura Polirom, 2005; Zoltán Rostás *Atelierul gustian. O abordare organizațională*, București, Editura Tritonic, 2005; Idem, *Parcurs întrerupt. Discipoli din anii '30 ai școlii gustiene*, București, Editura Paideia, 2006; Idem, Dimitrie Gusti. Cronologia vieții și operei, București, Biblioteca Centrală Universitară, 2015; C. Zamfir, I. Filipescu (ed.), *Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2015, Ionuț Butoi, *Mircea Vulcănescu: o microistorie a interbelicului românesc*, prefață de Zoltán Rostás, postfață de Sanda Golopenția, București, Editura Eikon, 2015; Antonio Momoc, *Capcanele politice ale sociologiei interbelice: școala gustiană între carlism și legionarism*, prefață de Zoltán Rostás, București, Editura Curtea Veche, 2012 etc. Deși în literatura de specialitate se regăsesc numeroase lucrări care au abordat, sub diverse aspecte, modernizarea României în perioada interbelică, un studiu consistent care să analizeze problematica modernizării comunităților locale din Oltenia, având la bază modelul gustian, nu a fost încă elaborat.

Scopul: Prin acest proiect ne propunem să analizăm, la nivelul Olteniei, acțiunile de culturalizare a satelor, conceptualizate de Școala gustiană și implementate sub egida Fundațiilor Culturale Regale „Principele Carol”, al cărui director, din 1933, a fost Dimitrie Gusti, preluate și continuate de instituția Serviciului Cultural, instituție înființată în condițiile instituirii regimului autoritar al regelui Carol al II-lea.

Materiale și metode de lucru: Pentru realizarea proiectului se vor utiliza materiale documentare inedite din cadrul Serviciilor Județene ale Arhivelor Naționale: Dolj, Gorj, Olt, Mehedinți și Vâlcea, materiale documentare editate, presa vremii, memorialistica, precum și literatura de specialitate, toate urmând să fie supuse metodologiei specifice domeniului cercetat.

Rezultate scontate: Realizarea unor elaborate științifice care au la bază, în principal, analiza și interpretarea de documente inedite, integrarea istoriei locale în istoria națională, completarea unui spațiu istoriografic insuficient cercetat.

Modul de valorificare al rezultatelor: Rezultatele cercetării vor constitui obiectul unor articole/studii în reviste/volume de specialitate, al unor comunicări susținute la manifestări științifice organizate de centre de cercetare academică sau universitară.

Buget: 1 salariu cercetător științific III; cheltuieli de deplasare privind documentarea necesară realizării proiectului și valorificarea rezultatelor cercetării.

Desfășurarea pe etape:

- 1 ianuarie-31 decembrie 2020: documentare în vederea indentificării și studierii principalelor contribuții istoriografice și metodologice privind tema propusă; documentare în cadrul Serviciilor Județene ale Arhivelor Naționale: Dolj, Olt, Gorj, Mehedinți și Vâlcea, Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Universității din Craiova, baze de date electronice etc.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2022: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2023: sistematizarea și interpretarea finală a materialului documentar și formularea finală a concluziilor cercetării.

Proiect de cercetare nr. 5:

Denumire: *Cooperăția din Oltenia rurală în perioada interbelică.*

Coordonator: cercetător științific III dr. Georgeta Ghionea

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Georgeta Ghionea

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: Cooperăția reprezintă o formă specifică de organizare a activității umane, care s-a manifestat și se manifestă și astăzi, în sfera producției industriale și agricole, a creditului și consumului, dar și a serviciilor. Născute din dorința de dezvoltare materială și morală a celor asociați și având ca suport de funcționare adeziunea liberă voluntară și deschisă, participarea fiecăruia la luarea deciziilor, producerea și vânzarea în comun a produselor, educarea, instruirea și formarea membrilor etc., instituțiile cooperatiste au fost concepute ca o soluție menită să contribuie la ridicarea celor cu o situație materială precară. Istoriografia mișcării cooperatiste scoate în evidență mai mult aspectele teoretice și ideologice și prea puțin aspectele practice ale implementării și dezvoltării efective a organizațiilor cooperative. Astfel, mișcarea cooperatistă apare detaliat în tratatele de politică economică și cooperatistă scrisă de economiști și politicieni, care de cele mai multe ori au ocupat funcții în instituția cooperatistă națională sau de profesori universtari. Consultarea operelor lui Ion Mihalache, Gromoslav Mladenatz, A. G. Galan ne oferă datele necesare pentru înțelegerea politicilor și structurilor administrative implicate în cooperăție. Cercetarea problemei ne este într-o oarecare măsură facilitată de faptul că aspecte diverse ale problemei au format obiect de studiu în lucrările lui Mitiță Constantinescu, *Contribuții la problema reorganizării creditului în România* și I. C. Băicoianu, *Studii economice, politice și sociale, 1890-1940*, București, 1941, iar cele două volume publicate de cercetătorul oltean Paul-Emanoil Barbu (*Din istoria cooperăției de consum și de credit din România*, volumul I, Craiova, Editura „Scrisul Românesc”, 1996; Idem, *Din istoria cooperăției de consum și de credit din România*, volumul II, București, Editura Universul, 2000), ne oferă o imagine a tuturor evenimentelor care marchează evoluția cooperăției din România, însă fără a cita surse de arhivă sau o analiză centrată pe cooperăția din Oltenia. Astfel, studiul evoluției *Cooperăției din Oltenia rurală în perioada interbelică* pornește de la cerința elucidării unor probleme nerezolvate încă în istoriografia noastră. Nu dispunem de date statistice concrete despre evoluția numărului societăților cooperative, ale membrilor sau a densității teritoriale. Totodată, lipsesc studiile care să ilustreze impactul economic și social, funcțiile îndeplinite de băncile populare, de cooperativele de consum, economice și industriale în viața cotidiană a sătenilor. Pentru stabilirea locului băncilor populare și a cooperativelor de consum în ansamblul organizațiilor de credit din România este necesară parcurgerea fondurilor și colecțiilor arhivistice ale serviciilor județene Dolj, Gorj, Mehedinți, Vâlcea și Olt, care cuprind cele mai multe informații referitoare la tema noastră.

Scopul programului: În acord cu noile abordări și metodologii se impune realizarea unor studii istoriografice, cu deschidere multidisciplinară și comparativă, care să ofere o imagine asupra cooperăției din Oltenia rurală, în perioada interbelică, analizate prin prisma utilizării unor surse variate.

Material și metode de lucru: documente, dări de seamă, procese verbale, corespondență din fondurile și colecțiilor arhivistice locale, a Bibliotecii Intitutului de Cercetări Socio-

Umane C. S. Nicolăescu-Plopșor din Craiova, a Bibliotecii Județene Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, a Bibliotecii Universității din Craiova, a Bibliotecii Academiei Române. Materialele documentare identificate vor fi culese sub forma fișelor sau xerocopiilor, urmând apoi selectarea, interpretarea surselor documentare și formularea concluziilor cercetării. Principalele metode care vor fi utilizate pentru formularea concluziilor cercetării sunt: studiul de caz, metoda comparativă etc.

Rezultate scontate: completarea și îmbogățirea cercetărilor dedicate istoriei sistemului bancar și de credit din Oltenia, pentru perioada interbelică.

Modul de valorificare: publicarea continuă a diferitelor părți ale cercetării în reviste de specialitate, susținerea de comunicări în cadrul diferitelor manifestări științifice organizate de institut sau de alte centre de cercetare academică sau universitară.

Durata: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

Colaborări în țară: Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale Dolj, Olt, Gorj, Vâlcea, Mehedinți.

Buget: 1 salariu cercet. șt. III

Desfășurarea pe etape:

- ianuarie 2020-decembrie 2020: alcătuirea unei bibliografii românești, identificarea celor mai importante contribuții metodologice și schițarea cadrului metodologic; în paralel, începerea documentării în cadrul S.J.A.N. Dolj, Vâlcea, Olt Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Universității din Craiova.

- ianuarie 2021-decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.

- ianuarie 2022-decembrie 2022: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat, formularea parțială a concluziilor cercetării.

- ianuarie 2023-decembrie 2023: sistematizarea și interpretarea finală a materialului documentar și formularea finală a concluziilor cercetării.

5. PROGRAMUL DE CERCETARE: IDEI, IDEOLOGII, PRACTICI POLITICE ȘI PROCESE ELECTORALE (Coordonator program: cercetător științific I dr. Ion Militaru)

Colectivul: cercetător științific I dr. Ion Militaru; cercetător științific I dr. Gheorghe Dănișor; cercetător științific I dr. Sevastian Cercel; cercetător științific III drd. Silviu-Gabriel Lohon; cercetător științific III dr. Mihaela Bărbieru.

Justificarea temei: Urmărirea unei linii culturale ascendente care să urmărească felul în care actualitatea curentă, percepută tematic, ca obiect eterogen, derulat în diversitate și multiplicitate economică, socială și politică, poate fi descifrată începând de la fondul original, în cazul de față, idei în puritatea originală; cum evoluează către constituirea unei conștiințe de sine istorice ducând la ideologii, ca expresii ale asumării capacității de a administra istoria, de a organiza, în sensul voinței umane libere, de a o trece din percepția premodernă, unde acceptă maniera hieratică de a fi în lume sub dirijarea voinței divine (evul mediu) către modernitate, caracterizată, exclusiv, ca voință și putere umană de a face istoria. Tot aici, în secțiunea a treia, determinarea, în consecință, a unor practici politice deduse din primele, unde se vor urmări, în concret, ce practici istorice concrete s-au înregistrat la nivel de istorie ajungând, la limita, la maniera recentă de a face istoria ca proces electoral continuu.

Proiectul de cercetare nr. 1:**Denumire:** *Istoria conștiinței de sine la Socrate la Heidegger***Coordonator:** cercetător științific I dr. Ion Militaru**Colectivul proiectului:** cercetător științific I dr. Ion Militaru

Stadiul actual al cunoștințelor: În ciuda popularității temei, în cultura română un astfel de subiect nu a avut parte, în literatura de specialitate sau cea umanistă, de abordări specifice. Prezența ei ubicua, în mai toate istoriile filosofice, întocmite fie în cultura română, fie în cultura europeană, nu a impus, în cadrul culturii noastre o abordare riguroasă, tehnică, în cadrul unui limbaj de specialitate consacrat. Invocată în cuprinsul culturii umaniste, lăsând de înțeles că ar fi și asimilată, conștiința de sine continuă să fie o necunoscută autohtonă. Nicio lucrare de profil nu i s-a consacrat, nu există studii de specialitate care să decupeze o preocupare particulară, cu un profil recognoscibil. Urgența abordării ei este, resimțită atât la nivelul elementar al culturii generale, cât și al culturii de specialitate, reușind astfel o sincronizare târzie față de cultura europeană.

Scopul proiectului: înlăturarea urgența a unei lacune culturale în spațiul românesc, sincronizarea tematică și culturală în raport cu cultura europeană, un adaos cultural care să faciliteze metabolismul cultural la un nivel optim.

Material și metode de lucru: bibliografie consultată: filosofia greacă până la Platon, *textele filosofilor presocratici*, Platon, *Opere*, Aristotel, *Etica nicomahica*, părinți și scriitori bisericești, Augustin, *Confesiuni*, *Cetatea lui Dumnezeu*, Toma d'Aquino, *Summa theologică*, Montaigne, Eseuri, Hegel, Fenomenologia spiritului, Kant, Critica rațiunii practice, Nietzsche, *opera* în ansamblu, Heidegger, *Ființa și timp*, s.a.; cercetarea istorică în domeniu, consultarea istoriei ideilor.

Rezultate scontate: o contribuție culturală vizând completarea câmpului cultural prin introducerea unei teme de recuperare tardivă a uneia dintre cele mai celebre teme ale culturii europene.

Modul de valorificare a rezultatelor: publicarea în reviste de specialitate a rezultatelor parțiale, iar la final, a unui volum substanțial care să cuprindă întregul cercetării; introducerea în circuitul culturii a unor concepte asigurate tehnic și istoric.

Durata 1.01. 2020 – 31.01.2023

Buget: 1 salariu, cheltuieli de deplasare**Desfășurare pe etape:**

- 1.01.2020 – decembrie, 2020, documentare, redactare parțială
- 1.01.2021 - decembrie, 2021, documentare, redactare parțială
- 1.01. 2022 – decembrie, 2022, documentare, redactare parțială
- 1.01.2023 - decembrie, 2023, redactare, volum autonom, valorificare cercetare

Proiectul de cercetare nr. 2:**Denumire:** *Marile curente ale filosofiei politice***Coordonator:** cercetător științific I dr. Gheorghe Dănișor**Colectiv:** cercetător științific I dr. Gheorghe Dănișor**Termen de realizare:** ianuarie 2020-decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Adesea, domeniul filosofiei politice este definit plecând de la o serie de texte clasice, începând cu *Politica* lui Aristotel, trecând prin *Leviatanul* lui Hobbes, până la *Teoria justiției* a lui Rawls, precum și de la o listă comun admisă a problemelor ce trebuie abordate privind limitele acceptabile ale acțiunii statale, fundamentul obligației politice, virtuțile cetățenești și natura justiției sociale. Nu cred că diferitele câmpuri ale filosofiei trebuie să fie clar delimitate, căci ele sunt contaminate unele de altele, disciplinele dezvoltându-se ca răspuns la probleme, frontierele dintre ele ca rațiune de a fi definește faptul că diferitele probleme pot fi tratate separat unele de altele. Dificultatea constă

în identificarea și tratarea problemelor tipice filosofiei politice, mai ales când în joc intră ideea de justiție. Filosofia politică constă într-o reflecție sistematică asupra naturii și scopurilor vieții politice.

Ca primă abordare, disciplina generală care tratează binele și justul în diversele lor aspecte este filosofia morală, filosofia politică tratându-le doar în domeniul politic, concentrându-se pe clasa principiilor morale ce au legătură nu cu relațiile noastre particulare cu ceilalți, ci cu forma pe care ar trebui să o îmbrace viața noastră socială în întregul său. Una dintre temele principale este deci justiția considerată ca ideal moral, făcându-se abstracție de cererile presante ale practicii, prin specificarea relațiilor în sânul cărora ar trebui să ne aflăm unii cu alții, la modul ideal, ca membri ai societății, având drepturi și obligații adecvate. Așezată pe acest fundament, filosofia politică va lua în considerație credințele, motivațiile și condițiile sociale existente, pentru atingerea idealului moral al unei societăți bune. O altă abordare este cea în care filosofia politică este o disciplină autonomă, ancorată nu în adevărurile moralei, ci în caracteristicile elementare ale condiției umane ce constituie realitatea vieții politice. Ea are deci o țintă normativă, căutând să expună principiile cu forță de lege în baza cărora ar trebui structurată societatea, principii a căror validitate trebuie judecată în funcție de cum permit sau nu să se facă față corect problemelor caracteristice ale vieții politice ce țin de conflict, de dezacord, de putere sau de autoritate, justiția depinzând de determinarea regulilor ce pot fi legitim impuse membrilor societății.

Bibliografie: Bouvier Pascal, *Petite histoire de la philosophie politique*, Ellipses, "Hors collection", 192 pages, 2009; Caillé Alain, Lazzeri Christian et Senellart Michel, *Histoire raisonnée de la philosophie morale et politique* (deux tomes), Flammarion, "Champs", 975 pages au total, 2001 réédition 2007; Castagnez-Ruggiu Noëlline, *Histoire des idées socialistes*, La Découverte, "Repères", 124 pages, 1997; Châtelet François, Duhamel Olivier et Pisier Evelyne, *Dictionnaire des œuvres politiques*, PUF, "Quadrige", 1280 pages, 1986, Chevallier Jean-Jacques et Guchet Yves, *Les grandes œuvres politiques: De Machiavel à nos jours*, Armand Colin, "U Histoire", 334 pages, réédition 2005; Chevallier Jean-Jacques, *Histoire de la pensée politique*, Payot, "Grand format", 892 pages; Corcuff Philippe, *Grands penseurs de la politique*, Armand Colin, "128", 128 pages, réédition 2005; Saint Germain Charles-Éric, *Cours particuliers de philosophie. Vol. 1 Culture et politique*, Ellipses, "Hors collection", 960 pages, 2011; Dilas-Rocherieux Yolène, *L'utopie ou la mémoire du futur: De Thomas More à Lénine, le rêve éternel d'une autre société*, Pocket, "Agora", 645 pages, 2007; Ferry Luc et Renaut Alain, *Philosophie politique (I. Le droit. La nouvelle querelle des Anciens et des Modernes.; II. Le système des philosophies de l'histoire; III. Des droits de l'homme à l'idée républicaine.)*, PUF, "Quadrige", 602 pages, 2007; Grenier Jean-Yves, *Histoire de la pensée économique et politique de la France d'Ancien Régime*, Hachette Supérieur, "Carré Histoire", 288 pages; Henderson Burns James, *Histoire de la pensée politique* (deux tomes: médiévale 350-1450; moderne 1450-1700), PUF, "Léviathan", 1510 pages au total, 1988-1991; Mairat Gérard, *Les grandes œuvres politiques*, Le Livre de Poche, "Références", 287 pages, 1993; Manent Pierre, *Cours familial de philosophie politique*, Gallimard, "Tel", 346 pages, 2001 réédition 2004; Ménissier Thierry, *Éléments de philosophie politique*, Ellipses, "Hors collection", 223 pages, 2005; Muhlmann Géraldine, Châtelet François, Duhamel Olivier et Pisier Evelyne, *Histoire des idées politiques*, PUF, "Quadrige", 1982, réédition actualisée 2012, 896 pages; Nay Olivier, Michel Johann, Roger Antoine, *Dictionnaire de la pensée politique*, Armand Colin, 239 pages, 2005; Nay Olivier, *Histoire des idées politiques*, Armand Colin, "U Science Politique", 608 pages, 2007; Nemo Philippe, *Histoire des idées politiques* (deux tomes), PUF, "Quadrige", 2564 pages au total, 2004 réédition 2012; Ory Pascal, *Nouvelle histoire des idées politiques*, Hachette, "Pluriel", 832 pages, 1987 réédition 2011; Ravaz Bruno, *Mémento des grandes œuvres politiques*, Hachette supérieur, "Les fondamentaux droit", 159 pages, 1999 réédition

2006; Raynaud Philippe et Rials Stéphane, *Dictionnaire de philosophie politique*, PUF, "Quadrige dicos poche", 928 pages, 2003, (ISBN 213052947X); Renaut Alain, *Culture Politique Contemporaine. Volume 3 les Théories*, Ellipses, "Marketing", 715 pages, 2009; Renaut Alain, *Histoire de la philosophie politique* (cinq tomes), Calmann-Lévy, 2336 pages au total, 1999; Ricci Jean-Claude, *Histoire des idées politiques*, Dalloz, "Cours Dalloz" (L3-M1), 499 pages, 2011; Riot-Sarcey Michèle, Thomas Bouchet et Antoine Picon, *Dictionnaire des Utopies*, Larousse, "In extenso", 296 pages, 2008, (ISBN 978-2035839589); Servier Jean, *Histoire de l'utopie*, Gallimard, "Folio Essais", 396 pages, 1991; Sibertin-Blanc Guillaume, *Philosophie politique (XIXè-XXè siècles)*, PUF, "Licence", 256 pages, 2008; Skinner Quentin, *Les fondements de la pensée politique moderne*, Albin Michel, "Bibliothèque de l'évolution de l'humanité", 922 pages; Strauss Leo et Cropsey Joseph, *Histoire de la philosophie politique*, 1963, PUF, "Quadrige Grands textes" 1088 pages; Strauss Léo, *Qu'est-ce que la philosophie politique?*, PUF, 304 pages, 1992; Terestchenko Michel, *Philosophie politique* (deux tomes), Hachette Supérieur, "Les fondamentaux Science politique", 310 pages au total, réédition 2007; Touchard Jean, *Histoire des idées politiques* (deux tomes), PUF, 1959 réédition "Quadrige Manuels", 870 pages au total, 2005; Weil Éric, *Philosophie politique*, Vrin, "Problèmes&Controverses", 261 pages, réédition 2000.

Scopul cercetării: Această cercetare a marilor curente ale filosofiei politice are drept scop să găsească soluția prin care noi, oamenii, putem să trăim împreună într-o societate mai bună.

Materiale și metode de lucru: Inovația proiectului rezidă în abordarea interdisciplinară sub tutela căreia filozofie politică este încadrată într-o rețea a cunoașterii extinsă ce nu atentează la specificitatea unui domeniu sau altuia, ci care, din contră, admite un tip de colaborare neconvențională ce scoate din dogmatism atât disciplinele deja consacrate, cât și obiectul lor comun de cercetare din cadrul proiectului. Prin extrapolare, putem vorbi, așadar, despre o dedublare a conceptelor, în sensul în care acestea pe de o parte fac referire la punctul central de analiză al cercetării, și anume această mișcare continuă a noțiunilor, principiilor, normelor, doctrinelor și instituțiilor pe mai multe niveluri (dintr-o disciplină în alta – interdisciplinar; în cadrul aceluiași sistem de la un regim politic la altul, sau de la o schimbare ideologică la alta – intra-sistemic; de la un sistem sau o cultură la un altul sau la o alta – inter-sistemic; dintr-o limbă în alta – inter-lingvistic; dintr-o țară în alta – transnațional; dintr-un sistem supranațional în unul național sau invers – trans-sistemic), iar pe de altă parte susțin și întăresc caracterul interdisciplinar pronunțat al proiectului, afirmând circulația și transferul ideilor și metodologiilor între disciplinele mai sus menționate și garantând crearea unor grile de analiză care să armonizeze într-un tot omogen și coerent pluralitatea de aporturi și demersuri științifice ce tratează chestiunea filosofiei politice în această cercetare originală. Interdisciplinaritatea trebuie deci înțeleasă ca o stare firească, ca un proces integrativ și integrator care să conducă la dezvoltarea unui cadru metodologic-teoretic care să explice și să valideze filosofia politică, așa cum apare și se manifestă ea în contextul actual particular. Formula de cercetare mai cuprinde însă și o altă axă ce transgresează etapa de examinare a traseului pe care îl parcurge un anumit curent de gândire în cadrul dat al filosofiei politice. Cercetarea abordează problematica legăturii dintre politică și societate și, implicit, a impactului pe care politicul îl are asupra întregii culturi sociale, evidențiind urmările pe care diversele schimbări de natură filosofică, politico-ideologică și juridică le au asupra unor concepte, principii, doctrine cu care operează anumite segmente ale societății.

Necesitatea unui astfel de proiect complex este dată în primul rând de lipsa unui demers științific complet, coerent, care să urmărească filosofia politică prin apel la un model pluridimensional, ce înglobează perspective și metode complementare specifice științelor politice, sociologiei, dreptului, istoriei, filosofiei și (juris)lingvisticii. Încercările existente

abordează problematica prin limitare la un singur segment de analiză, fiind așadar relativ înguste. Caracterul interdisciplinar al proiectului permite însă lărgirea câmpului de investigare a obiectivului propus, fiind deci un plus la tema sugerată, ea însăși provocatoare.

Prin ipotezele, metodele și scopurile pe care și le propune, acest proiect ce vizează filosofia politică contestă abordările evaluative tradiționale, preferând mai degrabă tehnica descrierii empirice și a explicației, ceea ce ne interesează în mod deosebit fiind așa numita relevanță conceptuală a abordării filosofico-socio-lingvistico-juridice, care ne invită la o reperspectivizare a noțiunilor prin raportare la o cu totul altă gamă de criterii analitice preluate din celelalte discipline la o destabilizare a interpretărilor consacrate acordate conceptelor.

Rezultatele scontate: Scopul acestei cercetări este de a dezvolta, în teorie și practică, dintr-o perspectivă inter și transdisciplinară, o privire de ansamblu asupra filosofiei politice, care să puncteze probleme cheie aferente și care să confere premisele elaborării unor răspunsuri pertinente la întrebări complexe despre evoluția acestui fenomen în contemporaneitate, în spațiul românesc. Cercetarea va urmări, așadar: (1) crearea unui cadru teoretic cuprinzător de analiză a marilor curente ale filosofiei politice, care să permită o mai bună înțelegere și utilizare a acestuia în contexte diverse; (2) trasarea unor concluzii care să evidențieze schimbările pe care le traversează filosofia politică, în teorie și practică, nevoia dezvoltării de noi paradigme care să poată da formă și direcție științifică provocărilor actuale cu care se confruntă societatea și nevoia creării de noi categorii de specialiști, de ale căror competențe, educație și experiență practică va depinde tot mai mult realizarea dialogului intercultural.

Modul de valorificare a rezultatelor: Cercetarea propusă este una pragmatică, orientată către practică, în folosul specialistului și a nespecialistului deopotrivă. Este deci firesc ca rezultatele proiectului să fie publicate la nivel național și internațional și, deci, disponibile publicului larg.

Buget: salariu CS I dr.

Desfășurarea pe etape:

- 1 ianuarie 2020 -31 decembrie 2020: Interogarea naturii politicii și a valorilor în jurul cărora se articulează prin propunerea unei reflecții ce merge din Antichitate până în Epoca luminilor. Constatând că de la o filozofie politică la alta există mereu aceleași întrebări, aceleași surse citite și transformate, obiective diferite privite cu aceleași cuvinte și obiecte identice utilizate diferit, nu vom încerca să dăm socoteală de caducitatea necesară a acestora, ci de reinventarea constantă a sarcinilor politice și a privirii grație căreia este lămurită realitatea socială. Vom încerca să descriem mutațiile în modul de percepere a fenomenelor politice, invitând la un exercițiu intelectual ce vizează, plecând de la prezent, să evaluăm distanța care ne separă de modul în care erau puse problemele odinioară, redefinind spațiul entuziasmului și al posibilităților noastre.

Ne propunem să abordăm în acest prim an al cercetării noblețea domeniului politic, având ca problematică generală răspunsul la întrebarea „Ce este politica?” și propunându-ne să vedem dacă poate fi elaborată o filozofie politică independent de o valoare. În acest sens, vom studia natura politică a omului și căutarea celui mai bun regim, aplecându-ne asupra unității filosofiei politice antice, de la Platon pentru care politica este cunoaștere, logosul fiind fundamentul ideal al oricărei puteri, și analizând idealismul realist al *Republicii*. Vom vedea apoi cum politica este artă, la Aristotel, iar virtutea este o noțiune centrală a eticii și politicii prin constatarea primatului teleologic. Justiția va fi abordată ca virtute politică prin excelență. Vom vedea care sunt teoriile repartiției puterii și specificitatea cunoașterii politice.

- 1 ianuarie 2021 – 31 decembrie 2021. Abordarea sensului însuși al chestiunilor legate de evoluția gândirii politice odată cu Modernitatea. Vom aborda în cadrul cercetării teoria modernă a construcției societăților, de la nașterea conceptului de suveranitate, odată cu *Republica* lui Jean Bodin (1576), trecând prin artificii suveranității și prin antropologia lui

Hobbes, analizând metoda empirico-raționalistă și teoria contractului din *Leviatanul* (1651). Într-o etapă următoare ne vom ocupa de necesitatea unei suveranități absolute, prin constatarea limitelor contractului de tip hobbesian și gândirea condițiilor unei libertăți reale, în ciuda unui accident ireversibil, așa cum ele apar la Rousseau în *Discurs asupra inegalității dintre oameni* (1753). *Contractul social* (1762) va fi analizat din perspectivă limitelor sale, permițând să se realizeze bilanțul reflecțiilor asupra naturii Modernității.

- 1 ianuarie 2022-31 decembrie 2022. Constatând ruptura de Modernitate, interogând filosofii politice ale lui Kant, Hegel, Marx, Rawls și Taylor, vom putea înțelege noii termeni în care se pun chestiunile tradiționale, și anume natura politicii și originea valorilor care o fondează. La Hegel, dreptul este fructul unei dialectici istorice a rațiunii ce se dezvoltă ca sistem, debutul politicii fiind identificat în dezvoltarea spiritului obiectiv, iar dreptul fiind văzut ca dezvoltare a ideii de libertate. Ne vom apleca asupra alianței dintre just și bine, punând comunitarieni în fața liberalismului procedural, constatând astfel raționalitatea procedurală și anistorică a lui Rawls prin reinterpretarea pe care acesta o face contractului social ce conduce la determinarea principiilor fundamentale ale justiției. Odată cu Taylor vom vedea cum anume eul este cultural angajat în cadrul politicii diferenței.

- 1 ianuarie 2023-31 decembrie 2023. Modernitatea este văzută prin prisma crizei subiectivității, critica liberalismului și a individualismului metodologic ducând la eul istoric angajat, refuzul priorității justului, lupta contra crizei identității moderne, a individualismului și a atomizării raporturilor, pentru a ajunge la nevoia recunoașterii individuale și colective și la apărarea multiculturalismului.

Proiectul de cercetare nr. 3:

Denumire: *Contribuția Olteniei la unificarea legislativă a României în perioada interbelică, problemă fundamentală a organizării statului român*

Coordonator: cercetător științific I dr. Sevastian Cerceș

Proiectul de cercetare nr. 4:

Denumire: *Mitologii, realități și strategii de aprovizionare în alimentația publică în Republica Socialistă România (1965-1989)*

Coordonator: cercetător științific III drd. Silviu-Gabriel Lohon

Colectiv de cercetare: cercetător științific III drd. Silviu-Gabriel Lohon

Termen de realizare: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

Buget: salariul unui cercetător științific III

Stadiul cunoștințelor: Studiarea gastronomiei comuniste românești în strânsă legătură cu ceea ce s-ar putea numi memoria culturală a comunității este foarte puțin explorată. Identificarea spațiilor sau a mecanismelor care asigură, conservă și redistribuie memoria către comunitate, reliefarea importanței lor în întreținerea vieții unei comunități nu par să fi făcut obiectul unor analize temeinice și desfășurate într-un spirit pluridisciplinar. Numai o asemenea abordare poate însă permite sesizarea raporturilor intime de funcționare dintre ideologia comunistă, strategiile de aprovizionare publică și memoria sa istorică. Noua generație nu are prea mult habar, bunăoară, despre „întâlnirile“ de partid sau despre cozile imense pentru alimentele de bază și timpul alocat acestora. Acea eră îi pare ceva bizar și, deci, curios. Modelul comunist a fost intensiv promovat de către greoiul mecanism propagandistic drept panaceul tuturor atacurilor „dușmanilor“ acestuia și al neajunsurilor provocate de aceștia. Prin urmare, bucătăria de tip comunist depune mărturie pentru o consistentă felie de nostalgie a acelor ani.

Beneficiile și disfuncționalitățile bucătăriei comuniste sunt interconectate. Planificarea centralizată a exercitat un control total asupra fiecărui compartiment al vieții private în

totalitarism, iar hrana, cu puținele ei variațiuni, nu a făcut excepție. Politica rețetelor standardizate a fost implementată, deci, în fiecare spațiu în care se derulau activități de alimentație publică. În acele vremuri, Uniunea Sovietică era cel mai mare stat din lume, o țesătură multiethnică, de la Cercul Polar până în zonele subtropicale, în care un asemenea inflexibil proiect nu avea cum să nu eșueze. Prin extensie, și în țările satelit ale U.R.S.S. (România, în cazul de față) schema nu a fost diferită. Mai mult decât atât, deficiențele din cadrul tranzacțiilor de achiziție a alimentelor precum și precara distribuție a lor a condus la risipă și la pierderea calității acestora. Sistemul alimentației publice a dus la lipsa investițiilor și la fraudă. Izolarea politică și, deci, și culturală a României a condus la o pierdere a ritmului în care restul lumii se dezvoltă (și) în acest domeniu, informațiile despre noile tehnologii și produse alături de o continuă rafinare a gastronomiei nepătrunzând, pur și simplu, în interiorul granițelor. Continua degradare a acestui tip de relații a însemnat că sistemul alimentației publice arăta, în anii 1980, mai rău decât cu douăzeci de ani mai devreme.

Scopul proiectului: Cercetarea acestui compartiment al istoriei comunismului și al istoriei acestuia oferă o fereastră deschisă către viața privată a cetățeanului acelor vremuri. Prin această prismă putem constata dacă sectorul alimentației publice în comunism a reprezentat o continuare logică a unei tradiții culinare sau a impus un fenomen unic. Toate aceste chestiuni alcătuiesc o țesătură aparte a trecutului nostru comunist, demonstrând specificitatea efectelor pe care acesta le-a avut asupra societății românești a acelei perioade.

Material și metoda de lucru: Materialul utilizat include acte oficiale, meniuri ale restaurantelor, cantinelor și autoservirilor, manualele pentru școlile profesionale de bucătari și chelneri, surse care vor fi identificate în cadrul Arhivelor Istorice Centrale-București și a direcțiilor județene a Arhivelor Naționale din Craiova și a fondului Prefecturii județului Dolj. Așadar, fotocopierea, fișarea, interviul și toate informațiile vor fi grupate în baze diferențiate de date și imagini.

Rezultate scontate: Se urmărește identificarea relațiilor simbolice care asigură funcționarea memoriei comunității urbane, a reprezentărilor și practicilor care sunt legate de procesul de aprovizionare și distribuție a hranei în contextul sistemului comunist românesc. Și, ca un cadru general, se intenționează construirea unui demers gastronomic comparatist, U.R.S.S. – Republica Socialistă România.

Valorificarea rezultatelor: Totalitatea materialului adunat va fi valorificată prin articole publicate, studii în reviste de specialitate și volume colective care să redea demersul științific și rezultatele cercetării, susținerea unor comunicări la diferite manifestări științifice și, spre finalul perioadei alocate acestui proiect, publicarea unui album fotografic care să prezinte tema aleasă.

Eșalonarea proiectului pe etape:

- 1 ianuarie-31 decembrie 2020: documentare în cadrul Bibliotecii Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Serviciului Județean al Arhivelor Naționale din Craiova, Bibliotecii Universitare din Craiova, baze de date digitale (DacoRomanica, Biblioteca Digitală a României, EBSCO, JSTOR, Persée, Calenda, Cairn); documentare - Arhivele Naționale Istorice Centrale București, Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dolj, Biblioteca Academiei Române din București; alcătuirea unei bibliografii a proiectului.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2021: continuarea documentării, identificarea și fotocopierea documentelor relevante. Prelucrare parțială, prezentarea ipotezelor de lucru în cadrul unor manifestări științifice sub forma de comunicări.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2022: selectarea, prelucrarea și organizarea materialului documentar adunat. Valorificare: comunicări, articole, studii.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2023: sistematizarea materialului documentar, organizarea și formularea finală a concluziilor cercetării. Realizarea volumului proiectat precum și publicarea albumului de fotografie amintit mai sus.

Proiectul de cercetare nr. 5:

Denumire: *Ideologii și proiecte politice în Oltenia (1920-1989)*

Coordonator: cercetător științific III dr. Florin Nacu

Echipă: cercetător științific III dr. Florin Nacu, dr. Alexandra Nacu – colaborator extern.

Stadiul actual al cunoștințelor: Proiectul „**Ideologii și proiecte politice în Oltenia**” (1920-1989) este conceput pe circa 10 paliere tematice și metodologice diferite, fiind inițiat în scopul apariției unor articole, studii, comunicări de impact. Trei dintre ele se axează pe spațiul Olteniei, din punct de vedere al istoriografiei regionale, naționale și europene. Aceste aspecte vor fi revelatoare pentru sporirea cunoștințelor despre Oltenia din perspectivă istoriografică europeană și românească, atât regională cât și națională. În activitatea noastră de până acum, am urmărit evoluția Olteniei, pe aceleași paliere în epoca modernă, de aceea tema noastră vine ca o continuare firească a activității noastre de până acum.

Următoarea temă abordează problematica infrastructurii Olteniei care a cunoscut transformări esențiale în perioada analizată. Vom fi preocupați săsurpindem cum schimbările social-economice și politice au influențat acest domeniu. Evident, nu puteam ocoli personalitățile Olteniei, unele cu viziune și dexchidere națională, europeană și chiar universală. De numele lor, sunt strâns legate ideologiile politice, perioada interbelică reprezentând un veritabil mozaic ideologic, peste care nu se poate trece și în care Oltenia a avut oamenii săi reprezentativi pentru fiecare ideologie în parte, chiar și în domeniul ideologiilor totalitare.

Cât privește dezvoltarea regională, ea nu este o temă doar după 1989, ci și-a găsit momentul apariției ca idee și formulare practică, încă din perioada interbelică, urmând să cunoască noi elemente după celde-al doilea război mondial, până în 1968, revenind în actualitate, după aderarea euro-atlantică a României. Oltenia, din punct de vedere al dezvoltării militare și a evoluției paradigmei de apărare a siguranței naționale este un exemplu grăitor în această perioadă, de aceea m considerat că trebuie să insistăm separat (conflictul cu Tito, construirea bazei aeriene Deveselu, sistemul hidroenergetic) etc.

Ultimele două teme, vor să preia dezbaterea subiectelor, din epoca modernă, perioadă analizată în anii trecuți, în comunicările, studiile, articolele publicate și în monografia care va vedea lumina tiparului la sfârșitul anului 2019.

Scopul proiectului este acela de a îmbogăți sfera istoriografiei naționale și europene în plan istoric, ideologic, al profilului demografic, în plan economic, social, politic și al infrastructurii. Dorim să oferim instrumente de lucru eficiente și viabile pentru cei care în viitor vor dori să dezbătă această temă, bazându-ne pe analiză, sinteză, spirit critic, cu ajutorul cărora vom studia, evalua și analiza atât surse inedite, cât și surse editate.

Proiectul își propune investigarea arhivelor și bibliotecilor naționale, străine în scopul identificării și plasării informațiilor despre Oltenia în perioada de la terminarea conferințelor de Pace de la Paris, până la prăbușirea regimului Ceaușescu. Urmărim, totodată, identificarea atât a elementelor comune ale Olteniei cu alte regiuni ale țării, cât și elementele de individualitate, relații transfrontaliere. Ne preocupă, în primul rând originalitatea, rigoarea științifică, dar, în același timp, dorim să utilizăm comparația între Oltenia și alte regiuni ale României, Oltenia și alte regiuni europene din care s-au stabilit aici numeroși migranți, care au adus calitate, plus valoare locurilor și timpurilor în care au trăit. Suntem adepții incontestabili ai redării evenimentelor istorice, politice, sociale, economice, culturale în toată anvergura lor, aceste elemente reunite conferind originalitatea, noutatea și utilitatea proiectului nostru.

Modul de valorificare: articole, studii, comunicări, volum final

Buget: 1 salariu CS III

Desfășurarea pe etape:

- Ianuarie-decembrie 2020 (*Aspecte istoriografice regionale, naționale și europene* - o comunicare, un articol; *Preocupări privind infrastructura Olteniei* - o comunicare, un articol);
- Ianuarie-decembrie 2021 (Principalele ideologii politice (1920-1989) – o comunicare, un articol; Personalități politice ale Olteniei (1920-1989) – o comunicare, un articol);
- Ianuarie-decembrie 2022 (Proiecte politice regionale (1920-1989) – o comunicare, un articol; Inițiative politice în plan militar și de siguranță națională (1920-1989) – o comunicare, un articol);
- Ianuarie-decembrie 2023 (*Inițiative politice în plan social și economic (1920- 1989)* - două comunicări; *Inițiative politice în plan constituțional și legislativ (1920-în prezent)*; monografia *Ideologii și proiecte politice în Oltenia (1920-1989)*).

Proiectul de cercetare nr. 6:

Denumire: *Viața politică doljană. Partide, alegeri electorale și transformări legislative în perioada 1990-2020*

Coordonator: cercetător științific III dr. Mihaela Bărbieru

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Fenomenul politic din România ultimelor trei decenii poate fi caracterizat ca fiind o confruntare continuă a unor grupuri de interese abile în a obține rapid o putere fragilă, cu structuri fidelizate și o transparență care se poate rezuma doar la conceptul de imagine. În toată această perioadă, partidele politice cunosc o efervescentă continuă prin ușurința cu care sunt înființate/desființate, dar mai ales prin ușurința cu care alianțele se fac și se desfac, în funcție de interesele politice de la un moment sau altul. În consecință, Craiova și județul Dolj nu fac excepție de la aceste practici, iar o tratare complexă a fenomenului considerăm că se impune în contextul în care o imagine cât mai clară a transformărilor politice din acest areal este absolut necesară, pentru o informare cât mai aproape de realitate care să vină în întâmpinarea publicului din domeniu, dar și a publicului larg, interesat de acest fenomen.

Scopul proiectului: Scopul cercetării este de a introduce în literatura științifică de specialitate studii care să stea la baza conturării unei imagini autentice cu privire la viața politică a Craiovei și a județului Dolj în ultimii 30 de ani.

Obiectivele fundamentale: identificarea transformărilor legislative și evidențierea rolului lor în procesul electoral, analiza alegerilor electorale din anul 1990 până în anul 2020, analiza partidelor politice care s-au manifestat pe teritoriul județului Dolj, identificarea tehnicilor de campanie folosite în acest areal geografic, analiza comparativă a campaniilor electorale și a transformărilor suferite de-a lungul celor 30 de ani prin apariția de noi instrumente electorale, analiza discursurilor politice de la nivel național versus nivel local, identificarea statisticilor electorale necesare completării unei imagini politice corecte a județului Dolj, analiza comparativă a principalelor partide politice și a principalilor competitori locali.

Materiale și metode de lucru: se vor consulta site-urile instituțiilor de specialitate, statisticile BEC, statisticile partidelor politice, documentele existente în cadrul instituțiilor locale (ICSU Nicolăescu-Plopșor, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman” etc.), statisticile INS, presa scrisă și audio-video.

Metodele de lucru utilizate vor fi: fișarea cărților, studiilor și articolelor referitoare la subiect, studiul site-urilor instituțiilor de specialitate, fișarea presei scrise sau on-line, studiul de caz, interpretarea și prelucrarea statisticilor existente, analiza comparativă.

Rezultate scontate: prin cercetarea temei propuse se dorește introducerea în literatura de specialitate a unor informații privitoare la manifestările socio-politice locale și identificarea

particularităților în ceea ce privește aplicarea tehnicilor de campanie și a alianțelor politice locale manifestate de-a lungul timpului. Valorificarea cercetării se va face prin publicarea unor studii și articole și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

Etapele anuale de desfășurare:

- ianuarie-decembrie 2020: documentare în cadrul instituțiilor de specialitate locale; documentare bibliografică; cercetarea site-urilor de specialitate și a presei scrise și on-line, valorificare parțială prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie-decembrie 2021: documentare în cadrul instituțiilor de specialitate naționale; fișarea și verificarea informației bibliografice și a presei scrise și on-line; cercetarea site-urilor și statisticilor puse la dispoziție de partide; valorificare parțială prin publicarea de studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie-decembrie 2022: documentare în cadrul instituțiilor de specialitate; cercetarea site-urilor de specialitate și a statisticilor puse la dispoziție de BEC; fișarea și verificarea informației presei scrise și on-line; organizarea materialului; valorificare parțială prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie-decembrie 2023: prelucrarea materialelor inedite; valorificare prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale; redactare finală.

6. PROGRAMUL DE CERCETARE: CULTURA MEMORIEI ÎN OLTENIA

Coordonator: CS III dr. Nicolae Mihai

Echipa: CS III dr. Gabriel Croitoru, CS III dr. Nicolae Mihai, CS III dr. Șerban Pătrașcu, CS III dr. Laura Sava, AsC dr. Astrid Cambose (colaborator extern, Iași), drd Dana Costin (colaborator extern, București), dr. Gheorghe Negustor (colaborator extern, Cluj-Napoca).

Descriere: programul grupează trei proiecte, construite în jurul analizei memoriei războiului, punând în evidență experiența de război suportată și rememorată de indivizii participanți la diferite campanii de război sau de membrii diferitelor comunități urbane sau rurale, precum și a proceselor comemorative, derulate în intervalul 1920-2019, cu accent special pe memoria Primul Război Mondial. Membrii echipei de cercetare utilizează surse variate (memorii, jurnale de război, documente din fonduri dedicate, identificate în cadrul Serviciilor Județene ale Arhivelor Naționale, interviuri cu ofițeri aparținând unităților militare active din sud-vestul României), demersul plasându-se la intersecția dintre istoria socială, orală, culturală și sociologia memoriei.

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Proiect de cercetare nr. 1

Denumire: *A scrie istoria Primului Război Mondial: de la practicile scrierii la procesul comemorativ*

Coordonatori : CS III dr. Nicolae Mihai, CS III dr. Gabriel Croitoru

Echipă: CS III dr. Gabriel Croitoru, CS III dr. Nicolae Mihai, AsC dr. Astrid Cambose (colaborator extern, Iași), drd. Dana Costin (colaborator extern, București), dr. Gheorghe Negustor (colaborator extern, Cluj-Napoca).

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Marele Război beneficiază de o istoriografie considerabilă, pe care momentul european al centenarului nu a făcut decât s-o sporească

(dincolo de aparițiile unor lucrări de anvergură precum *The Cambridge History of the First World War* în trei volume, sub coordonarea reputatului specialist Jay Winter (2014), merită semnalate și traduceri în limba română ale unor clasici ai subiectului, de la Stéphane Audoin-Rouzeau (2014) la Margaret McMillan (2016) sau Christopher Clark (2016). Pentru istoriografia românească acest lucru a însemnat o readucere în atenție a surselor încă insuficient exploatate. De la cele editate, care au nevoie de ediții critice (memorii, jurnale, a se vedea cazul colecțiilor lansate la Humanitas, sub coordonarea lui Daniel Cain, sau la Corint, sub coordonarea lui Filip-Lucian Iorga, pentru a aminti pe cele mai consistente), până la cele inedite, culese și publicate sub diferite formate (scrisori, vezi volumul Mirelei Florian, *Scrisori de pe front*, Editura Muzeului Țăranului Român, 2017, memorialistică, Mihai-Octavian Groza, *Marele Război în memorialistica românilor din Sebeș*, Editura Argonaut, 2018, documente reprezentative pentru diferite comunități locale, gen Nicolae Afrapt, *Români de pe Valea Sebeșului din tranșeele Marei Război la Mărita Adunare de la Alba Iulia, 1914-1919*, Editura Argonaut, 2018).

La nivel istoriografic internațional, aria subiectelor abordate s-a extins semnificativ, iar cele legate de memoria Primului Război Mondial au contribuit nu doar la înțelegerea acelei dimensiuni violente, care a marcat societățile europene și a dus la „brutalizarea” comportamentelor indivizilor (G. I. Mosse), ci și la aprecierea modului în care *le travail du deuil* a permis finalizarea procesului de constituire a națiunii, prin suprapunerea perfectă a identității naționale (de victimă/erou național) asupra celor locale. Politicile comemorative, inițiate în fiecare stat implicat în prima conflagrație mondială, după terminarea acestuia, permit evaluarea comparativă, la scară europeană și globală, a particularităților acestui proces, cu etapele evidențiate de Jay Winter și Antoine Prost (*The Great War in History. Debates and Controversies 1914 to the Present*, Cambridge University Press, 2005:174). Trebuie să ținem cont de faptul că și pe teritoriul județelor din sud-vestul României, în zona Olteniei, procesul comemorării presupunea un spațiu mai larg, incluzând câteva sute de monumente dedicate morților (să nu uităm că este primul eveniment istoric marcat astfel, la scară națională, cu o fabricare „cvasindustrială” a artefactelor comemorative), cu listele sale nominale de eroi căzuți pe front, diplome, cimitire și spații dedicate, amenajate în jurul bisericilor rurale, celebrări aferente, agenți culturali implicați (preot, învățător, alți foști combatanți/veterani).

Această experiență colectivă a războiului, care a pus românii în fața unui puternic sentiment al morții, analizat la noi de Gheorghe Negustor, a permis și apariția consistentă a unei diversități de texte prin intermediul cărora avem acces la aceste „intimități devastate” (Cécile Trévisan). Dacă experiența războiului a coincis cu o *democratizare a scriiturii epistolare* (Clémentine Vidal-Naquet), suntem interesați de modul funcționării legăturilor afective, fragilizate în timp de război și aflate permanent sub amenințarea unei morți probabile (aspect evident, de exemplu, în cazul jurnalului ofițerului craiovean Nicolae G. Vrăbiescu) și de modul în care un astfel de eveniment, de o violență inedită, a fost transmis și a produs o memorie *rănită* specifică, construită în jurul unei *témoignage combatant* (Nicolas Mariot). În scopul cercetării acestor aspecte, o analiză de tipul unei sociologii a practicilor de scriere ne poate fi de folos (Dana Costin, „Journals and Memoirs as Legitimate Sources of Documentation for an Everyday History of World War I” în Bogdan Popa, Radu Tudorancea, *Războiul de fiecare zi. Viața cotidiană în tranșee și în spatele frontului în Primul Război Mondial 1914-1919*, Editura Cetatea de Scaun, 2018, pp. 68-83), dar și o analiză a practicilor populare spontane și a memoriei orale, reflectând trauma colectivă (Astrid Cambose, „Răsfulgerații”: *istoria oficială și contraistoriile lor. Memorialistica, istoria orală, reportajul de actualitate și circulația informației în media online, surse concurente ale unei arhive în curs de constituire* în Anuarul Institutului de Istorie „A.D.Xenopol”, tom LIII/2016, pp. 467-485; *Paștele Blajinilor: semnificații generale și observații de teren în comuna*

Țibănești, Iași, 2015, în Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”, tom LV/2018, pp. 393-429).

Scopul proiectului: realizarea unei cercetări interdisciplinare asupra culturii memoriei în Oltenia, cu aplicare pe memoria războiului, pornind de la studiul narațiunilor până la cel al politicilor comemorative constituite în jurul celor două războaie mondiale și a participării la teatrele de război internaționale după 1990, reconstituirea „cadrelor sociale” și culturale care au articulat și întreținut această *cultură a memoriei*; valorificarea unor informații de arhivă și de teren, prea puțin sau deloc folosite până acum. Totodată, după încheierea „momentului Centenar” dorim să vedem cum s-a manifestat societatea românească față de memoria celor sacrificați pe câmpul de luptă pe parcursul celor o sută de ani.

Materiale și metode de lucru: pentru realizarea proiectului vor fi utilizate în primul rând documentele inedite provenind din fondurile Prefecturilor și Primăriilor din județele Dolj, Olt, Vâlcea, Gorj, Mehedinți (Serviciul Tehnic), jurnale, memorii editate (dar care vor beneficia de ediții critice) și inedite, documente speciale, cum ar fi *cărțile de aur* întocmite de către comitetele Asociației „Cultul mormintelor eroilor căzuți în război”, transformate, din 1927, în Societatea „Cultul eroilor *Regina Maria*”.

Rezultate scontate: introducerea profesionistă (prin ediții critice) a unor surse de memorialistică în circuitul științific; înțelegerea funcționării relației eveniment-memorie-narativitate cu aplicare pe Primul Război Mondial; realizarea unei analize interdisciplinare, introducând surse noi, asupra modalităților prin care procesul comemorativ și *le travail du deuil*, construite în jurul Primului Război Mondial, au contribuit la definitivarea procesului identității naționale.

Modul de valorificare al rezultatelor: Rezultatele cercetării vor constitui obiectul unor articole/studii în reviste/volume de specialitate, al unor comunicări susținute la manifestări științifice naționale/internaționale și al unui volum colectiv dedicat practicilor comemorative. De asemenea, vor rezulta câteva ediții critice ale jurnalelor și memoriilor participanților olteni, o parte publicate în colecția coordonată de Gheorghe Negustor, Editura Mega (editură acreditată pe domeniul istoriei - studii culturale), Cluj-Napoca.

Buget: două salarii de cercetător științific III; cheltuieli de deplasare privind documentarea necesară realizării proiectului.

Colaborări în țară: drd. Dana Costin, pentru dimensiunea sociologică: verificare surse Arhivele Naționale București, analiza materialului memorialistic rezultat prin prisma metodologiei sociologiei și istoriei socio-culturale; dr. Gheorghe Negustor, pentru partea istorică și editorială: analiza comparativă și metodologică a istoriei Primului Război în România din perspectiva istoriei culturale și a antropologiei istorice, editare de text memorialistic în colecția coordonată de dânsul la Cluj-Napoca; ASC dr. Astrid Cambose, pentru perspectiva filologică și etnologică: editare critică memorialistică din Primul Război Mondial, terenuri comparative pentru studierea memoriei Marelui Război în comunități tradiționale, doliul în comunitățile tradiționale.

Desfășurarea pe etape:

- 1 ianuarie – 31 decembrie 2020: documentare bibliografică în vederea alcătuirii metodologiei de cercetare în cadrul Bibliotecii Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Bibliotecii Județene Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Bibliotecii Universității din Craiova, a bazelor online Cairn, Persée, JSTOR, EBSCO, Willey-Blackwell, Francis, Sage, Brill Journals; documentare în cadrul Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Dolj, Olt, Vâlcea Gorj, Mehedinți, documentare la Biblioteca Academia Române; comunicare/articol/studiu.

- 1 ianuarie – 31 decembrie 2021: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar adunat; comunicare/articol/studiu.

- 1 ianuarie – 31 decembrie 2022: continuarea documentării, selectarea și sistematizarea parțială a materialului documentar; comunicare/articol/studiu.
- 1 ianuarie – 31 decembrie 2023: sistematizarea informațiilor, realizarea volumului.

Proiect de cercetare nr. 2

Denumire: *Experiența războiului și spațiul urban în Oltenia (1916-1945)*

Coordonator: CS III dr. Șerban Pătrașcu

Termen de realizare: ianuarie 2020 – decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: deși în ultima perioadă apar tot mai multe lucrări de memorialistică privind participarea României la Primul Război Mondial, experiența războiului pentru societatea românească rămâne un teren de cercetare semnificativ și ea nu se reduce doar la prima conflagrație mondială. Importanța introducerii de noi surse, precum și utilizarea surselor din arhivele locale permit înțelegerea mai profundă a felului în care combatanții români au trăit și memorat experiența războiului la începutul secolului XX, dar și dimensiunilor asumate și trăite de populația civilă în spatele frontului, inclusiv prin confruntare directă (bombardamente, trupe de ocupație), cum este cazul Craiovei în anii 1944-1945.

Scopul proiectului: introducerea în literatura de specialitate și în circuitul științific a unei surse valoroase privind fapte, evenimente, mentalități din vremea Primului Război Mondial, cu o privire deosebită asupra Olteniei; realizarea unei cercetări substanțiale a experienței războiului pentru spațiul urban al Craiovei în timpul celui De-al Doilea Război Mondial (cu accent pe anii 1944-1945)

Materiale și metode de lucru: surse manuscrise (manuscrisul ofițerului craiovean din timpul Primului Război Mondial cuprinde 27 de caiete. Scrise citeț, însoțite de fotografii, hărți și documente – în total cca. 1000 pagini. Materialul va trebui fotocopiat, transcris, corectat, interpretat critic și comparativ în vederea realizării unei ediții critice), documente din fondurile Prefecturii județului Dolj, Primăriei Craiovei, presă, memorialistică.

Rezultate scontate: publicarea manuscrisului inedit identificat, în 2 sau 3 volume, sub forma unei ediții îngrijite, cu un amplu studiu introductiv, ilustrații, indice; oferirea unei imagini clare asupra impactului războiului asupra spațiului urban craiovean în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Modul de valorificare al rezultatelor: informația prelucrată poate constitui subiectul unor articole/studii în reviste/volume de specialitate, al unor comunicări susținute la manifestări științifice naționale/internaționale, precum și al unui volum, ediția critică a manuscrisului ofițerului craiovean.

Buget: un salariu de CS III; cheltuieli de deplasare privind documentarea necesară realizării proiectului.

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Desfășurarea pe etape:

- 1 ianuarie-31 decembrie 2020: documentare bibliografică; fotografierea manuscrisului; comunicare/articol/studiu.
- 1 ianuarie-31 decembrie 2021: fotografierea manuscrisului; prelucrarea și aranjarea materialului; comunicare/articol/studiu.
- 1 ianuarie-31 decembrie 2022: prelucrarea și aranjarea materialului, finalizarea redactării; comunicare/articol/studiu.
- 1 ianuarie-31 decembrie 2023: publicarea manuscrisului.

Proiect de cercetare nr. 3

Denumire: *Memoria marilor confruntări militare în Oltenia secolului XX-XXI: de la sursă scrisă la sursă orală*

Coordonator: CS III dr. Antoaneta-Laura Sava

Termen de realizare: ianuarie 2020-decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Cu toate că de-a lungul timpului marii istorici au studiat intens fenomenul militar al secolelor XX-XXI, considerăm că anumite particularități ale memoriei colective instituționale, dar și aspectele intime ale vieții soldatului român și ale familiei acestuia nu au beneficiat de atenția cuvenită și pe măsura impactului sentimental și importanței memorialistice. Din punctul nostru de vedere, apreciem că alături de militarul român, fapte de eroism au săvârșit și cei lăsați acasă – soții, părinți, fii și fiice – oameni pe care istoriografia i-a omis a-i prezenta publicului larg. Mai mult decât atât, Armata Română, organizație cu profundă memorie instituțională, s-a preocupat constant de păstrarea vie a memoriei combatanților cu tot ceea ce aceasta presupunea (fapte de arme memorabile, sacrificiu pentru patrie, eroism, model exemplar pe câmpurile de luptă).

Scopul proiectului: Realizarea unei cercetări care să permită introducerea în câmpul științific a datelor referitoare la funcționarea solidarităților familiale și de grup militar (camaraderia), construite în jurul participării ostașului român la război. Relevarea trăirilor, emoțiilor și sentimentelor militarilor și familiilor acestora în contextul îndeplinirii misiunilor de luptă. Înțelegerea de către societatea românească a importanței cinstirii memoriei eroilor acordată de marea familie a Armatei.

Materiale și metode de lucru: Interpretarea critică a istoriografiei acestei probleme; investigarea fondurilor de documente inedite din cadrul Arhivelor Militare Naționale Romane, respectiv Depozitul Central de Arhivă-Pitești, Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale Județene din zona Olteniei, întâlniri și discuții/interviuri cu participanți în teatrele de operații externe din acest secol (începând cu Angola, Albania și continuând cu Balcanii de Vest, Irak și Afganistan), precum și cu membrii familiilor acestora.

Se va insista pe studiul documentelor existente în arhive, dar și pe evidențierea funcționării cadrelor sociale ale memoriei, așa cum poate fi ele reținute în urma interviurilor de istorie orală, realizate cu participanții direcți la evenimentele relevante pentru tematica lucrării.

Rezultate scontate: Oferirea unei imagini clare asupra modului în care se constituie și funcționează cultura memoriei în zona unităților militare, a spațiilor dependente de armată (cimitire militare) a diferitelor reprezentări difuzate în spațiul public prin procedee specifice (defilări, parăzi, funeralii).

Colaborări în țară: Ministerul Apărării Naționale, Comandamentul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, unități militare din zona Olteniei participante la confruntări militare în țară și străinătate în secolele XX și XXI, Asociații profesionale ale militarilor în activitate, rezervă și retragere, Asociații ale veteranilor de război, Oficiul Național „Cultul Eroilor”, Arhivele Militare Naționale Române - Depozitul Central de Arhivă Pitești, Arhivele Naționale Istorice Centrale, Direcțiile Arhivelor Naționale Județene, alte organizații, militari și membrii ai familiilor militarilor, răniților și eroilor români căzuți la datorie pe câmpurile de bătălie.

Valorificare: Prezentarea de comunicări la conferințe și simpozioane; publicarea de articole și studii în revistele de specialitate. Proiectul se va încheia în anul 2023 și va avea ca rezultat final publicarea unei cărți.

Buget: un salariu de CS III; cheltuieli de deplasare privind documentarea necesară realizării proiectului.

Etapile anuale de desfășurare:

- ianuarie 2020 - decembrie 2020: documentare din surse instituționale – arhive, biblioteci, etc.; formarea unei baze de date;

- ianuarie 2021 - decembrie 2021: documentare, întâlniri/interviuri cu participanți la evenimente istorice și urmași ai acestora; prelucrare preliminară a informațiilor;

- ianuarie 2022 - decembrie 2022: documentare; prelucrarea informațiilor, redactare parțială;

- ianuarie 2023 - decembrie 2023: redactare finală; volumul proiectului.

6. PROGRAMUL DE CERCETARE: Antropologia tradițiilor în lumea românească și balcanică

Coordonator: cercetător științific III dr. Anca Ceașescu

Colectivul programului: cercetător științific III dr. Loredana-Maria Ilin-Grozoiu, cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu, cercetător științific III dr. Anca Ceașescu, cercetător științific III dr. Nicolae Mihai, cercetător științific III dr. Laurențiu Radu.

Colaboratori externi: conf. univ. dr. Camelia Zăbavă – Institutul Limbii Române/ Universitatea din Craiova/Universitatea Sf. Chiril și Metodie Veliko-Târnovo, Bulgaria, Dan Bâlțeanu-consilier superior - Direcția Județeană de Cultură Dolj.

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: studiul vieții socio-culturale și economice în spațiul românesc și balcanic s-a bucurat de un interes deosebit din partea antropologilor, etnologilor, sociologilor, folcloriștilor și a istoricilor. Enumerăm doar câteva dintre lucrările de bază care relevă caracteristicile practicilor sociale, mentalitățile, reprezentările simbolice ale românității, respectiv ale spațiului balcanic: Camelia Burghele, *Studii de antropologie a sănătății. Note pentru legitimarea magică, religioasă și medicală a actului terapeutic*, Cluj-Napoca, Editura Nereamia Napocae, seria Ethnos, 2004, Ghe. Pavelescu, *Magia la români: studii și cercetări despre magie, descântece și mană*, București, Editura Minerva, 1998; Ioana Repciuc, *Poetica descântecului românesc*, Craiova, Editura Aius, 2014, Nicoleta Coatu, *Structuri magice tradiționale*, București, Editura All, 1998; Simion Florea Maria, *Trilogia vieții. Nunta la români*, vol. 1, Editura Grai și Suflet-Cultura Națională, București, 1995, Mușlea Ion, *Cercetări etnografice și de folclor*, vol. I-II, Editura Minerva, București, 1972, Pavelescu Amalia, *Poezia magică din Mărginimea Sibiului*, în „Studii și comunicări de etnologie”, tom IX, Sibiu, Editura Academiei Române, 1995, Ion Șeuleanu, *Poezia populară de nuntă*, București, Editura Minerva, 1985, Narcisa Știucă, *Cuplul modelator fertilitate/ fecunditate în sistemul obiceiurilor și ceremonialurilor de trecere*, în în „Studii și comunicări de etnologie”, tom IX, Sibiu, Editura Academiei Române, 1995, Ilie Corfus, *Agricultura Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Editura Academiei R.S.R., 1969; Ion Ghinoiu, *Tipologia peisajelor etnografice românești*, în „Memoriile secției de filologie, literatură și artă”, Seria IV, tom III, București, Editura Academiei Române, 1981; Valer Butură, *Etnografia poporului român*, București, Editura Dacia, 1978; Gheorghe Iordache, *Ocupații tradiționale pe teritoriul României*, 4 vol., Craiova, Fundația Scrisul românesc, 1985-1996, Constanța Vintilă-Ghițulescu, *În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*, București, Humaitas, 2004, Nicolae Panea, Cornel Bălosu, George Obrocea, *Folclorul românilor din Timocul bulgăresc*, Craiova, Editura Omniscope, 1996, Emil Țârcomnicu, *Românii dintre Vidin, Dunăre și Timoc. Sărbători, obiceiuri, credințe*, București, Editura Etnologică, 2010.

Deși, lista contribuțiilor științifice este relativ extinsă, există un vid de cunoaștere pe care programul nostru de cercetare își propune să-l completeze (reprezentările mentalitare despre sănătate și boală, eficiența metodelor și terminând cu vindecarea care presupune lecuirea sufletului împreună cu trupul, despre particularitățile medicinei tradiționale și a formelor culturale bazate pe magie (farmece, vrăji, descântece, identificarea reprezentărilor simbolice referitoare la ceremonialul nupțial specific regiunii Oltenia, mentalități și reprezentări sociale ale femeii în cadrul unor genuri și specii folclorice, identificare, imaginar, simbolic al tinerei perechi, modul în care divorțul reprezenta un test pentru solidaritatea și armonia socială, imaginea trupului omenesc în imaginarul simbolic al descântecelor, prezențe sacre și personaje fantastice în descântece, leacuri de la bunica pe internet-credințe și

reprezentări simbolice, magia plantelor și noi religiozități, conturarea unei imagini autentice cu privire la viața economică rurală din Oltenia din timpuri străvechi până în contemporaneitate, atât sub aspectul componente materiale a procesului muncii colective, a funcției și semnificațiilor simbolice a uneltelor și obiectelor, cât și sub aspectul obiceiurilor și tradițiilor legate de activitățile productive; identificarea și analizarea tipurilor de peisaje etnografice rurale din Oltenia în funcție de modul de utilizare al terenurilor, promovarea on line și cunoașterea valorilor socio-culturale ale comunității de români din Valea Timocului).

Scopul programului: Ne propunem, așadar, o perspectivă interdisciplinară asupra tematicii abordate care să ofere o imagine completă a vieții socio-culturale și economice în lumea românească și Balcani.

Rezultate scontate: Prin cercetarea temelor propuse se urmărește introducerea în literatura antropologică a unor mărturii de trai și cultură, care se vor constitui într-un însemnat aport la cunoașterea trăsăturilor de originalitate și autenticitate ale culturii noastre materiale și spirituale. De asemenea, se are în vedere reliefaarea unor aspecte privind supraviețuirea elementelor de cultură materială tradițională și spirituală în mentalul actual.

Modul de valorificare: redactarea de articole și studii științifice, editarea unor instrumente de lucru, realizarea unor sinteze, volume de autor și colective, sesiuni științifice naționale și internaționale, dezbateri, înregistrări audio-video.

Durata: 1 ianuarie 2020 – 31 decembrie 2023.

Buget: salariile cercetătorilor implicați.

Proiect de cercetare nr. 1

Denumire: *Viața economică rurală din Oltenia, componentă a patrimoniului cultural*

Coordonator: cercetător științific III dr. Anca Ceașescu

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Anca Ceașescu, cercetător științific III dr. Simona Lazăr

Colaboratori: muzeograf dr. Roxana Deca

Termen de realizare: ianuarie 2020 - decembrie 2023

Stadiul actual al cunoștințelor: Cercetarea activităților economice ale poporului român a reprezentat o arie de interes pentru specialiști din diverse domenii precum antropogeografia, etnografia, istoria, sociologia, economia etc. Bogatul material bibliografic este reprezentat de monografii, studii tematice și anchete de teren (cuprinse, în cea mai mare parte în Atlasul Etnografic Român), care s-au constituit în abordări ce au în comun analiza din perspectiva comportamentului social al individului, al participării la procesul productiv, al atitudinilor și structurii mentale a acestuia.

Lucrări de referință în acest sens pot fi considerate: Ilie Corfus, *Agricultura Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Ed. Academiei R.S.R., 1969; Ion Vlăduțiu, *Etnografie românească*, București, Ed. Științifică, 1973; Dumitru Pop, *Obiceiuri agrare în tradiția populară românească*, București, 1976; Valer Butură, *Etnografia poporului român*, București, Ed. Dacia, 1978; Gheorghe Iordache, *Ocupații tradiționale pe teritoriul României*, 4 vol., Craiova, Fundația Scrisul românesc, 1985-1996; Ion Ghinoiu, *Tipologia peisajelor etnografice românești*, în „Memoriile secției de filologie, literatură și artă”, Seria IV, tom III, București, Ed. Academiei Române, 1981; Mara N. Pop, *Drumuri și ocupațiuni vechi în Țările Românești*, în BSRG, 1938; Romulus Vulcănescu, *Cartografierea etnografică a transumanței din Oltenia de Vest*, în REF, an IX, nr. 1, 1964 etc.

Teme legate de procesul muncii și latura spirituală au mai fost abordate, de-a lungul timpului, și de: Tudor Pamfile, *Agricultura la români*, București, 1913; Gh. Iordache, N. Nițu, M. Popilian, *Câteva sate din Oltenia specializate în practicarea unor meșteșuguri tradiționale*; Katon Drăgescu, *Aspecte ale vieții sociale și economice doljene oglindite în*

albele de fotografii realizate de I. C. Drăgescu la începutul secolului al XX-lea, în „Oltenia. Studii și comunicări”, 1980; Mihai Pop, Obiceiuri tradiționale românești, 1977 etc.

Aceste contribuții majore constituie baza de plecare pentru aducerea în contemporaneitate a principalelor activități economice din spațiul rural al Olteniei și a tradițiilor legate de acestea, cu întreaga lor componentă spirituală. Cu toate că lista contribuțiilor științifice este relativ extinsă, Oltenia nu a beneficiat, încă, de o analiză din perspectiva impactului activităților economice principale ale omului asupra spațiului rural, în special prin modul de valorificare a resurselor naturale (cu precădere ale solului), activități care au imprimat peisajului natural, de-a lungul timpului, trăsături specifice.

Obiective și scop: realizarea unei cercetări complexe a vieții economice din spațiul rural al Olteniei, printr-o abordare interdisciplinară, pornind de la interpretările rezultate din cercetările arheologice preistorice, care aduc cele mai vechi informații legate de subiectul analizat, și până în contemporaneitate.

Se va urmări: identificarea modificărilor survenite, în condițiile transformărilor economice și ale noilor tehnologii care aduc schimbări profunde în ceea ce privește organizarea producției; decodificarea funcțiilor și semnificațiilor magico-rituale ale uneltelor, obiectelor și activităților de producere a bunurilor materiale; identificarea unor atitudini și modalități de raportare la cultura populară românească; identificarea și analizarea tipurilor de peisaje etnografice rurale din Oltenia în funcție de modul de utilizare a terenurilor (agrare, pastoral, viticol, mixt etc.). Totodată, va fi evidențiat rolul activităților economice și al tradițiilor legate de muncă în individualizarea spațiului cultural al Olteniei în context național și se va urmări promovarea valorilor culturii tradiționale în sistemul culturilor moderne contemporane, cât și valorizarea tradițiilor locale în contextul integrării patrimoniului cultural românesc în valorile patrimoniale ale spațiului european.

Scopul cercetării noastre este, ca printr-o abordare interdisciplinară, să contribuim la conturarea unei imagini autentice cu privire la viața economică rurală din Oltenia din timpuri străvechi până în contemporaneitate.

Materiale și metode de lucru: documentare bibliografică în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu Plopșor”, Craiova, Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, București, Muzeului de Istorie, Craiova, secția Etnografie, Muzeului Porțile de Fier, Dr. Tr. Severin, Centrului județean pentru Promovarea și Conservarea Culturii Tradiționale Dolj și centrelor similare din județele Olt, Mehedinți, Gorj, Vâlcea, Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii județene „Al. și A. Aman”.

Metodele de lucru utilizate vor fi: studierea cărților, a studiilor și articolelor referitoare la tema abordată, elaborarea și redactarea chestionarelor ce vor sta la baza cercetărilor de teren, efectuarea anchetelor de teren (interviuri pe baza chestionarului), înregistrările audio-video, prelucrarea materialelor inedite, studiul de caz.

Rezultate scontate: Prin cercetarea temei propuse se urmărește introducerea în literatura antropologică a unor mărturii de trai și cultură, care se vor constitui într-un însemnat aport la cunoașterea trăsăturilor de originalitate și autenticitate ale culturii noastre materiale și spirituale. De asemenea, se are în vedere reliefaarea unor aspecte privind supraviețuirea elementelor de cultură materială tradițională în mentalul locuitorilor regiunii oltene.

Valorificarea cercetării se va face prin publicarea de studii și articole științifice și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

Etapele anuale de desfășurare:

- ianuarie - decembrie 2020 – documentare în cadrul bibliotecilor județene, universitare și B.A.R., în cadrul instituțiilor de specialitate; cercetare de teren (completarea de chestionare, înregistrări audio-video), valorificare parțială prin publicarea de studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie - decembrie 2021: documentare în cadrul instituțiilor de specialitate (institute de cercetare, muzee, centre județene de valorificare a culturii tradiționale); fișarea și verificarea informației bibliografice; cercetare de teren (completarea de chestionare, interviuri, înregistrări audio-video); valorificare parțială prin publicarea de studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie - decembrie 2022: continuarea documentării; selectarea și organizarea materialului documentar adunat; valorificare parțială prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

- ianuarie - decembrie 2023: prelucrarea materialelor; redactare finală.

Proiect de cercetare nr. 2

Denumire: *Descântecul românesc – (Corpo)realități, metafore arhaice și mentalități*

Coordonator: cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Gabriela Boangiu

Termen: 2020-2023.

Finanțare: Academia Română

Stadiul cunoștințelor: Există un bogat material științific dedicat folclorului medical și în special descântecelor (Gorovei, Artur, *Descântecul românesc*, 1931; Simion Florea Marian, *Descântecul românesc*, Editura Coresi, București, 1996; Ciușanu, Gh. F., *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și noi*, Editura Saeculum I.O. colecție Mythos; Gheorghe Pavelescu, *Magia la români. Studii și cercetări despre magie, descântec și mană*, Sibiu, 1996; Ioana Repciuc, *Poetica Descântecului Românesc*, Editura Aius, Craiova, 2014, Antoaneta Olteanu, *Ipostaze ale maleficului în medicina magică*, Ed. Paideia, București, 1997).

Fenomenul este atât de complex, încât supraviețuirile sale în contemporaneitate au condus la apariția unor noi fenomene care necesită o metodologie nouă de abordare, noi formulări teoretice în cadrul etnologiei, antropologiei și/ori sociologiei.

În acest sens, menționez că am publicat deja câteva articole care abordează această temă pe care intenționez să o aprofundez, și am participat la Conferința IUAES din 2019, la Poznan, Polonia :

- *Spațiu și timp în descântecul românesc*, în „Revista de etnologie și Culturologie”, nr. XXI/2017, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, indexată în BDI, cotate B.
- *Expresivitatea metaforică a limbajului în descântecul românesc*, în Drobeta, nr. XVIII/ 2018, revistă cu referenți științifici.
- *Prezențe fantastice în descântecul românesc*, în Volumul Conferinței Etnologice de la Arad organizată de Centrul Cultural Județean Arad, 2017
- *Symbolical Imaginary of Plants and Charms in Traditional Romanian Medicine*, comunicare la secțiunea „Local medicines experiences in global context” în cadrul IUAES (International Union of Anthropological and Ethnological Sciences) Inter-Congres „World Solidarities”, Poznan, Polonia, organizat de IUAES, Societatea Polona de Etnologie și Facultatea de Antropologie Culturală a Universității Adam Mickiewicz, Poznan, Polonia

Așadar, modul în care a fost perceput deochiul în comunitățile de odinioară prezintă numeroase particularități pe care vom încerca să le detaliem pe larg, urmărind pe de o parte semnele, simptomatologia, descrierea acestuia, pe de altă parte structura descântecului, cum e construit stilistic, tipologia lui: de leac, de protejare a gospodăriei etc. Conținutul

descântecului conține anumite particularități, inclusiv structura sa este atipică, nu conține versuri cu rimă, formulările au o logică proprie, iar semnificativ este uneori și modul în care este spus – șoptit, repetitoriu, sacadat.

Particularitățile practicilor protective fac referire la anumite elemente profilactice anumite ziceri *ca să nu se prindă*. Important este cum e construit stilistic descântecul: cine îl spune, cum este descris deochiul, semnele sale. Motivele deochiului pot fi variate și vorbesc despre modul în care sunt percepute anumite calități sau atribuții, descântecul descriind uneori un adevărat ceremonial menit să restabilească ordinea inițială.

Deochiul se află într-o legătură directă cu ceea ce ține de vedere, de a vedea, este de fapt vorba despre intensitatea de a vedea și modul în care este perceput faptul respectiv, despre modul în care este orientată privirea de către sentiment. A vedea și a ascunde de la vedere, iată o valență profilactică a ocultării – de aici decurg o serie de gesturi menite să preîntâmpine deochiul: a înveli copiii în postav roșu, a-i feri de persoane care deochie, a pune șnur roșu la mâna pruncilor, a purta usturoi sau diverse obiecte cu încărcătură simbolică, sacră.

Există numeroase personaje „ochioase” în folclor, care vorbesc despre modul în care este înțeles ajutorul pe care îl pot oferi acestea. Ele permit o extindere a percepțiilor, așadar putem menționa personaje precum Ochilă, Pasări-Lăți-Lungilă și celelalte ajutoare asemeni lor. Ochii, respectiv vederea, se află într-o strânsă legătură și cu gelozia, cu invidia. Descântecul are rolul de a identifica ce a produs dezechilibrul și a remedia printr-o modalitate menită să ofere siguranță, de exemplu: „E făcut cu două, eu desfac cu trei, e făcut cu trei eu desfac cu patru, e făcut cu patru, eu desfac cu cinci etc.” Iată un exemplu concludent și în privința modului în care este alcătuit descântecul.

Conținutul descântecului conține anumite particularități, inclusiv structura sa este atipică, nu conține versuri cu rimă, formulările au o logică proprie, iar semnificativ este uneori și modul în care este spus – șoptit, repetitoriu, sacadat. Există așadar mai multe tipuri de descânțece, cele care pot fi considerate rugăminți: „Bună dimineața rouă rouliță!/ - Mulțămim dumitale/ Mândră drăguliță/ Am venit să mă închin / și să mă rog ca să mă speli... Să mă limpezești/ De toate urile/ și făcăturile”¹, altele pot fi formulate într-o manieră mai directă, adresându-se fix deochiului, ca o indicare: „Fugi dedeochi dintre ochi/ Fugi deochetură/ Că te ajunge vânt din gură”².

Motivele deochiului pot fi variate și vorbesc despre modul în care sunt percepute anumite calități sau atribuții, descântecul descriind uneori un adevărat ceremonial menit să restabilească ordinea inițială. Conținutul descântecului face referiri și la anumite elemente ajutoare, anumite plante cu valențe profilactice, la anumite atitudini, indică anumite zone corporale asupra cărora el trebuie să-și manifeste eficiența: „Fugi dedeochi dintre ochi/ Fugi deochetură/ Că te ajunge vânt din gură/ Fugi deochiat/ Că te ajunge vânt turbat/ Fugi dedeochi din fața obrazului/ din zgârciul nasului/ Din grumazii gâtului/ Din creierii capului/ din splină, din inimă/ Și să ieși și să te duci/ Că eu în gură te-am descântat/ Cu mâna te-am luat/ și în vânt te-am aruncat/ să rămâie (cutare) curat...”.

Structura descântecului face referire la cine descântă, cui, când se descântă, întâlnindu-se astfel mai multe tipuri de descânțece, construite fie ca o rugămintă, ca o indicare, ori ca o poruncă directă sau indirectă³ (de exemplu: descântec de gânduri rele: „Fugiți gânduri blestemate, / Și cugete necurate/ mergeți în pustietate/ prin munți, prin văi depărtate.../ Risipiți-vă în vânturi/ În mări și alte adâncuri/ (...) Ieșiți voi gânduri urâte/ Fugiți, mergeți

¹ Simion Florea Marian, *Descânțecele poporane române*, Editura Coresi, București, 1996, p. 47.

² Ciaușanu, Gh. F., *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și noi*, Editura Saeculum I.O. colecție Mythos, p. 251.

³ Gorovei, Artur, *Descânțecele românilor*, 1931, p. 87.

amărâte/ Veniți voi gânduri bune”. Modalitățile prin care sunt construite descântecul sunt variate, fie prin comparație, enumerație, gradație sau dialog, povestire⁴.

Prin descântec este prefigurată depășirea impasului, invocându-se uneori anumite entități, divinități Sf. Maria, Dumnezeu, Sfintele zilelor din săptămână – Sf. Vineri... („Doamnelor/ Împărăteselor/ vrednicilor/ și harnicelor/ puternicilor / si sfintelor” sau „Voi cuconițelor/domnițelor/voi împărăteselor// voi preoteselor”), fie se cere ajutor unor elemente ce apar investite simbolic cu putere curativă – „pârâul Iordan”, „rouă nescuturată” ș.a. Uneori ignorarea bolii face ca aceasta să se supere că nu i se acordă atenție și să plece.

Particularitățile practicilor protective includ fie anumite referiri la elemente profilactice, apotropaice – de ținere a răului departe, de protecție (să nu se prindă): usturoi, busuioc sau diverse practici menite să alunge deochiul. Tipologia descântecelor ține cont de destinația acestora, fiind fie de leac, fie de protejare a gospodăriilor.

Aceste practici de odinioară fac trimitere la un orizont al gestului orientat înspre profilaxie și remediere, un ansamblu de atitudini ce rămână în atenția cercetătorilor prin bogăția simbolismului său.

Scopul: Se urmărește identificarea unor reprezentări simbolice ale descantecelor, al mentalităților specifice mediului rural, respectiv urban privind credința în descantece, în folclor medical, în trecut, dar și în prezent. De asemenea, se dorește realizarea unor corelații între supraviețuirea unor elemente de cultură tradițională în fondul pasiv al memoriei locuitorilor din urban. Se vor investiga documente de folclor medical existente în Arhivele Statului Județul Dolj, de exemplu Fondul Mihai Cănciulescu (Președintele Asociației de Folclor Medical, în perioada inter și postbelică) etc.

Material și metode de lucru: Se vor investiga fondurile de documente/colecții existente în cadrul unor instituții de cercetare, precum Muzeu și Centre de Promovare a Culturii Tradiționale specifice județelor Dolj, Olt, Vâlcea, Mehedinți, Gorj. Se va desfășura o documentare în cadrul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, Biblioteca Academiei Române, Bibliotecii Centrale Universitare din București.

Metodele de lucru utilizate pe parcursul cercetării vor fi: fișare, metoda biografiei sociale/povestirea vieții, chestionar, anchetă, interviu semidirectiv/semistandardizat, observație participativă, fișe descriptive, studiu de caz, înregistrări audio-video.

Rezultate scontate: Câteva subteme care vor fi studiate pe parcursul derulării proiectului de cercetare sunt :

1. Imaginea trupului omenesc în imaginarul simbolic al descântecelor
2. Recuzita descântătoarei – practici magice și reperatoriul specific
3. Modele arhaice de frumusețe și forța de sugestie a farmecelor
4. „Leacuri de la bunica” pe internet – credințe și reprezentări simbolice
5. Folclor medical în perioada inter și postbelică (ediție îngrijită din Fondul arhivistic Mihai Cănciulescu – președinte al Societății de folclor medical
6. din Craiova)
7. Magia plantelor și noi religiozități
8. Descântătoarea /Vrăjitoarea de etnie romă – improvizație și structură magică în cadrul descântatului/vrăjitelui
9. Fenomenul „Formula AS” și mentalități contemporane
10. Plafarul – vindecare naturistă sau „leacuri băbești” în contemporaneitate
11. Suplimentele alimentare și imaginea corpului în clipurile de publicitate – (corpo)realități și manipulare mediatică

---

⁴ *Ibidem.*

12. Igiena și rolul medicului în modernizarea satelor la începutul secolului al XX-lea – materiale din fonduri arhivistice

13. Elemente de vampirism și rolul medicului în schimbarea mentalităților

Valorificări: publicare articole, studii în reviste de specialitate, a unui volum care să redea demersul științific și rezultatele cercetării, realizarea unei baze de date cu rezultatele cercetării.

Desfășurarea pe etape :

- ianuarie 2020-decembrie 2020: perioadă de documentare în cadrul Muzeului Regiunii Porților de Fier din Turnu Severin, secția de Etnografie și Artă Populară, documente existente în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Mehedinți, Centrului Cultural Mehedinți, fișare, elaborarea ghidului de interviu semi-structurat, elaborarea proiectului de eșantion, stabilirea unităților eșantionului, investigații de teren, înregistrări audio-video și desfășurarea unor anchete-pilot în județul Dolj; participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate.

- ianuarie 2021-decembrie 2021: Documentare în cadrul în cadrul Centrului Județean pentru Promovarea și Valorizarea Culturii Tradiționale Dolj, Centrului Județean al Creatiei Populare Olt ; ajustarea eșantionului; investigații de teren –desfășurare anchete de teren, aplicare interviuri semi-structurate, înregistrări audio-video, elaborarea de studii si articole, participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate

-ianuarie 2022-decembrie 2022: Documentare in cadrul în cadrul BCU Bucuresti, Biblioteca Academiei Romane, Biblioteca Institutului de Etnografie si Folclor C. Brailoiu, Biblioteca Judeteana Aman etc.; redactarea parțială a lucrării (abordare metodologică), investigații de teren –desfășurare anchete de teren, aplicare interviuri semi-structurate, înregistrări audio-video elaborarea, participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate

-ianuarie 2023-decembrie 2023: Formularea concluziilor cercetării, redactarea lucrării (rezultatele cercetării); publicarea rezultatelor cercetării.

Proiect de cercetare nr. 3

Denumire: ETNOIATRIA ÎN OLTENIA

Coordonator: cercetător științific III dr. Loredana-Maria Ilin-Grozoiu.

Colectivul proiectului: cercetător științific III dr. Loredana-Maria Ilin-Grozoiu.

Stadiul cunoștințelor: În lumea românească veche, medicina tradițională era întrebuințată în tămăduirea stărilor de boală, lecuitorul străvechi fiind încredințat că vindecarea suferinței depindea de îmbinarea elementelor naturale cu cele de magie, dar și cu ritualurile de esență religioasă (terapia prin credință). Terapeutul popular din comunitatea tradițională atribuia rol vindecativ atât plantelor de leac, mineralelor, alimentelor, animalelor, cât și descântatului popular terapeutic.

Cercetarea medicinei populare s-a bucurat de un interes aparte atât din partea etnologilor, cât și a sociologilor, istoricilor, medicilor și botaniștilor. Contribuții, precum cele semnate de: Dimitrie Lupașcu, *Medicina babelor. Adunate de descântece, rețete de doftorii și vrăjotorii băbești*, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom XII, București, 1892; D. Bartolomeu, *Cunoașterea plantelor cu aplicațiuni la medicina populară*, București, 1901; Laugier Ch., *Contribuțiuni la etnografia medicală a Olteniei*, Craiova, Scrisul Românesc, 1925, M. Eliade, *Ierburile de sub cruce*, în „Revista Fundațiilor Regale”, nr. 11, București, 1939; Valeriu Bologa, *Din istoria medicine românești și universale*, București, Editura Academiei, 1962; Lucian Blaga, *Despre gândirea magică*, București, Editura Minerva, 1972;

Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, București, Editura Academiei, 1973; Arcadie Percek, *Terapeutica naturistă*, București, Editura Ceres, 1987; Simeon Florea Marian, *Descânțece poporane române. Vrăji, farmece și desfaceri*, București, Editura Coresi, 1996; Nicoleta Coatu, *Structuri magice tradiționale*, București, Editura All, 1998; Antoaneta Olteanu, *Ipostaze ale maleficului în medicina magică*, București, Editura Paideia, 1998; Ghe. Pavelescu, *Magia la români: studii și cercetări despre magie, descânțece și mană*, București, Editura Minerva, 1998; Ion Aurel Candrea, *Folclor românesc medical comparat: privire generală. Medicina magică*, Iași, Editura Polirom, 1999; George Bujorean, *Boli, leacuri și plante de leac*, București, Editura Paideia, 2001; Camelia Burghel, *Studii de antropologie a sănătății. Note pentru legitimarea magică, religioasă și medicală a actului terapeutic*, Cluj-Napoca, Editura Nereamia Napocae, seria Ethnos, 2004; Ioana Repciuc, *Poetica descântecului românesc*, Craiova, Editura Aius, 2014 au pus în evidență viabilitatea și continuitatea din cele mai vechi timpuri a medicinei tradiționale românești. Riturile de însănătoșire își păstrează forma și modalitățile tradiționale de manifestare și coexistă cu practicile și tratamentele de însănătoșire medicală profesioniste.

Deși, lista contribuțiilor științifice este relativ extinsă, Oltenia nu este încă studiată din perspectiva înțelegerii și analizei sistemului terapeutic tradițional, pornind de la eficiența metodelor și terminând cu vindecarea care presupune lecuirea sufletului împreună cu trupul. În pofida unor eforturi meritorii, referitor la complexul terapeutic popular din Oltenia nu știm încă prea multe despre particularitățile medicinei tradiționale și a formelor culturale bazate pe magie (farmece, vrăji, descânțece), simbolismul și sincretismul medicinei tradiționale, importanța acordată artei tămăduirii stărilor de boală, reprezentările mentale despre sănătate și boală etc.

Scopul și obiective: realizarea unei cercetări complexe a fenomenologiei medicinei populare care să analizeze: boala (motive și cauză) și prevenirea bolii prin respectarea anumitor credințe și superstiții; identificarea terminologiei medicale și a tiparelor terapeutice tradiționale; rolul tămăduitorului în colectivitate și practicile sale terapeutice; atitudinea comunității față de agentul terapeutic; principalele remedii terapeutice de origine populară, leacurile utilizate în tratarea și vindecarea diverselor afecțiuni.

Materiale și metode de lucru: se vor consulta fondurile de documente existente în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu Ploșor”, Craiova, Institutului de Etnografie și folclor „C. Brăiloiu”, București, Muzeului de Istorie, Craiova, secția Etnografie, Muzeului Porțile de Fier, Drobeta Turnu Severin, documentele existente în cadrul Centrului județean pentru Promovarea și Conservarea Culturii Tradiționale, Dolj și centrelor similare din județele Olt, Mehedinți, Gorj, Vâlcea, fondul bibliografic din cadrul Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii județene Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, fondurile de documente existente în cadrul Serviciului Județean al Arhivelor Naționale.

Metodele de lucru utilizate vor fi: fișarea cărților, studiilor și articolelor referitoare la subiect, descrierea și prelucrarea materialelor inedite, chestionarul, ancheta de teren, interviul, înregistrările audio-video, studiul de caz.

Modul de valorificare al rezultatelor: studii și articole în reviste de specialitate, susținerea de comunicări la manifestări naționale și internaționale, publicarea unei cărți.

Colaborări în țară: Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, București, Muzeului de Istorie, Craiova, secția Etnografie, Muzeului Porțile de Fier, Drobeta Turnu Severin, Centrul județean pentru Promovarea și Conservarea Culturii Tradiționale, Dolj, centrele similare din județele Olt, Mehedinți, Gorj și Vâlcea.

Desfășurarea pe etape: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023

-1 ianuarie-31 decembrie 2020: documentare în cadrul instituțiilor de specialitate (muzee, institute de cercetare și centre județene de valorificare a culturii tradiționale),

bibliotecilor județene, universitare și B.A.R; cercetare de teren; alcătuirea unei bibliografii a proiectului; identificarea și fotocopiarea documentelor relevante.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2021: continuarea documentării, identificarea și fotocopiarea documentelor relevante; valorificare parțială prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

-1 ianuarie-31 decembrie 2022: continuarea documentării, identificarea și fotocopiarea documentelor relevante; selectarea și organizarea materialului documentar adunat; valorificare parțială prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate și prin susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

-1 ianuarie-31 decembrie 2023: sistematizarea materialului documentar și formularea finală a concluziilor cercetării; valorificare prin publicarea unor studii și articole în reviste de specialitate; susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale; publicarea unei cărți.

Proiect de cercetare nr. 4

Denumire: *Tânăra pereche în Oltenia – imaginar simbolic și mentalități*

Coordonator: cercet. șt. III dr. Gabriela Boangiu

Colectivul proiectului: cercet. șt. III dr. Gabriela Boangiu

Termen: 2020-2023.

Finanțare: Academia Română

Stadiul cunoștințelor: Nunta în Oltenia rezează un ceremonial bogat din punct de vedere ritualic, ale cărui caracteristici pot fi analizate mult mai fecund în comparație cu alte zone etno-folclorice. Orizontul mentalitar arhaic înregistra mai multe etape în formarea tinerei perechi. Poezia populară românească relevă candoarea unor patternu-uri ale frumuseții active în comunitățile de odinioară, precum și existența unor practici sociale menite să asigure formarea și stabilitatea tinerei perechi.

Folclorul cu caracteristicile sale – colectiv, oral, anonim, sincretic... oferă multe exemple despre cum era percepută frumusețea odinioara pentru tânărul cuplu. De cele mai multe ori, frumusețea este definită prin comparație cu urâtul, ea are atributele luminii, este mereu învingătoare și protejată de Dumnezeu: „Că om hâd de-și dă pomană/ Îngerii nu-l ieu în samă/Cel frumos și de greșește/Dumnezeu nu-l pedepsește⁵, este roditoare chiar și în piatră seaca, de exemplu: „Pe unde trece frumosul,/ Crește iarba și ovăzul;/Pe unde trece urâtul,/ Arde iarba și pământul⁶ sau „Foicică, foaie arsă!/ Rău e urātu la casă:/Intră-n casă, întunecează,/ Iese afară, înnorează;/ Dar frumosu-i bun la casă:/Intră-n casă, luminează,/Iese afară, -nseninează.”⁷.

Idealul de frumusețe capătă atributele unicității: „Alunel cu multe-alune,/ Ca mândruța nu e-n lume, – /Floricea cu mândru nume.../ Strugurel cu boaba rară,/ Ca mândruța nu e-n țară, – /Floricea de primăvară”⁸ sau „Cât îi soarele de sus,/Oameni ca bădița nu-s;/ Cât îi soarele de jos,/ Nu-i ca badea om frumos”⁹.

În variantele de colinde se prezintă imaginea arhetipală a familiei statornice, a cuplului care a primit binecuvântarea părintească, dar și pe cea divină, fapt ce poate fi recunoscut prin belșug, fecunditate, poziție socială, destin împlinit, recunoaștere a locului în Rai. Cuplul binecuvântat sfințește spațiul ce devine cetate ideală. Vom oferi în acest sens câteva exemple

⁵ Sabina Ispas și Doina Truță, *Lirica de dragoste – Index motivic și tipologic*, Vol. II (D-H), Editura Academiei Române, 1986, p. 115.

⁶ *Ibidem*, p. 121.

⁷ *Ibidem*, p. 122.

⁸ *Ibidem*, p. 159.

⁹ *Ibidem*.

grăitoare: „Ferice-ș, Doamne, de-ăști domni buni,/Domnului bun!/ De-ș domn bun cu doamna lui!/ ei de mici se-ndrăgiră,/ Domnului bun! Și mai mari că s-au și luat./De drag, de dragostea lor,/Cresu pomi în curtea lor/ Crescu măr...”¹⁰ Imagine a Raiului crescut în grădină, o imagine a vegetalului sacralizat, care anticipează contruirea bisericii ca însemn al binecuvântării divine, al iertării păcatelor și al reafirmării legământului cu divinitatea: „Când fu joi de dimineață/ de dimineață se sculară, se’mbrăcară și la râu se mânecară,/tot la râul lui Iordan./ Cum mai bine se spălară/și pe față, și pă brață/ și pe dalba-i pielicioară/ și-ndărăt se-nvârtejară/ și acasă că-mi venea/ de-și făcea biserica”¹¹. Răsplata divină este pe măsura credinței: „Dumnezeu dacă vedea/ Că mi-ș roagă-n direptate/ Nu mi-ș roagă-n strâmbătate,/El degrab’ că-mi trimitea/ Vreo doi sfinți, vreo doi părinți”¹², nerefuzându-li-se un loc în Rai: „Voi aici veți vecui/ până soare’le-n cer va fi; voi aici veți ospăta/ Până soarele-n cer va sta”¹³, așadar, dragostea senină este ocrotită de divin.

Dragostea este protejată și de către comunitate, care organiza numeroase prilejuri pentru ca tinerii să se cunoască mai bine: „În formele tradiționale, căsătoria nu se face la întâmplare: tinerii participă la unele evenimente din viața socială a satului, la anumite munci executate în comun, la într-ajutorare, la clăci, la șezători, petreceri și hore. Cu ocazia Anului Nou, de exemplu, cetele de flăcăi care colindă din casă în casă au urări anume pentru flăcăii de însurat și fetele de măritat. În formele alegorice, în aceste urări se vorbește despre căsătoria fericită și îndatoririle ce revin ambilor soți în căsnicie”¹⁴.

Poezia obiceiurilor de nuntă înregistrează variante ale orațiilor specifice peșitului. Această practică este foarte veche, cu timpul s-a sublimat și a rămas doar orația de nuntă. Această orație de nuntă, căci forma se păstrează și pentru începerea nunții, nu numai la peșit, amintește de un orizont mentalitar străvechi, de reprezentări simbolice de odinioară. Fata este imaginată succesiv drept o „fiară”, „o zână”, „o căprioară”, o „floricică frumoasă”, „o stea mândră, luminoasă”. Toate aceste imagini simbolice vorbesc despre importante semnificații de odinioară. Trebuie menționată și o interesantă orație „în care și mireasa iese la vânatoare și se pregătește, ca și mirele, de nuntă, ieșindu-i în întâmpinare. Chemarea ei nu-i din corn de aur, ca a mirelui, ci din buciurm arhaic: *Tânăra noastră crăișoară,/ Plină de voie bună (...)/ S-a sculat de dimineață/ Și, spălându-se pe față,/ A luat un buciurm mare/ Și-a suflat în trei părți tare/ Și-a adunat oaste multă/ Care de ea bine ascultă*”¹⁵. Orația de nuntă, „fără a o denumi ca atare, este consemnată pentru prima oară de Dimitrie Cantemir în *Description Moldavie* (1769). Se pare că aceasta era prezentă atât la nunțile domnești, cât și la cele țărănești, iar secvența ceremonialului în care se rostea era cea a peșitului propriu-zis”¹⁶. În timp, orația s-a recitat doar la nuntă „la casa miresei, de flăcăii trimiși ai mirelui, care poartă denumire de *conăcari, colăcari, vătăjei* sau *vătășei*. În Ardeal se numesc *chemători*, iar în comuna Galicea Mare (Dolj) cel care rostește orația se numește *prooroc*. Acesta este un om specializat, căsătorit, îmbrăcat național și călare pe un cal alb, împodobit cu zorzoane. El primește alaiul mirelui și îi conduce la casa miresei”¹⁷.

În zona Strehaiei, județul Mehedinți, logodna se realiza la 2-3 săptămâni după peșit, într-o duminică sau altă zi de sărbătoare, se aducea mâncare, azime și băutură, dar dacă erau

¹⁰ Constantin Mohanu, *Fântâna dorului. Poezii populare din Țara Loviștei*, Editura Minerva, București, 1975.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Mihai Pop, *Sensul unei solemnități tradiționale*, în „Scânteia”, 24 noiembrie 1966 *apud* Ioan Meșoiu, *Spectacolul nunților*, Casa Centrală a Creației Populare, București, 1969, p. 18.

¹⁵ *Nunta la români. Orații*, Editura Minerva, București, 1974, p. 55 *apud* Bălă Dumitru, *Nunta la români cu aspecte inedite din sudul Olteniei*, Lucrare metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I, coordonator științific prof. univ. dr. Nicoleta Panea, Craiova, 2002, manuscris, p. 59.

¹⁶ Bălă Dumitru, *op.cit.*, pp. 49-50.

¹⁷ *Ibidem*, p. 49.

mai înstăriți aduceau cercei pentru fată sau brățari, vereghete, prilej pentru care se stabilea și data nunții¹⁸. În Oltenia, *logodna* se numește și *încredințare* sau *foia*, „este ceremonia care consfințește angajamentul de căsătorie și durează până la nuntă (...). De regulă, *logodna* se face sâmbăta sau duminica, dar și joia. În Transilvania, pe Valea Someșului, băiatul oferă fetei un inel numit *credință*, iar fata îi dă lui o năframă”¹⁹. Tot în Oltenia, „*foia* sau *logodna* se face în timpul zilei, cu chiote și voie bună, cu participarea celor două familii și a altor invitați. Micul alai merge la biserică, unde preotul îi spovedește pe tineri, le citește slujba de logodnă și le pune inelele pe inelarul de la mâna dreaptă. Abia la nuntă le va schimba, punându-le pe inelarul de la mâna stângă. Reveniți acasă la fată, se întinde masa, cineva scrie foaia de zestre și primește în dar o batistă din pânză țesută în casă și cusută cu râuri”²⁰.

Nunta în Oltenia are un farmec aparte, antrenează o serie de rituri de separare, de limită și de agregare, liminare, dar și postliminare ce vorbesc despre o mentalitate arhaică, bogată în gestualități simbolice ce rar se mai păstrează astăzi în contextul influențelor urbane. Structura într-o anumită măsură s-a păstrat, însă contemporanitatea a uitat sau a înlocuit anumite secvențe. Socializarea tinerilor, integrarea lor în comunitatea maturilor, a căpătat formule mult mai laxe. De asemenea, poziția socială a femeii a căpătat noi valențe și aprecieri, desprinzându-se cel puțin de temerile pe care le presupune integrarea într-o nouă familie tradițională. Imaginea ei rămâne tot centrală în întregul ceremonial al nunții, răspândind bucurie și frumusețe, indiferent de criteriile și modele sau modelele vremii.

Scopul: Identificarea reprezentărilor simbolice referitoare la ceremonialul nupțial specific regiunii Oltenia, al instituției nășiei, al mentalităților specifice mediului urban, respectiv rural referitoare la rolurile și statuturile celor ce alcătuiesc o pereche, un cuplu; rolul femeii în cadrul principalelor obiceiuri calendaristice și/sau familiale; reprezentări simbolice ale bărbatului în cadrul unor obiceiuri românești; mentalități și reprezentări sociale ale femeii în cadrul unor genuri și specii folclorice (basme, snoavă, oratii de nuntă, proverbe etc.); identificare imaginar simbolic al tinerei perechi (orizontul de cunoaștere, pattern-uri simbolice, practici sociale specifice, simbolistica vestimentației, imagini simbolice ale foilor de zestre, ale vechilor certificate de căsătorie, tensiunea simbolică dintre timpul profan și cel sacru; viața cotidiană a tinerei perechi etc.)

Material și metode de lucru: Se vor investiga fondurile de documente/colecții existente în cadrul unor instituții de cercetare, precum Muzeu și Centre de Promovare a Culturii Tradiționale specifice județelor Dolj, Olt, Vâlcea, Mehedinți, Gorj. Se va desfășura o documentare în cadrul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, Biblioteca Academiei Române, Bibliotecii Centrale Universitare din București.

Metodele de lucru utilizate pe parcursul cercetării vor fi: fișare, metoda biografiei sociale/povestirea vieții, chestionar, anchetă, interviu semidirectiv/semistandardizat, observație participativă, fișe descriptive, studiu de caz, înregistrări audio-video.

Rezultate scontate: Se urmărește identificarea unor reprezentări simbolice ale ceremonialului nupțial, al instituției nășiei, al mentalităților specifice mentalității urbane, respectiv rurale. De asemenea, se dorește realizarea unor corelații între supraviețuirea unor elemente de cultură tradițională în fondul pasiv al memoriei locuitorilor din urban.

Valorificări: publicare articole, studii în reviste de specialitate, a unui volum care să redea demersul științific și rezultatele cercetării, realizarea unei baze de date cu rezultatele cercetării.

Desfășurarea pe etape :

¹⁸ Isidor Chicet, *Nunta în Mehedinți*, Editura Fundației „Scrisul Românesc”, Craiova, 2010, p. 39.

¹⁹ Bălă Dumitru, *op. cit.*, pp. 86-87.

²⁰ *Ibidem*, p. 87.

- ianuarie 2020-decembrie 2020: perioadă de documentare în cadrul Muzeului Regiunii Porților de Fier din Turnu Severin, secția de Etnografie și Artă Populară, documente existente în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Mehedinți, Centrului Cultural Mehedinți, fișare, elaborarea ghidului de interviu semi-structurat, elaborarea proiectului de eșantion, stabilirea unităților eșantionului, investigații de teren, înregistrări audio-video și desfășurarea unor anchete-pilot în județul Dolj; participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate.

- ianuarie 2021-decembrie 2021: Documentare în cadrul în cadrul Muzeului Olteniei din Craiova, secția etnografie și în cadrul Centrului Județean pentru Promovarea și Valorizarea Culturii Tradiționale Dolj, Muzeului de Arheologie și Etnografie Corabia, Centrului Județean al Creatiei Populare Olt ; ajustarea eșantionului; investigații de teren – desfășurare anchete de teren, aplicare interviuri semi-structurate, înregistrări audio-video elaborarea, redactarea lucrării (abordare metodologică), participare la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate

-ianuarie 2022-decembrie 2022: Documentare BCU (Biblioteca Centrală Universitară), Biblioteca Academiei Romane, Arhivele Institutului de Etnografie si Folclor „Constantin Brailoiu”, aplicare interviuri semi-structurate, inregistrari audio-video; participări la conferințe, comunicări, simpozioane, publicare articole, studii în reviste de specialitate, redactare parțială.

-ianuarie 2023-decembrie 2023: Formularea concluziilor cercetării, redactarea lucrării B (rezultatele cercetării); publicarea rezultatelor cercetării.

Proiect de cercetare nr. 5

Denumire: *Divorțul în Oltenia secolului al XIX-lea: de la sursa de arhivă la interpretarea culturală*

Coordonator: cercetător științific III dr. Nicolae Mihai

Colectivul proiectului: cercetător științific dr. Nicolae Mihai

Durata: 1 ianuarie 2020 – 31 decembrie 2023

Stadiul cunoștințelor: cercetările atente la istoria familiei, influențate și de demografie istorică, au luat în calcul această ruptură care articulează o serie de probleme asupra *comportamentelor matrimoniale* (Daniela Deteșan) și stabilității comunitare, mai atent studiate pentru cazul Transilvaniei. Într-o perioadă care pare a coincide cu o relaxare a moravurilor, surprinsă și în sursele noastre istorice, mai ales cu privire la întâlniri culturale provocate de o modernizare/occidentalizare a societății românești, cel puțin la nivelul elitelor (episodul prezenței tot mai stabile a ofițerilor ruși în saloanele aristocratice românești de la finele secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea), divorțul afectează însuși echilibrul unei societăți de tip *Ancien Régime* și lovește modul în care s-a construit și reconstruit prestigiul Bisericii la nivelul comunităților locale (Constanța Vintilă-Ghițulescu, *În șalvari și cu ișlic. Biserica, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*, București, Humanitas, 2004). Perioada amintită coincide cu accelerarea modernizării diferențiate a comunităților locale, urbane și rurale, cu laicizarea treptată și o creștere a presiunii statului laic (reforma de secularizare din 1863 fiind un puternic semnal), în paralel cu reorganizarea administrativă și instituțională a Bisericii care încearcă să-și păstreze un rol important.

Pentru un istoric, problema divorțului nu pare foarte dificilă. De la demersurile lui Philippe Ariès despre istoria familiei, la încercările demografilor de situare a acesteia cu toate pragurile ei (ca să reiau terminologia lui van Gennep), naștere, botez, căsătorie și moarte, contribuțiile venite din varii zone (demografie istorică, sociologie istorică, istoria familiei) au contribuit la lămurirea a numeroase aspecte și la înțelegerea subiectului.

Plasarea divorțului în strânsă legătură cu conceptul clasic al lui van Genneep schimbă puțin datele problemei. Pentru că, de data aceasta avem de-a face cu mult mai mult. Divorțul nu este doar prag liminal, un punct intermediar între căsătorie și moarte și un „ritual de trecere” modern. Căutând în arhivele cu documente, istoricul are ocazia să descopere acest fenomen plasat la intersecția mai multor priviri, cea a celor implicați direct, rudele implicate, ca mediatori sau ca martori, vecinii, comunitatea. Avem apoi privirea instituțiilor convocate, Biserica (Ortodoxă, în cazul nostru), în primul rând, pentru care divorțul este întotdeauna un test al propriului model la nivel social, apoi cel al instanțelor de judecată, mai ales al tribunalului civil care începe să funcționeze și în Valahia, pentru care divorțul este asociat cu partajul de bunuri, refacerea statutului social al celor afectați de el, respectarea normelor juridice care definesc drepturi, valori, principii la care indivizii aderă, ca membri ai comunității sociale.

Cercetarea noastră se bazează pe dosarele cazurilor păstrate în arhivele Protoierilor Vâlcea și Dolj de la Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, pentru o perioadă cuprinsă cronologic între anii 1840 și 1870. Ca istoric sunt obligat să adun aceste fragmente din trecut și să le pot da o interpretare coerentă, înțelegând codurile culturale care guvernau comportamentele oamenilor perioadei, reprezentările care determinau acțiunile lor, semnificațiile culturale, sociale, economice ale divorțului. Două particularități evidente: fenomenul nu afecta doar indivizii direct implicați, ci și comunitatea. Nu era doar o chestiune de cultură religioasă, apariție a identității individuale, cât și una de reglare a conflictelor asumată ca atare de instituții precum Biserica Ortodoxă pentru care fiecare caz în sine acceptat marca eșecul modelului hristic la nivel comunitar și imposibilitatea de a păstra pe cei marcați de acest ritual în comunitatea eclesiei.

O scurtă evoluție ne arată că fenomenul era mai vechi iar instanțele religioase manifestau maxim de interes față de subiect. La 1830, aflată la Craiova cu sediul, Episcopia Râmnicului avea o corespondență bogată cu protopopiile plășilor Amaradia, Gilort și Jiul de Sus, privind neînțelegerile din căsnicie. Jălbile cu privire la acest subiect acoperă perioada 1830-1847. Corespondența diversă cu protopopiile plășilor Ocolul Craiovei și Jiul din jud. Dolj privind divorțurile dintre soți în perioada 1838-1841 .

Fenomenul divorțului trebuie văzut într-un cadru mai larg, în care întâlnim fenomene precum fugile de soții și de slujnice, iar neînțelegerile dintre soți nu duceau neapărat la rupturi irevocabile de tipul divorțului, dar și la soluții de reîmpăcare de tipul „angajamentelor pentru trai liniștit”, practică importantă în cadrul acestui fenomen. Mediate de Biserică și de bătrânii satelor, ele arată plaja mai largă a acțiunilor de pacificare socială, la care toate instituțiile tradiționale încercau să colaboreze.

Scopul: prezentul proiect de cercetare își propune ca, printr-o abordare interdisciplinară, combinând istoria de tip cultural, analiza de tip microistorică, să pună în evidență mai puțin aspectele seriale, cantitative, discutabile, cât modul în care divorțul reprezenta un test pentru solidaritatea și armonia socială, reglate nu doar de privirea Bisericii, cât și de forța unor *instituții* locale, gen „gura satului”, cu rol important în gestionarea tensiunilor, ierarhiilor simbolice și sociale în interiorul comunității.

Materiale și metode de lucru: Principala sursă o vor constitui documentele provenind din fondurile protoierilor Dolj, Mehedinți, Gorj, Vâlcea, Olt, respectiv dosarele de divorț identificate, la care se adaugă materiale documentare edite, presa vremii, memorialistica, precum și literatura de specialitate.

Rezultate scontate: publicarea unui corpus de documente și realizarea unei cercetări de substanță asupra unei or documente inedite și a unei analize clare asupra modului în care Biserica ortodoxă și-a păstrat și renegociat o poziție prestigioasă în cadrul societății românești, clarificarea raportului Biserică-statul modern, Biserică-cultură populară.

Modul de valorificare al rezultatelor: o monografie/un volum de documente cu un consistent studiu introductiv, studii, articole și comunicări științifice, susținute la manifestări științifice naționale/internaționale.

Buget: 1 salariu cercetător științific; cheltuieli de deplasare privind documentarea necesară realizării proiectului la Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale din Oltenia.

Desfășurarea pe etape:

-1 ianuarie-31 decembrie 2020: documentare în cadrul: Bibliotecii Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Biblioteca Județeană Dolj „Alexandru și Aristia Aman”, Biblioteca Serviciului Județean al Arhivelor Naționale din Craiova, Bibliotecii Universitare din Craiova, Biblioteca Mitropoliei Olteniei, baze de date digitale (DacoRomanica, Biblioteca Digitală a României, EBSCO, JSTOR, Persée, Calenda, Cairn); documentare- Arhivele Naționale Istorice Centrale București, Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale: Dolj, Olt, Gorj, Mehedinți și Vâlcea, Biblioteca Academiei Române din București, Arhiva Episcopiei Râmnicului din Râmnicu-Vâlcea; alcătuirea unei bibliografii a proiectului.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2021: continuarea documentării, identificarea și fotocopierea documentelor relevante. Prelucrare parțială, prezentarea ipotezelor de lucru în cadrul unor manifestări științifice sub forma de comunicări.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2022: selectarea, prelucrarea și organizarea materialului documentar adunat. Valorificare: comunicări, articole, studii.

- 1 ianuarie-31 decembrie 2023: sistematizarea materialului documentar și organizarea formularea finală a concluziilor cercetării. Realizarea volumului.

Proiect de cercetare nr. 6

Denumire: **Tradiție, obiceiuri și așezăminte culturale în Timoc** (Film documentar)

Coordonator: cercetător științific III dr. Laurențiu Radu

Colaboratori: Conf. univ. dr. Camelia Zăbavă (Universitatea din Craiova/Universitatea Sf. Chiril și Metodie din Veliko Tarnovo), Consilier superior drd. Dan Bălțeanu (Direcția Județeană de Cultură Dolj)

Durata: 1 ianuarie 2020-31 decembrie 2023.

Buget: 1 salariu; cheltuieli de deplasare în Serbia și Bulgaria.

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu: N. Panea, C. Bălosu, G. Obrocea, *Folclorul românilor din Timocul bulgăresc*, Editura OMNISCOP, 1996; Emil Țircomnicu, *Românii dintre Vidin, Dunăre și Timoc, Sărbători, obiceiuri, credințe*, Editura ICR, 2010.

Scopul proiectului:

- Cunoașterea valorilor socio-culturale din Valea Timocului.

Proiectul este apolitic, rezultatul său fiind orientat spre extinderea stadiului actual al cercetării existente.

- Consolidarea relațiilor cu etnicii români din Bulgaria și Serbia.

-Creșterea competitivității Institutului de Cercetări Socio-Umane C.S. Nicolăescu-Plopșor și creșterea vizibilității sale naționale și internaționale prin promovare online.

Metodele de lucru:

- Discuții cu românii timoceni și reprezentanții acestora.

- Interviu și colectarea informațiilor necesare realizării proiectului (fotografii, înregistrări video).

Obiective:

- Cunoașterea zonelor locuite de etnicii români.

- Participarea la evenimente culturale și tradiționale în Bulgaria și Serbia.

- Realizarea unui set de fotografii și filmări video cu caracter semnificativ.

- Atragerea unui număr mare de vizitatori pe site-ul instituției implicate în derularea proiectului.

Rezultate proiect:

- 3 filme documentare și un album foto.

- Proiectul se încheie cu organizarea unui Workshop ce include teme legate de viața românilor din Bulgaria și Serbia. Participă cadre universitare, cercetători științifici, un reprezentant din Ministerul Culturii și reprezentanții comunităților de români. Dezbaterile pot constitui subiectul unei cărți.

Modul de valorificare a rezultatelor: Vizualizarea imaginilor ajută la cunoașterea vieții românilor timoceni și evidențiază rolul Institutului de Cercetări Socio-Umane C. S. Nicolăescu-Plopșor în extinderea bazei de cercetare. Rezultatele parțiale sau finale au rolul de a obține un rating ridicat.

Desfășurarea pe etape:

- ianuarie-decembrie 2020: deplasări în Serbia și Bulgaria; discuții, interviuri, fotografii.

- ianuarie-decembrie 2021: participarea la evenimente culturale și sărbători tradiționale în regiunea Timoc. Fotografii și înregistrări video. Prelucrare și editare imagini.

- ianuarie-decembrie 2022: întâlnire cu reprezentanții comunităților de români. Descoperirea și promovarea valorilor românești prin imagini reprezentative.

- ianuarie-decembrie 2023: extinderea documentării și cercetării științifice. Prezentarea imaginilor foto-video după prelucrarea finală (3 filme documentare, un album foto și un videoclip cu caracter artistic și publicitar). Organizarea unui Workshop.

**Director,
Prof. univ. dr. Nicolae Panea**